

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

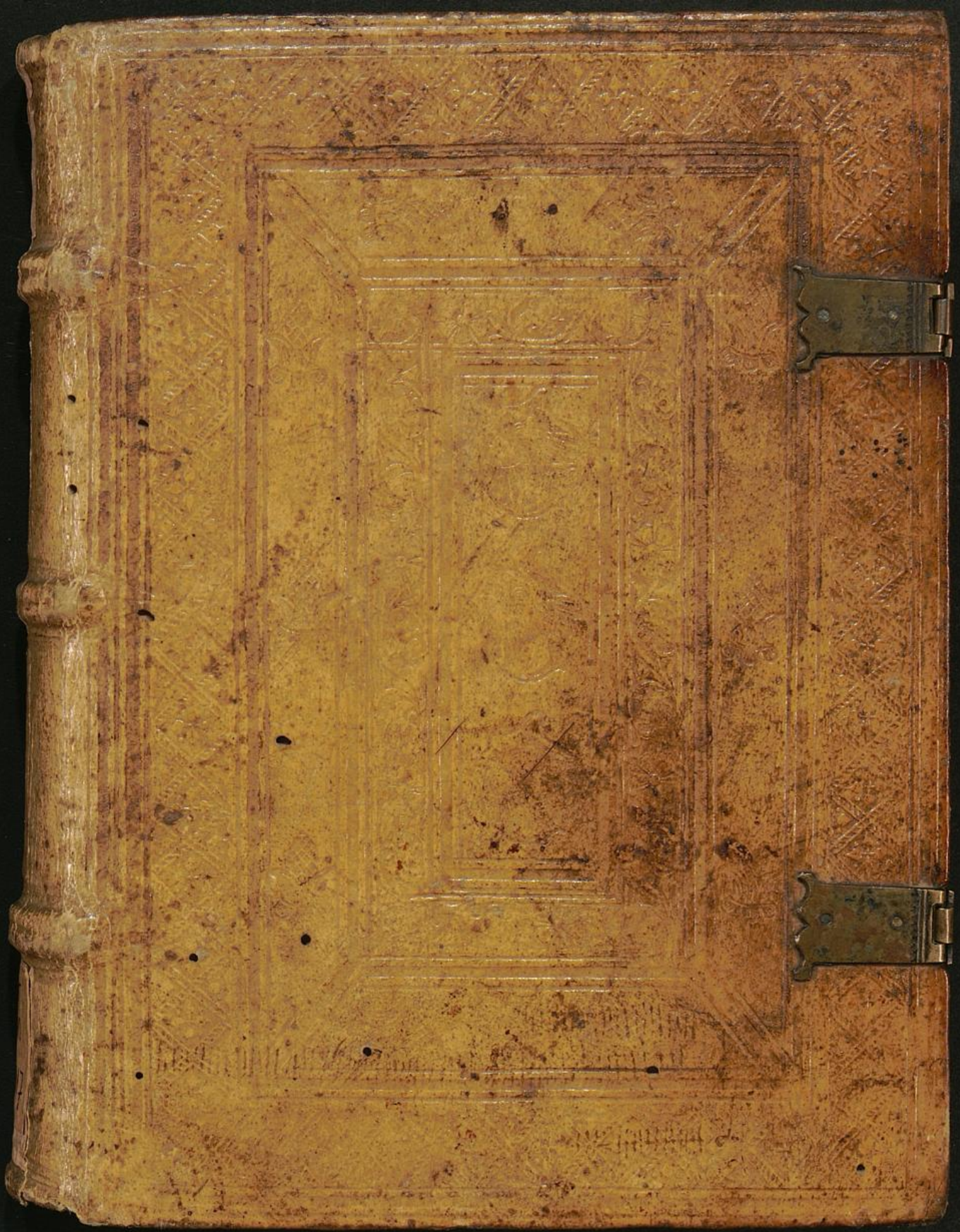
**De Ab||roganda Missa || Privata Marti-||ni Lvtheri ||
Senten-||tia**

Luther, Martin

Wittembergae, 1522

VD16 L 3619

urn:nbn:de:hbz:466:1-33296

Th. 6117.

27 II
13

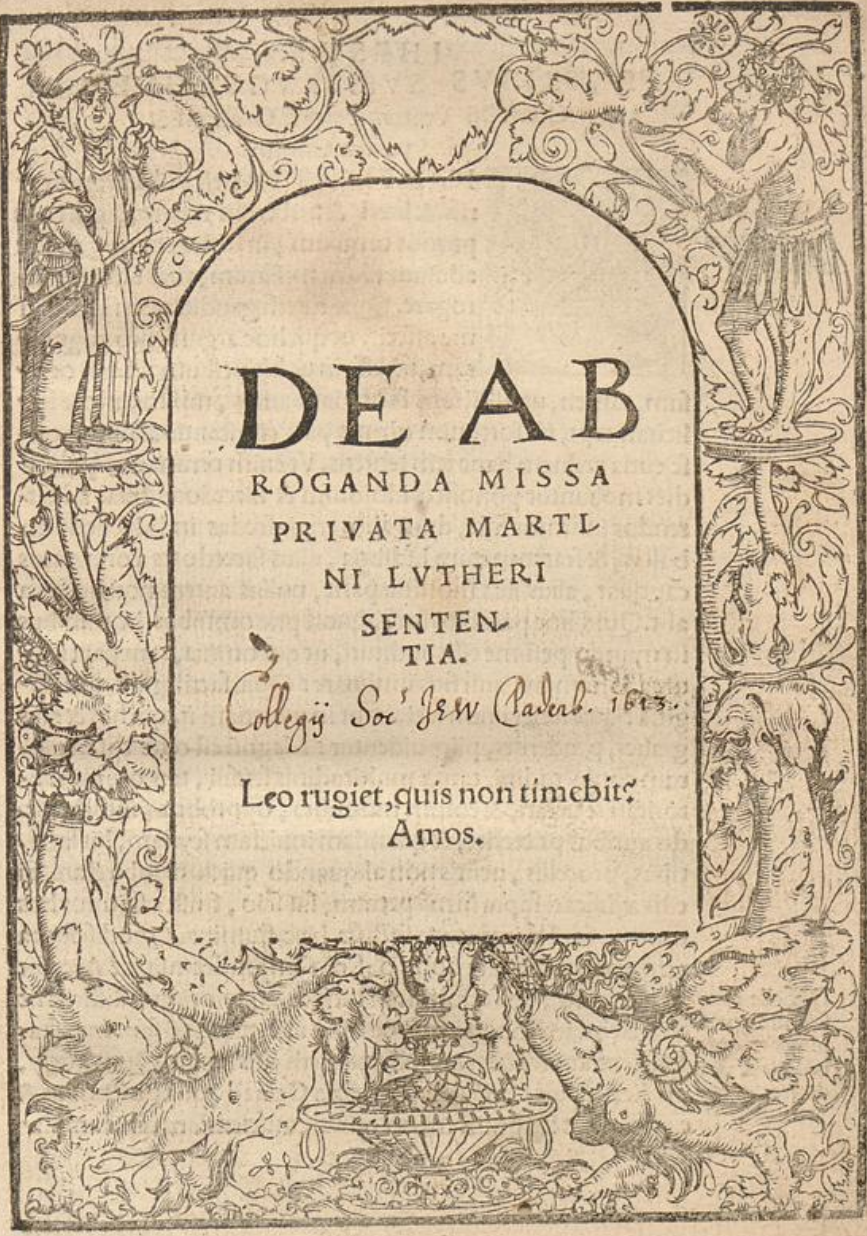
ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

DE AB

ROGANDA MISSA
PRIVATA MARTL
NI LVTHERI
SENTEN-
TIA.

Collegij Soc' Jesu Paderb. 1613.

Leo rugiet, quis non timebit?
Amos.

I H E S V S.
FRATRIBVS SVIS AVGVSTINEN.
Cœnobii Vuittembergen. Gratiam &
pacem Christi.

Occasio huius
cōmencij.

SIGNIFICATVM est mihi, Fratres ca-
ris. & literis & uerbis am̄ corum, cepisse uos
primos omnium, in uestra congregatio-
ne ab usum illum missarum, quas uocant, ab-
rogare. Quæ res etsi gaudio non mediocri
me affecit. ut qui hoc argumento cognos-
cam, nō esse in uobis uerbum Christi ocie-

Difficile con-
scientiã a præ-
sumptis opi-
nionibus uin-
dicare.

sum, tamen, ut nihil satis facit pia charitas, mixto timore sol-
licitari cepi, ne forte non omnes pari constantia & libera con-
scientia arduam hanc rem tentetis. Ut enim omittam, quæ in-
dies moluntur pontifices idolorum & sacerdotes Baal ad ter-
rendos infirmos fide, dum alius erigit scædas indulgentiarum
ballas, & fraternitatum ludibria, alius sacerdotes conjugatos
captiuar, alius alia monstra parit, nullus autem non pessima
alit. Quid hoc putabitis fore, quod præ omnibus hominibus
in mundo pessime estis audituri, ut qui omnia, tam pauci, di-
uina & humana ausi sitis inuolare? Quæ sacrilegia & quæ fla-
gitia & quæ scelera non iactabunt in uos etiam ii, qui sibi & aliis
graues, prudentes, piique uidentur? Magnū est certe tot seculo-
rum consuetudini, tantæ multitudinis sensui, tantorumq; au-
toritati reluctari, & eorum murmura, opprobria, iudicia sur-
dis auribus præterire, & quandam inuictam scyllam, his latra-
ribus, procellis, uentis non aliquando quieturis obiectare. Si
estis ædificati supra firmã petram, sat scio, frustra flaturus hos
uentos, frustra impetum factura hæc flumina. Quod si supra
arenam, statis, quãta uobis obsecro impendet ruina? Accedit
ad hæc, quod ego quotidie in meipso experior, quã difficile sit
conscientiam longo impietatis usu uexatam, ad sanam pieta-
tis conscientiam reuocare & infirmitatem eius sanare. Quot, rogo,
medicamentis & quã robusta resina Galaad, quã potentibus &
euidētibus scripturis meam ipsius conscientiam uix dum sta-

billui, ut auderem unus contradicere Papæ, & credere eum esse
Antichristum, Episcopos esse eius Apostolos, Academijs esse
eius lupanaria & Quoties mihi palpauit tremulum cor, & re-
prehendens obiecit eorum fortissimū & unicū argumentum.
Tu solus sapijs & Tot ne errant uniuersi & tanta secula ignorauerunt
& Quid si tu erres & tot tecum in errorem trahas damnandos
æternaliter? Et tandem confirmauit me uerbis suis certis &
fidelibus Christus, ut iam nec tremat nec palpet, sed insultet cor
meū his papisticis argumentis, non aliter atq; tutissimū litus,
minaces & tumidas procellas ridet. Hac & experientia & cogita-
tione cum moueret, consiliū mihi fuit hanc ad uos Epistolam
mittere, ad firmandos & consolandos eos qui forte inter uos
adhuc infirmi, impetum terrentis aduersarii, & trepidantis cō-
scientiæ ferre nequeūt. Ea. n. certitudine & fiducia tentandū est,
quod præstitiistis, ut nō modo totius mundi iudicia, pro fo-
lis leuibus & summis aristis habeamus, sed & armati simus in
morte, aduersus portas inferi quin etiam aduersus iudiciū ten-
tantis dei pugnare, & cū Iacob contra deū præualere. Mundi. n.
uoces oclusis auribus utcumq; etiā infirmiores contemnere po-
ssunt. At conscientia quis occludet, ne Satanā, ne iudicium dei
sentiat & Mundus nos insanos & improbos tantū sonabit, nō fa-
ciet. At cōscientia infinitis modis dānatos faciet, nisi uerbo dei
certo, potenti & salutarī fuerit undiq; munita, hoc est, supra pe-
trā ædificata. Hæc est illa certitudo infallibilis, quā quærimus.
Pergemus itaq; in missas istas priuatas, singularem tractatū ede-
re, profuturū & alijs, qui uolent. Video. n. ea quæ antea scripsi,
resistentibus idolorū Episcopis, nō satis mouere, ut toties repe-
tendū erigendūq; sit uerbū ueritatis, quoties illi papyri carnifi-
ces damnāt & opprimunt. Rogemus autē dominū, ut mittat
operarios in messē suā, & angelos suos, qui colligāt de regno
eius omnia scandala. Multa. n. sunt ualde, sed nūc nobis unum
istud insigne petiē, quod si tulerimus, non unū tulerimus, cū
sit ferme caput omniū. Dominus Ihesus confortet & conseruet
sensus & corda uestra in fide nō ficta & caritare non simulata,
Amen. Ex Eremo die omniū sanctorum M. D. XXI.

Conscientiam
obfirmanda
uero dei cō-
tra portas in-
feri.

Ali

PROTESTATIO.

PROTESTOR inprimis aduersus eos, qui infanis uocibus in me sunt clamaturi, quod contra ritū Ecclesie, contra statuta patrū, contra probatas legendas & receptissimū usum docuerim, horum nihil me auditurum. Deniq; nec principia illa fidei Parthiensiſis Iupanaris, quæ sunt opiniones hominum, seu ut Petrus uocat, .ii. Per. ii. *διεσησας & πωδύσας*, huius flocci facturus sum. Si enim uel horā lucidi interualli haberet lunaticus eorū morbus, aliquādo certe uiderent, cum his omnibus nituntē, citra uerbū dei, non diuina sed humana duntaxat se niti autoritate. At humanis solis niti in re diuina & causa pietatis, ut scripturæ omittam testimonia, ipse hominū cōmunis sensus recte damnat. Diuina. n. secundū diuina dūtaxat eloquia geri & uolūt & debent, ut uel unus Moses in Deuteronomio locupletissime testatur, Quid ergo est, ut me sperent, suis propriis, id est, humanis testimoniis auellere a diuinis? An fingunt obscurū sibi ipsis esse, sanctos & peccasse in uita & errasse in doctrina sepissime? Si autē peccauerunt & errauerunt sepissime, quis furor est, eorū facta & dicta pro diuinis & infallibilibus regulis pietatis statuere? Nonne & eorum ius alioqui summa iniuria, suspectam facit eiusmodi autoritatem, cum dicit. Semel malus, semper præsumitur malus? Quis enim nos certos faciet in quo non errauerint patres, quos sepissime tu ipse errasse confiteris, si eorum autoritas satis est, nec licet eam superiore autoritate diuini eloquii iudicare? At ipsi elucidauerunt eloquia diuina? Quis & hoc ita esse probauit? Quid si non minus errauerunt elucidando, quā uiuendo & docendo? Omnia nostra adhuc humana facis, hac ratione, ut cum Cicerone tibi dicere possim. Fingebat hæc Homerus humana transferens ad deos, diuina malle ad nos, ita & tu ex hominibus deos nobis facis, & uerbo dei uerba hominū cōparas perniciosissime. Proinde sciant infani Sophistæ, indocti pontifices, impii sacerdotes, sacrilegi monachi, & totus Papa cū suis squamis lupa

Sectæ perditionis.

Sanctorū exempla & doctrina periculosa.

naribus, lucis, excelsis uniuersis, nos nō esse baptifatos, neq; cre-
dētes in noīe Augustini, Bernhardi, Gregorii, nec in noīe Petri
nec Pauli, nec in nomine almæ facultatis Theologiæ Parrhisi-
ensis Sodomæ, aut Louaniensis Gomorræ cū suis Sorbis, sed in
nomine solius Iesu Christi, quē solū confitemur & magistrū no-
strū, & pro nobis crucifixū. Siquidē Paulus nec sibi ipsi nec an-
gelo de cœlo credi uult, nisi Christus in ipso uixerit & locutus
fuerit. Scimus quid patres, quid decreta, quid usus, quid uulgi
opinio habeant. Nec est opus nobis Parrhisiensi magisterio no-
stralissimo, quod nos ædita aliqua magistralissima determi-
natione doceat & dicat. Hæc propositio est scandalosa, est con-
tra almas facultates, est contra principia fidei, & reliqua quæ
pueri isti & effeminati, imo trunci & stipites iactare sola noue-
runt. Nō audimus, Bernhardus sic uixit & scripsit, sed Bernhar-
dus sic uiuere & scribere debuit iuxta scripturas. Nō quæritur, ut
sancti uixerunt aut dixerūt, quos scimus seruatos esse per illud
orationis dominicæ. Dimitte nobis debita nostra. iuxta regulā
omnibus sanctis cōmunem. psal. xxxi. Pro hac orabit ad te om-
nis sanctus in tempore oportuno, ne forte pro ueritate & iusti-
cia amplectamur, quod illi per orationē meruerunt ignosci sibi
ut culpam & errorem, ut faciunt Papistæ, dum iuxta psal. lxi. ir-
ruunt in hominē & interficiunt seipsos uniuersos, super parietē
inclinatū & macerīe eiectā cū hūc eleuare cogitant ut eiectiones
statuant, affectantes mendaciū & c. ut Hebræus habet, cū in so-
lo deo nitendum esse toties idem psalmus ingeminet. Non, in-
quā, quæritur, ut sancti uixerint aut dixerint, sed ut uiuendum
scriptura dicter. Non de facto sed de iure quæstio nobis est, san-
cti errare potuerūt docendo, & peccare uiuendo. Scriptura er-
rare nō potest docendo, nec credens illi peccare potest uiuendo.
Sanctos acceptamus, sed quorū gloria nō ex hominibus imo ex
deo est, quos non Papa canonizat & probat, sed quos deus cō-
mendat. Ipsius. n. tauri & altilia occisa parata sunt ad nuptias
Christi filii sui, hoc est, quorū dicta & facta & quatenus nobis di-
uina scriptura cōmendat, ut sunt patriarchæ, propheta & Apo-
stoli, quibus solis fideliter & nitimur & serquamur.

PRIMA PARS.

PAPA ingressurus suas decretales, dicit, Translato sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat, quo uerbo, si quis dubitaret, ius illud magnificū & sanctissimū legū condendarum, & arrogat & monstrat, qua fide & sinceritate, nullas non tractat scripturæ autoritates, *δ' αὐτῆς ἰσχυρῶς*, ille dei. Vult enim huius dicti, eum esse sensum, quod Christus ascendens in cœlum transfulerit sacerdotiū suū in Petrum, Petrus deinde in Papam, & Papa in suū quisq; successorem. Hinc cū habeant sacerdotium in sese translatum, & sacerdoti sit legem docere, concludit, penes se esse & ius dicendi leges. Tali scilicet exordio dignus fuit iste liber istius autoris. Hoc nisi fundamēto debuit istud sacerdotiū & eius generis leges. Ceterū si spectes diuinū consiliū, quo solet Balaamos & Caiphas istos potenter cōfundere, intelliges, hoc proœmio coactū esse Satanā, ut imprudenter proderet, quid esset facturus per Papam & leges eius in mundo. Sicut, n. Caiphas, ita & Papa hic uerissimā ueritatem locutus est, sed non ex animo. Vere, n. & sacerdotiū Christi & legē eius uolebat transferre, profecit deniq; & transfudit & profusus euacuauit, ut iam non Christus sit sacerdos, sed Papa, nec lex Christi nos dirigat sed leges Papæ, id est, horrenda peruersitate abominatio stat in loco sancto, & pro Christo rege ueritatis regnat super nos idolum mendacii & operatio erroris. Profusus abunde prestitit Papæ abominatio, quæ hoc proœmio promisit. Atq; de legis translatione suo loco uidebimus, simul uisuri principia illa fidei lupanariū illorum, quæ se scholas Christianas mentiuntur. De translato sacerdotio quando hoc ad institutum proxime pertinet, primū uideamus.

Quale sacerdotium noui testamenti.

Certus esto, nec ulla persuasione falli te finas, quisquis esse uoles pure Christianus, nullum esse in nouo testamento sacerdotium uisibile & externum, nisi quod humanis mendaciis est per Satanam erectum. Unū uero & solum est nobis sacerdotiū Christi, quo ipse obtulit sese pro nobis & nos omnes secum. De quo Petrus dicit. i. Petri. iii. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret deo mortificae

tus quidem carne, uiuificatus atq̃ spiritu. Et Heb. x. Vna enim oblatione consummavit in sempiternū sanctificatos. Hoc sacerdotiū spirituale est & omnibus Christianis cōmune. Omnes. n. eodem, quo Christus, sacerdotio sacerdotes sumus, qui Christiani, id est, filii Christi summi sacerdotis sumus. Neq; nobis ullo proflus alio sacerdote & mediatore opus est, præter Christum. Cum omnis sacerdos in hoc assumatur teste Apostolo Heb. v. ut pro populo orat, & populum doceat. At Christianus quisq; per seipsum orat in Chulto, habens per ipsum, ut Ro. v. dicit, accessum ad deū. Sicut promisit Isaiā. lxx. Eritq; antequā clament ego exaudiā, adhuc illis loquētibus ego audiam. Sic & per seiplos a deo docentur, promittente Isaiā. liiii. Et dabo uniuersos filios tuos doctos a domino. Et Hierē. xxxi. Non docebit unusquisq; fratrem suū & unusquisq; proximū suum, dicēs. Cognosce dominū, Omnes enim scient me a minore usq; ad maximū. Et Isaias. xi. dicit, Repleta est terra scientia domini, sicut aqua maris operientis. Hinc Christus Iohan. vi. appellat eos ^{doctores} discipulos. Est scriptum in prophetis, Et erunt omnes docibiles dei. Hæc testimonia plane euacuant sacerdotiū uisibile, dū & orationem & accessum ad deum, & doctrinā omnibus cōmunem faciunt, quæ certe sacerdotum propria est. Quid. n. opus est sacerdote, dum non est opus mediatore & doctore? An sacerdotē sine opere constituemus? At mediator & doctor Christianorū, præter Christum nullus est. Quin ipsi per sese accedūt a deo docti, deinceps mediare & docere potentes, eos qui nondum sacerdotes, id est, nondum Christiani sunt. Atq; ita sacerdotium noui testamenti proflus sine personarū respectu regnat cōmuniter in omnibus spiritu solo. Sicut dicit Gal. v. In Christo Ihesu non est Iudæus, non est græcus, non est masculus, nō est femina, non est dominus, nō est seruus, sed omnes uos unū estis in Christo.

Sed pergamus in frontes meretricias lupanariū istorum colligere testimonia, quibus sacerdotiū noui testamenti statuitur, ut oppilemus & obmutescere faciamus os impudētū hominū istorum. Primus adest Petrus. i. Pet. ii. Deponentes igit omne

dolum & simulationes & inuidias & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes, sic rationale & sine dolo concupiscite ut per ipsum crescatis in salutem, si tamen gustastis quonia dulcis est dominus. Ad que accedentes, lapidem uiuū, ab hominibus quidē reprobatur, a deo autē electū & honorificatū, & ipsi tanquam uiui lapides super aedificamini **IN SACERDOTIVM SANCTVM, OFFERENTES SPIRITVALES HOSTIAS, ACCEPTABILES DEO PER IHESVM CHRISTVM.** Et infra, Vos autem genus electum, **REGALE SACERDOTIVM,** gens sancta, populus acquisitionis, ut uirtutes annuncietis eius, qui uos uocauit de tenebris in admirabile lumen. Alterum est testimonium Apoca. v. Fecisti nos deo nostro reges & sacerdotes & regnabimus super terram. Tertiū Apoc. xxii. In his secūda mors non habebit potestatem. Sed erunt sacerdotes dei & Christi eius, & regnabunt cum eo mille annis. Quāuis autē liber Apoca. ueterum calculo, non sit plenae autoritatis in contentione, tamen uisum est aduersariis etiam ex ipso testimonia opponere, in quibus certum est, uerba fieri de omnibus Christianis eosque sacerdotes & reges appellari. quod ut de uisibilibus regibus intelligi nō potest, ita nec de uisibilibus sacerdotibus intelligi ipsa uniuersitas Christianorum permittit. Atque praeter haec tria testimonia nihil in uniuerso testamento nouo inuenitur, quod sacerdotū ex nomine meminerit. Vnde hic antequā plura afferamus parumper insulemus portentis & idolis istis mundi Papae & suis sacerdotibus. Agite, uos egregii sacerdotes, producite nobis unū iota aut apicem ex uniuersis Euangeliis & Epistolis Apostolorum, uos esse aut dici debere sacerdotes praeter ceteris, aut ordinē uestram esse sacerdotiū diuersum a cōmuni Christianorū sacerdotio. Quin producit? Auditis ne surdae imagines? Ite ad Parrhisenses quaeso, qui pro scripturae testimoniis ponent suū magistrale sentimentum. Haec propositio est haeretica & ordinē sacerdotali contumeliosa, tum hoc sentimentū esto uobis, principium fidei. Vnde ergo habemus uos idolorum sacerdotes? Cur nomen cōmune aufertis nobis & uobis arrogatis? Nonne sacerdotilegi

Sacerdotes nō
vocari a scrip-
tura. rasos il-
los.

celegi estis & blasphemii in uniuersam dei Ecclesiam, qui nomi-
ne sancto & cōmuni uiolenter aliis ablato abutimini non nisi
ad tyrannidem & pompam avaritiæ & libidinis uestre. Iterū
dico, Idola mūdi unde uos habemus sacerdotes? proferte testi-
monium pro uobis, uos onera intolerabilia orbis terrarum. Sa-
cerdotes non estis, & sacerdotes uos ipsos appellatis. Videtis qd
mereamini insignes uos raptores & hypocritæ?

Sed hic prodit mihi memoria. Venerabilem sacerdotem do
mini, idest, sacerdotem Baal. Est. n. Baal hebraice, quod domi-
nus latine, qui uernacula contra me scripsit, uir, ut asininā eius
in scitiā fileam, tam impudēs ad mentiendum, tam uirulentus
ad maledicendum, ut nullo operi mihi idoneus uideatur, quā
ut pro Papa & sacerdotibus eius scribat. Hic igitur uir nō passu-
rus hanc insultationem in uenerabilem ordinem sacerdotum,
quid dicat, audite quæso, Petri (inquit) testimoniū de dupli-
ci sacerdotio intelligitur, De spirituali quo omnes Christiani
sunt sacerdotes & de uisibili, quo tantum uncti & rasi, id est,
consecrati, sacerdotes uocantur. Quare sacerdotalis iste ordo
rasorum & unctorū, utiq; de scripturis habet autoritatem. Hæc
ille, & quidem digne. Hic ego uobis gratulaturus, quæro, ad
quos nam Petrus loquatur eo loco. Nonne ad omnes Christia-
nos? dum iubet ut rationale & sincerum lac cupiant, & in eo
crescant in salutem? Nonne omnibus hoc crescere in salutem
competit? Deinde super Christum ædificari in sacerdotiū san-
ctum nonne omnibus conuenit? At discernit etiam sanctum
sacerdotium a sacerdotio non sancto. Quis uero ignorat sacer-
dotes papisticos magna ex parte non sanctos esse? Cum ergo
nemo possit negare uerba Petri ad omnes Christianos dici, &
in ipsis etiam intelligendum est rasorum & unctorum sacerdo-
tium, ut ille sacerdos domini pro uobis contendit, confectum
est. Omnes sanctas mulieres & pueros, esse rasos & unctos sacer-
dotes. Siquidem uerba Petri cōmunia omnibus, de quocunq;
sacerdotio intelligas, cōmune eiusmodi sacerdotiū facient. O-
dignum & festiuū patronum rasorum & oleatorum idolorum.
Hic igitur primus sit impetus noster, in latuale Papistatum

B

Vt Papisticū
sacerdotiū, ita
leges papisti-
cas fabulas
esse.

Missam nec
esse, nec dici
posse sacrifi-
cium.

Obfirmanda
conscientia cō-
tra popularia
argumenta.

& ficticiū sacerdotium, qui quid ualeat & operetur, pius & spi-
ritualis iudicet lector. Arbitror. n. hic ruere & iacere, uniuersam
illam Missarū papisticarū pompam. Si enim sacerdotium hoc,
nihil est sicuti monstrauius euidenter, necesse est & legē eius
nihil esse. Translato. n. sacerdotio, necesse est, ut & legis transla-
tio fiat. Si autē sacerdotium & lex nihil est, profus multo mi-
nus sacrificia & opera eius aliquid sunt, quæ secundū legem per
sacerdotiū fieri debent. Quid ergo hinc sequitur? scilicet leges
Papæ esse figmenta & mendacia, tum sacerdotiū eius esse ido-
lum & laruam. Missas uero quas sacrificia uocant, esse summam
idolatriā & impietatem. Dubitat adhuc in his quispiā? Proba-
tum est enim in scripturis hoc sacerdotiū non haberi. At quod
in scripturis non habetur, hoc plane Satanæ additamentū est.
Nemo enī hominis testamentū superordinat aut spernit, auto-
re Paulo ad Gal. iii. Multo magis testamentū dei neq; spernere
neq; superordinare licet. At hoc sacerdotiū Papæ cū suis Missis
esse superordinatū, irrefragabiliter conuictum est. Quare con-
cludimus constanti fiducia, missarum usum, sacrificiorum no-
mine & sacerdotum titulo tenere, idem esse, quod negare Chri-
stum & transferre eius sacerdotium cum uniuersa lege eius. Atq;
huc uocari debent omnia ea, quibus cautū est per spiritum, ne
uerbis dei quicquā detrahatur uel addatur, ut illud Prouer. xxx.
Om̄is sermo dei ignitus clypeus est sperantibus in se. Ne addas
quicquā uerbis eius & arguaris, inueniarisq; mendax. Et Deute-
ro. iii. Nō addetis ad uerbū quod uobis loquor, nec auferetis ex
eo. Et. i. Pet. iii. Si quis loquit, quasi sermones dei. Et quid opus
est omnia recensere, quæ prophetae, Christus & Apostoli dicūt
in studia, opera, doctrinas, & traditiones hominū? Satis con-
stat Iohan. viii. Qui ex deo est, uerba dei audit. Et Iohan. iii.
Qui de terra est, de terra loquitur.

Certus autē sum, ubi talia audierit imbecillior cōscientia, si-
mulq; intenderit, in copiosissimā illā multitudinē Monasterio-
rū & tēplorū, in qbus quotidie infinitæ missæ habent, ægre cre-
ditura sit, tantā turbā quotidie perire, & tot peccatis mundum
oppleri, cū uulgo citra omnē cōtrouerhiā persuasissimū sit, oēs
homines illorū Missis iuuari, atq; adeo meritis & pietate ipsoꝝ

sola, mundū hactenus durasse. Incredibile em̄ uidetur sic derelictū esse orbem totū a deo. Sed quid facies? Scriptura diuina sic definit, cui credendū est, etiā si totus mundus & omnes angeli uel perirent uel aliter docerent. Definitū est inquā a deo ipso, sacerdotiū istud missariū, non esse diuinitus institutū. Nunquid mundo plus credes quā deo? aut nō est deus maior mundo? Nonne predictū est, nouissima tēpora, fore tempora iræ, & tempora periculosa, in quibus operatio erroris totū mundū occuparet, ut electi etiā capi possint, & uix fidē sese inuenturū predicat? Putas hæc uerba esse leuia, & conuenire posse cū per dita illa securitate, qua sine timore uiuimus, quasi nihil ad nos ista pertineant? ut antea impleamus ea, quā cognoscamus, sicut Iudæi prophetarū uoces impleuerunt, eadē securitate, antequā cognoscerent Christū crucifigentes. Firmanda itaq; est cōscientia aduersus ista obiecta, & uerbis diuinis cōstanter adherendū, quæ docent, Sacerdotiū missaticū esse nihil corā deo, ut uideas in hac nouissima persecutione Ecclesiæ, cui similis neq; fuit neq; futura est, irā & paciētiā diuinā maiestate dignam, utranq; inæstimabilem. Inæstimabile est em̄, tantū impietatis abusum quottidie a deo ferri, per totū orbem, in sacratissimo & saluberrimo mysterio corporis & sanguinis filii sui, scilicet ultimis diebus hanc paciētiā reseruauit. Ita & inæstimabile est, tantū turbarū quottidie perdi, & hæc quoq; irā ultimis diebus preparauit ad inchoandā irā illā æternā instantis iudicii. Et heu nos nouissimi & miserrimi, adhuc secure agimus, & deū placare, aliisq; nobiscū mereri cœlū promittimus, tantis impietatis nouissimæ execramenti. Horribilia sunt quæ loquor, utinā mentiar, sed nimis uera sunt. Stat. n. irrefragabilis sentētia, Sacerdotes uisibiles & a laicis diuersos, in nouo testamento nullos esse posse, q̄ autē sunt, sine testimonio scripturæ, sineq; uocatōe dei esse. Hoc qd̄ ē aliud, quā ex diabolo esse? Nemo. n. assumit sibi honorē, sed q̄ uocat a deo sicut Aaron. Heb. v. Quid igit cōsiliū superest sacerdotib. eiusmodi nisi ut quāprimū respiscāt, & pœniteāt, missis abstineāt, & rursus laici fiāt, aut missas legitimo usu facere discāt quo ex uoragine illa iræ dei sese recipiāt quo ad fieri pōt celerrē.

B. ii

Huc Christiane Lector dirige oculos atq; animum.

Eligant itaq; nunc insani sophistæ & Papistæ, utrum uelint aut monstrent suū sacerdotium e scripturis, aut fateantur sese nihil aliud quā diaboli laruas, & idola perditionis esse. Quod enim e scripturis auctoritatem non habet, manifestissimū est ex diabo lo esse. Omnia. n. dei opera in scripturis sanctis prodita sunt, tum ea maxime, quæ ad pietatē sui pertinent, quæ fidelissime in ea ordinata sunt, ut nulla sit reliqua excusatio aut tergiuersatio.

Ecclesiæ ordi
natio ynde.

Quod uero dicunt (quæ ab Ecclesia fiunt & ordinant, a deo fieri & ordinari, cuius spiritum Ecclesia habet, proinde sacerdo tes missales ex diabolo non esse posse) frustra dicūt. Quis enim Ecclesiam illam nobis monstrabit, cum sit occulta in spiritu, & solum credatur? sicut dicimus. Credo ecclesiam sanctam. Pontifices uero & doctores, hoc genus sacerdotium instituerunt, quos, etiam si sancti fuissent, quis certos nos faciet, non errasse in eo instituto? Nunc cū & manifeste impii instituerunt & docuerunt, quomodo erit tuta conscientia, esse ab ecclesia institutum? Hoc uero urget multo maxime, quod pia cōscientia nouit nec dubitat, Ecclesiam nihil statuere aut ordinare citra aut ultra uerbum dei. Quæ autem hoc tentat, Ecclesia non est, sed fingit se Ecclesiam esse. Sicut dicit Christus Iohan. x. Oues meæ uocem meam audiunt. Vocem autem alienorum non audiūt, sed fugiunt ab eis, quia non nouerunt uocem alienorum. Nō enim uerbum dei est, quia ecclesia dicit, sed quia uerbum dicit, ideo ecclesia est. Ipsa non facit uerbum, sed fit uerbo. Ideo signum quo cognoscitur certissimū, ubi Ecclesia sit, est uerbum dei, ut primū obseruandum sit uerbum. Sicut euidenter probat Paulus. i. Corint. xiiii. ubi dicit, Infidelem cadere in faciem & pronunciare, q; uere deus in eis sit, ex eo quod audiat eos prophetantes. Non ergo Ecclesia, sed uerbum dei eum mouebit, quo conuincitur & iudicatur, & occulta cordis eius manifesta fiunt, ut ibidem dicit. Non utiq; dicit Paulus, quod infidelis cadat & confiteatur eos prophetare, quia sciat deū uere in eis esse. Unde enim hoc sciret? Ita & nos, unde scimus ubi sit Ecclesia, nisi audierimus prophetiam eius & testimonium spiritus? Certum est quidē Ecclesiam & eos in quibus uere deus habitat, pro-

Locus. i. Cor.
xiiii. pulcher
rime tracta
tus.

phetare. Sed incertum est, ubi sit ea Ecclesia, quæ prophetare potest, nisi prophetet. Igitur, quod sine uerbo dei ordinatur non ab Ecclesia, sed a synagoga Satanæ sub Ecclesiæ nomine ordinatur.

Hæc satis sint ad primū impetum. Patemus & alterum æque fortem, & pergamus testimonia adducere de sacerdotio noui testamenti & eius officio. Paulus Rom. xii. Obsecro uos per misericordiam dei, ut exhibeatis corpora uestra, hostiam sanctam, uiuentem, placentem deo, rationabile obsequiū uestrum. Hic negare nemo potest, quin sacerdotale officium describat, quod est offerre seu exhibere hostiam & rationabilem cultū, hoc est, ut non pecora irrationalia, sicut legis sacerdotes, sed seipso offerant. Quare hic locus sacerdotes facit. At communiter omnibus Christianis dicitur. Omnes enim sua corpora offerre debent deo in hostiam sanctam & rationale sacrificium. Potes hic obstrepere misera Papæ secta? Habemus ergo hoc loco, Pauli autoritate, non solum quod sit sacerdotium, & qui sacerdotes noui testamenti, sed & quod sit eorum officium & sacrificium, nempe seipso mortificare & offerre in hostiam sanctam, quo uerbo simul uniuersa legis sacrificia mystice interpretatur. Sic enim & Christus summus sacerdos prior sese sacrificauit, factus omnibus filiis suis sacerdotibus exemplum, ut sequantur uestigia eius, sacerdotio legis cum omni suo cultu perfectissime impleto, per hoc nouum sacerdotium & cultum eius. Huic consentit Petrus i. Pet. ii. Et ipsi tanquam uiui lapides superædificamini in sacerdotium sanctum, offerentes hostias spirituales, acceptabiles deo per Iesum Christum. Nonne & hæc omnibus Christianis communiter dicuntur? Nonne omnes tanquam uiui lapides super Christum ædificantur? At sic ædificantur super eum, ut sint sacerdotes, offerentes non corporales pecudes, sed seipso exemplo Christi spirituales hostias, dum spiritu facta carnis mortificant Ro. viii. Quid hic dicent miserima idola? Nunquid hic Petrus duplicem hostiam facit, sicut duplices eis sacerdotes affinxit os illud mendacii, omnes offerre has hostias iubemur, quæcumque tandem sint, quare omnibus officium sacerdotale hoc impositum, & omnes sacerdotes esse, euidentissimū est.

Sacerdotale officium.

Hostia spirituales.

Sacrificiū lau-
dis.

Est præterea aliud genus sacrificii æque omnibus cōmune, de quo psal. l. Sacrificium deo spiritus contribulatus. Et psal. xxix. Imola deo sacrificiū laudis, Et sacrificium laudis honorificabit me. Et psal. liii. Sacrificate sacrificiū iusticiæ & sperate in domino. De quo & Heb. xiii. Per ipsum ergo offeramus hostiā laudis semper deo, id est, fructū laborū consentiū nomini eius. Itē Osee. xiiii. Omnē aufer iniquitatē & accipe bonum (id est, desine mala infligere, apprehende bona, quæ dones nobis) & redemus uitulos laborū nostrorum. Et psal. c. xv. Dirupisti uin- cula mea, tibi sacrificabo hostiā laudis. Hæc quā nō sint officia rasi & oleati sacerdotii quis nō uidet? Nec potest ullum os menda- cii garrere, quod spiritualiter ad omnes, sed corporaliter ad raso- ras tantū pertineant. Pertinent profus ad omnes qui laborāt sub cruce & mortificant seipso- s sacrificio proxime dicto, ut hoc laudis sacrificiū sit uelut fumus & odor illius mortificatorii sacri- ficii. Et hæc sunt testimonia, de sacrificio seu cultu noui sacerdo- cii sub Christo. Nec habet profus tota scriptura, aliud huius sa- cerdotii sacrificium. Quare hic iterū urgebimus & insultabimus Papistis ut proferant etiā pro sui sacerdotii sacrificio, unū iota aut apicem e scripturis. Agite uos inelyti sacerdotes Baal, inuo- cate deū uestrum, forte est in itinere aut certe dormit, Deus est enim & audiet. Dicite ubi scriptum sit, Missas esse sacrificia? ubi docuit Christus, Panē & uinum consecratum offerre deo? Au- ditis ne? Christus semel seipsum obtulit, non uoluit denuo ab ullis offerri, sed memoriā sui sacrificii uoluit fieri. Et uobis unde hæc audatia, ut sacrificium ex ea memoria faceretis? Nonne sic ex proprio cerebro, citra & ultra præscriptū diuinum uos infa- nitis? Si autē ex memoria oblationis eius sacrificium facitis, & eum denuo offertis, cur non ex memoria natiuitatis eius aliam natiuitatem quoq; ei affingitis & denuo nasci eū facitis? Ita dū resurrectionis memoriā facitis, nouam quæso resurrectionē ei parate, & resuscitate eum denuo. Ita dum cæcos illuminantis memores estis, facite ut cæcos denuo illuminet, & omnia ope- ra eius renouate, dum eorum memoriā facitis. Metuo autem imo uideo proli dolor, uestri sacrificare uere esse, denuo Christū

Missæ memo-
ria sacrificij,
non sacrificiū.

offerre, sicut prædixit Heb. vi. rursum crucifigentes sibi met filia
dei & ostentui habentes. Vere uestrum resacrificare est impiissi-
mum recrucifigere.

Existimo igitur, hoc secundo impetu, iterum ruere & iacere
missarum Papisticarum impietatem. Pia enim & fidelis cōscien-
tia merito & digne pauere debet ne hoc sacrificium appellet aut
credat, quod certissima est, apud deum & in scripturis nō dici
sacrificium. Et hoc solum appellet sacrificium, quod constat a
deo uocari sacrificium. Quæ enim furentior est temeritas, quam
sic os in cœlum ponere, ut hoc sacrificium & cultum dei dicas,
quod ille non dicit sacrificium & cultum dei? Quid enim hoc
aliud est, quã deos arbitrio nostro formare, & diuina omnia,
nostro sensu statuere? Nonne hoc est, autoritate propria, & le-
ges, & ritus, & sacerdotia, & culturas erigere, inconsulto deo? &
exigere ut deus hæc omnia rata habeat, sinatq; se doceri a no-
bis, quid ei fieri oporteat & qua ratione colendus sit. De qua re
concors est omnium prophetarum super insania populi Israel,
quod propriis adinventionibus culturam dei formarent, qua
re, deus sese in idolum formari dicit, cum tanto rigore prohi-
buerit ne ei ullam facerent similitudinem, id est, non de eo sen-
tiant secundum suum sensum, sed secundum suum præceptū,
nihilq; facerent quod ille non statuisset. Breuiter, abominatio
est ista peruersitas, quã ullus queat uerbis consequi. Est cū hoc
negare plane deum, & primū eius præceptum. Quare Papistæ
hic aut sui sacrificii rationem reddant e scripturis, aut sciant sese
suis missis, pessimos omnium seculorum idolatras esse. Scrip-
tura nos non fallat, quæ sacrificium esse missas ignorat. Fallent
sese potius, qui scripturæ non credunt, suo Leviathan nixi. Ca-
ueant ob id iterum pia corda, ne missas sacrificent, at legitime
illis utantur. Nos certis nitimur scripturis, ideo nec errare nec
peccare possumus, missis abstinentes sacrificandis, Illi recte ince-
dere non possunt, dum relicta scriptura suis studiis ducuntur,
citra, ultra, contra diuinam autoritatem, in re tam sacra, tam
metuenda & tremenda. O fuge frater & desere hoc perditum sa-
cerdotium Papistarum,

In primū præ-
ceptū peccare
sacrificium ex
Missæ faciētes

Sacerdotis of-
ficium docere

¶ Tertio aggrediemur sacerdotium hoc missale impetu facto, ex ministerio uerbi. Nam & sacerdotii est, docere. Sicut dicit Zach. ii. Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem dei ex ore eius requirunt, quia angelus domini exercituum est. Sic enim debet mediare inter deum & homines, ut deo offerat pro hominibus, & homines doceat de deo, ferens utrorumque ad utroscumque. Et hic quidem papistici sacerdotes sibi uidentur regnare, quod illorum proprium esse putent, docere, sicut turgēt immanis illa bucca Pelagius in Decretis. Vbi est maioritas ibi est mandandi autoritas, ceteros manet obediendi necessitas. Huc deprauant illud Christi, Qui uos audit me audit, Qui uos spernit me spernit. Hic uide sicut sinxerunt sibi alienum a Christianis sacerdotium & sacrificium, ita & ministerium uerbi introduxerunt nouum & sacrilegum. Quod ut manifestum fiat, Primū inuētis scripturis firmabimus, legitimū illud & unicum uerbi ministerium esse cōmune omnibus Christianis, sicut & sacerdotium & sacrificium. Dicit enim Paulus. ii. Corint. iii. Qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti, non literæ sed spiritus. Hoc enim de omnibus Christianis dicit, ut omnes faciat ministros spiritus. Est autem minister spiritus, is qui tradit uerbum gratiæ, sicut minister literæ qui tradit uocem legis. Hoc Moysi erat, illud Christi est. Item Petrus dicit omnibus Christianis, ut uirtutes annūciētis eius, quæ de tenebris uos uocauit in admirabile lumen suū. Quis Christianorum non est uocatus de tenebris? At huius est & ius & potestas imo necessitas annūciandi uirtutem sese uocātis.

Ius docēdi pe-
nes oēs Chris-
tianos.

Ordo docen-
tium.

Hoc quidem fieri debere concedimus, ne simul multi loquantur, etiam si omnes eandem loquendi potestatem habeant. Nam & Paulus erat dux uerbi, Act. xiiii. quo loquente Barnabas tacebat. Sed nunquid ideo Barnabæ non erat ius & necessitas loquendi? Oportet inquam iuxta Apostolum. i. Corint. xiiii. omnia honeste & secundū ordinem fieri in nobis. Sed per hoc æqualitas ministerii non tollitur, imo confirmatur. Ideo enim necessarius est ordo loquendi, quod omnes potestatem habent loquendi, Si enim unus tantum haberet potestatem loquendi, quid de ordine necesse esset præcipere? Sed uideamus eū locū Apostoli

Apostoli totum, qui Papistica mendacia, de iure docendi & maiori- tate potentissimis fulminibus conterit. Dicit itaq; S ue lingua quis loquitur, secundum duos, aut ut multum, tres, & per partes, & unus interpretetur. Qui si non fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur & deo. Propheta autē duo aut tres dicant & ceteri diiudicent. Quod si alii sedenti reuelatū fuerit, prior taceat. Potestis enim omnes per singulos propheta re, ut omnes discant & omnes exhortentur. Hæc Paulus. Vos idola Papæ hic cōpello, quid contra hæc mutire potestis? Paulus dicit, Omnes posse prophetare, & per ordinem, unus post alium potest loqui, adeo ut sedens & audiens, si quid reuelatū ei fuerit, surgere possit. & prior loquens debeat ei cedere & tace- re, tam quicumq; sunt, qui loquuntur, sub iudicium audientium o qui, & eorum auctoritati subdi debent. Vbi nunc est os tuum impudens & bucca blasphema Pelagi & qui crepasti immmani su perbia. Vbi est maioritas ibi est mandandi auctoritas, ceteros manet obediendi necessitas. Scilicet Satan ipse per os tuū aduer sus Christam in Paulo loquentem, hanc ravidam uocem euo- mit. Christus te & tua omibus subiicit, auctoritate diuina, dās omnibus & loquendi & iudicandi potestatem, tu uero temeri- tate propria, omnes subiicis tibi, & eleuaris super omnes solus sicut lucifer, arrogans soli tibi ius loquendi & iudicandi. Igitur omnes Christiani, ius & officium habent docendi, ut rumpat- ur Behemoth cum uniuersis squamis suis.

*quod non videtur de multis
sibi quibus ipse interpretatur
per Paulum. 1. Cor. 14. 21*

Omnium loque-
di & iudican-
di potestas.

Consequens est ut illud Christi, qui uos audit me audit, nō maiore fide, ad suam tyrannidem traxerint, quā illud prophe- tæ. Nolite tangere christos meos. Propheta enim loquit de chri- stis dei, dum dicit, christos meos, id est, quos deus unxit un- ctione sua, & sanctificauit spiritu sancto. Papistæ trahūt ad chri- stos Papæ & Episcoporum, qui unguuntur oleo isto corruptibili in summis digitis tantum. O flagitia papistica in diuinas uoces. Christi dei sunt omnes sancti Christiani, & Papa facit Christos dei, eos qui lapinibus & speluncis latronum seruiunt. Sic cū ceteros Christianos audiri oporteat, id est, qui Christū loquuntur. Papa trahit ad suos Apostolos tantum, qui non nisi diabolica

C

loquitur, & qui spernit diabolum eius, Christum spreuisse iudicandus est. Vides itaq; ut sub titulo cōmuni ministerii spiritua-
lis, sibi exerint ministerium propriū perditionis, sicut sub titu-
lo sacerdotii & sacrificii ueritatis introduxerunt sacerdotium &
sacrificium mendacii & erroris. Atq; ut suo sacrilego ministerio
sustulerunt de Ecclesia ministeriū uerū uerbi, ita & sacerdotio &
sacrificio suo mendaci aboleuerunt penitus sacerdotium & sa-
crificium uerū Ecclesiæ. Sed addemus adhuc unū, quod supra
memoratū est Iohan. vi. Erunt omnes θεοδιδάκτοι. Si omnes sunt
a deo docti, ergo non soli rasi & digitis uncti seu infecati, sunt
a deo docti. Imo qui sunt minus θεοδιδάκτοι quā hoc perditum
chaos rasorum & oleatorum idolorum? Si autem omnes sunt
theodidacti, certe omnes spiritū & uerbum dei habent. Quare
non modo laicus sed & Papa subiectus est theodidacto, nisi nō
est subiectus uerbo & spiritui dei. Theodidacto. n. totus mūdus
etiam angeli de cœlo cedere & credere debent, quia nō homini
sed deo, qui eum docet, ceditur aut resistitur in eo, & tamen au-
dent adhuc septies insanissima idola Papæ, non modo dispu-
tare sed & iactare, Papam esse supra Conciliū, supra uniuersam
ecclesiam. Quid. n. est hoc dicere, nisi Papā esse supra theodida-
ctos? At supra theodidactos esse qd est nisi supra deū esse? Et im-
pletū est illud Pauli, Homo peccati, filius perditionis, qui est ad-
uersarius & extollitur supra omnem deū, qui dicitur & colitur.

Mulieribus
quatenus in-
terdictum do-
cere.

At obiicient hic Paulum, qui dicit. i. Corint. xiiii. Mulieres in
ecclesia taceant. Turpe enim est mulieri loqui. Non enī permit-
titur eis loqui, sed subditas esse. Quare ministerium uerbi, non
potest esse cōmune omnibus Christianis. Respondeo. Neq; mu-
tis, neq; alia quacunq; causa impeditis loqui permittitur. Credo
enim ius istud loquendi etsi omnibus cōmune sit, non tamen
posse aut debere exequi, nisi eum, qui idoneus sit præ cæteris, &
ei qui idoneus sit, cæteri locū facere teneantur, ut seruetur ordo
& honestas, sic enim & Timotheo præcipit, ut cōmendet uer-
bum iis qui idonei sint & alios docere. Exigitur autē ad loquen-
dum ultra spiritū etiam uox, eloquentia, memoria & alia natu-
ralia dona, quibus qui caruerit, merito suum ius alteri suppo-
nit. Ita mulieres Paulus prohibet loqui, non simpliciter sed in

Ecclesia, nempe ubi sunt uiri, potentes loqui, ut ne confundat honestas & ordo, cū uir multis modis sit præ muliere idoneus ad loquendū, & magis eum deceat. Sed nec ex suo capite Paulus hoc prohibet, imo adducit legem, dicens, subditas esse debere, sicut & lex dicit. Qua autoritate diuinæ legis certus erat, quod spiritus sibi ipsi nō contradiceret, & mulieres prius per eum uiris subiectas, nunc supra uiros nō eleuaret. Quin potius memor & tenax sui instituti, præsentibus uiris, magis uiros quā mulieres afflaret. Alio qui quomodo solus Paulus resisteret spiritui sancto, qui in Iohēle promisit, Et prophetabunt filia uestre. Et Act. iiii. erant Philippo quattuor filia uirgines prophetantes. Et Maria Mosi soror erat prophetis. Et Oida prophetis consuluit sanctissimo regi Iosia. Et Dibora ducem Barac instruxit. Denique B. uirginis canticū uniuersa celebrat ecclesia per orbē. Et ipsemet c. xi. docet mulierē debere uelato capite orare & prophetare. Ordo itaque & honestas est, ut uiris loquentibus in ecclesia taceāt mulieres. Nullis autē loquentibus uiris, necesse est ut loquantur mulieres.

Concludimus ergo his robustissimis scripturis confirmati. Unū esse duntaxat, idque cōmune omnibus Christianis, in Ecclesia ministeriū uerbi, quod oēs loqui & iudicare possunt, & oēs audire tenent. Et cū scriptura aliud ministeriū ignoret, querimus ab idolis papisticis, unde habeant suū ministerium illud in cōmunicabile omnibus. Agite, prodite uiri Papenses, ostendite unū iota scripturæ de ministerio uestro. An buccā illam sacri legæ Pelagii producetis, Vbi est maioritas, ibi est mandandi autoritas. Consultate Parrhisienses & Louanienses blennones. Interim nos quid faciemus. Ministeriū uestrū cū sacerdotio & sacrificio, iā tertio prosternimus & pronūciamus autoritate diuina, cōfidenter & libera cōscientia, quādoquidē sine testimonio diuino regnatis, uos esse ministros Satanæ, & ministerium uestrum cū sacerdotio uestro, per Satanam esse in orbem introductum, ad uastandū salutare illud & unicū ministerium spiritus. Nam ideo dānatis & hunc articulū in Iohāne Husz, ne scilicet liceret Christum docere & audire a quocunq; sed solum Satanam audire cogere mundus, ab impio & perduto ministerio uestro.

Hinc est, quod nō nisi digna ministerio isto uestro docetis. Euāgelium extinxistis & damnastis. Mendacia uestra & Aristotelis docetis, & spiritus Satanae regnat in omnibus libris & doctrinis uestris. Hæc in quā de uobis absq; scrupulo pronunciamus, nisi testimonium adduxeritis e scriptura pro uestro ministerio. Sed quando adducetis? Nos potius adduximus testimonia, quod quicquid non est uerbum Christi, Satanae mendaciū sit, dicente Christo Iohan. viii. Quando mendacium loquitur, ex propriis loquitur. Nonne hic clarum est, ueritatem non nisi ex deo dici posse, & quicumq; ex propriis loquitur eum mendacium loquitur. At ministerium papisticum cum relicto uerbo dei & propria autoritate loquatur sicut uidemus, non potest nisi ex propriis loqui. Quale igitur est sacerdotium tale & sacrificium, tale & ministerium. Sacerdos, lex, opus omnia nihil nisi mendacia Satanae. Quare Christiane lector, tibi ante oculos pone, turbam infinitā hanc sacerdotum & monachorum, cum suis missis, sacrificiis, legibus & doctrinis, cultibus & uniuersis operibus. Et uidebis nō nisi scenam & theatrum quoddam Satanae, populum impiū perditionis, ut Petrus appellat, iræ dei reseruatam in æternum. Persuasum arbitror, his tribus argumentis abunde omnibus piis conscienciis, Sacerdotium istud missale & Papisticum, prorsus Satanae operationem esse, unde satis fideliter erudiri quisq; potest, ne quidquam apud eos recte & pie geri credat, & missas istas sacrificias, non nisi ad iniuriam testamenti dominici repectas. Proinde nihil in toto mundo æque fugiendum detestandumq; esse, atq; speciosas huius sacerdotii laruas, missas, culturas, pietates & religiones. Siquidem prestat, publicum lenonem aut latronem esse, quā huius generis sacerdotum. Sed pergamus tamen & huius singularis sacerdotii, ipsa summa decora & columina uidere. Nempe Episcopos, equestre illud & heroicum sacerdotum genus, quod se principes Ecclesiarum nominare audeat, quo totum corpus abominatiōis huius perspiciamus. Atq; iterum hic fundamenti loco inconculse teneamus, quod iam toties posuimus. Quicquid citra scripturae autoritatem fit, preferim in iis quæ pertinet ad deum, id manifestum sit ab ipso Sa

tana profectum esse. Satis enim monstrauit deus in Na. ab & Abihu dū nollet ignem alienū offerri, quā uehementer detestef *Ignis alienus:*
in rebus sacris aliud geri, quā a seipso esset definitum. Sanctifica
bor (inquit) in his qui appropinquant mihi. Quanto magis
putas indignationem eius accendi, quando non solum p̄ter
sed & cōtra p̄scriptum eius quicquā in sacris innouatur, & suū
institutum euacuatur, ubi impius Achaz altare areum mutat in
Horologiū & altare Damasci ponit in templum domini. Tale
est quod agitur in Episcopis istis gloriosis & infulatis, quos tan
tum abest, ut deus agnoscat, ut nullum genus hominū in ter
ra diuinæ maiestati magis aduersum esse possit. Non enim so
lum citra dei p̄scriptum, sed & directe cōtra deum erecti sunt
& regnant, quod & euidenter & inuicte monstrabo, iis qui scrip
turae credūt. Nam ipsi idolis qui scripturam negant, suis tantū
decretis credunt, nihil uerisimile dixeris, n̄ simendacia, quā in
cordibus eorum uersantur, dicas.

ANTITHESIS EPISCOPORVM

Christi, & sacerdotum Papisticorum.

Paulus dicit Tit. i. Huius gratia reliqui te in Candia, ut reli
qua perfecte corrigas, & constituas presbyteros per singulas ci
uitates, sicut ego tibi constitui, si quis est sine crimine, unius
uxoris uir, filios habēs fideles, nō in accusatione luxuriæ. Opor
tet enim Episcopū sine crimine esse, sicut dei dispensatorem &c. *Episcopi quæ.*
Hic, si credis in Paulo spiritum Christi loqui & statuere, agnos
cis simul statutū diuinum esse, ut in qualibet ciuitate sint plu
res Episcopi, aut saltem unus. Perspicuū est enim, quod presby
teros & Episcopos eisdem facit, eadem autoritate dei, dum di
cit, ideo cōstituendos presbyteros per singulas ciuitates sine cri
mine existentes, quōd Episcopum oporteat esse sine crimine,
Presbyteros autem uocat non idola ista rasa & oleata, sed senio
res & coniugatos laicos in ciuitate, honestæ uitæ & famæ. Hos
uult Episcopos fieri, plures in qualibet ciuitate, ut dixi (Græce
enim clare patet, plures uni ciuitati constituendos esse, ubi di
cit, κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους. Presbyteros secundum ciuitatem,
id est, ubi ubi ciuitas fuerit, ibi presbyteros cōstituas) Idē Phi

Itē. i. Paulus & Timotheus serui Iesu Christi, omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis, cū Episcopis & diaconis gratia uobis &c. Philippi erat unica ciuitas, & tamen plures eius Episcopos salutat. Idem Act. xx. misit ad Ephesum & uocauit presbyteros Ecclesiæ ad se, Qui ubi uenerant, dixit ad eos inter multa alia, Attendite uobis & uniuerso gregi, in quo posuit uos Spiritus sanctus, Episcopos, ut pascatis Ecclesiã dei, quã acquisiuit sanguine suo. Ecce Ephesus quoq; una ciuitas erat, & presbyteros seu seniores in ea Ecclesia, Episcopos appellat, plures a spiritu sancto constitutos.

Quid aduersus hæc tria cœlestia fulmina potestis uos locustæ fumosæ putei abyssalis? Per Christum te oro, Christiane lector, nihil te moueant Cardinalium, Episcoporum, Paparū insulæ, pilei, mulæ, familiæ, gemmæ, aurū, purpura, & uniuersas ille fastuosissimus impiorū hominū fastus. Paulo, imo spiritui sancto crede, nō sunt illi Episcopi, sed idola, laruæ, monstra & portenta iræ dei. Episcopos audis hic diffiniri, uiros cōiuges & honestos in una ciuitate, quotquot necessarii sunt ad curandū populū eiusdem ciuitatis. Hæc diffinitio nō Ecclesiæ, non Conciliorum, non patrum, non deniq; lupanariū istorum prostitutissimorū Parrhisienū & Louanienū, sed spiritus sancti, sed Iesu Christi, sed diuinæ maiestatis est, aduersus quã, si uniuersi angeli de cœlo, cū tota creatura saperent, quid obsecro te deberet mouere? Nonne ceu inane arboris foliū eorum uerba deberes æstimare, præ uerbis his æternæ maiestatis. Nunc cū ei aduersent non nisi fœdæ Simiæ & meræ laruæ hominū, nō minus indolentæ quã impiæ, inutilissimū scilicet hominum chaos, quod uix idoneū est, ipsas laruas Episcopales gestare, quid est, quod eos aut pauas aut miteris? ac nō potius ceu labes & maculas orbis terrarū ducas (ut Petrus eos appellat) cum uniuersis suis pompis, statatis, ritibus, mendacibus & sacrilegis?

Adeste ergo uos abominabilia monstra terræ & rationē reddite, unde & qua autoritate uos estis & uocamini Episcopi? Spiritus sanctus uni ciuitati plures constituit Episcopos, uos singuli pluribus. Et unus Papa omnibus orbis ciuitatibus Episcopus

esse nititur. Qua autoritate? Nonne ipfiusmet Satanæ aduerfariis per uos fpiritus fancti autoritatē? Quid habetis, quod hic mutatis impiæ & factilegæ lanæ? Concludimus itaq; cū fiducia, uos iuxta diuinas literas & decretum fpiritus fancti, neq; eſſe negdici Epifcopos, ſed magis aduerfarios & uafatores tam Epifcoporum quā decreti diuini de Epifcopis conſtituendis. Eſtis uero Epifcopi uocatione Satanæ & cōſtitutione Apoſtoli eius Papæ, unde & recte uocamini creaturæ Papæ, nō fpiritus fancti. Qualis creator, tales creaturæ. Nō tremunt adhuc ceruices ueſtræ duriffimæ, dum auditis uos nō modo citra uoluntatē dei, ſed impiiffime contra uoluntatē dei Epifcopos eſſe? Hoc eſt, quod ne cogitatis quidem de ullo Epifcopi officio, ſed animalia uentris & gloriæ duntaxat eſtis, ſaginati ad uictimā æterni iudicii dei. Igitur producite & uos aliquod testimoniū de ueſtro Epifcopatu. Quod cū facere nō poſſitis, nos autoritate fpiritus fancti libere pronunciamus, uos eſſe idola mundi, qui titulo ac nomine Epifcoporū uiolenter arrepto, & legitimis Epifcopatibus extinctis, aduerſarii nouiſſimi ſitis Chriſti & Eccleſiæ eius. Sic nos de uobis & iudicare & ſentire cogit fpiritus in Paulo Epifcopos cōſtituens, cū nihil in orbe ſit diſſimilius & repugnātius Epifcoporū ſtatui, quā ueſter larualis & plusquā mundanus ſtatus.

Sed ne ſolus Paulus ſic uideatur Epifcopos deſcribere audiamus & Petrum. Dicit. i. Pet. v. Preſbyteros qui ſunt in uobis horator ego conpreſbyter & teſtis Chriſti, paſſionum & future gloriæ ſocius. Paſcite eum, qui inter uos eſt gregem Chriſti, epifcopantes non coacte, ſed uoluntarie, non turpis lucri gratia, ſed prompte, non quaſi dominantes in hereditatibus, ſed forma facti gregis, cū uenerit archipaſtor accipietis immarceſſibilem gloriæ coronam. Vides hic preſbyteros & epifcopantes in uno quoq; grege eoſdē & multos eſſe debere, per omnē modū quo Paulus diſpoſuit. Quod autē noſtra translatio habet, Nō dominantes in cleris, interpretis incuria fuit, quæ fecit, ut clerū hoc loco intelligerent, quos nunc a laicis diſcreuit impia hominum traditio, cū Petrus uocet hic clericos, hereditates ſeu ſubſtantias, uolēs ſeniores eccleſiæ tales eſſe, q; ſciāt ſeſe gregē Chriſti regere.

non propriam aliquam hereditatem. Proinde non dominari sed
seruire illis debere. Serui. n. sunt alienae hereditatis, id est, Chri-
sti, non domini proprietatum rerum. Nunc uero Papa cum suis
laicis non dominatur modo, sed tyrannizat, grassatur, baccha-
tur in oues Christi, subiiciens sibi & res & corpora & animas om-
niū, robustius illis utens, quā ullus herus suis propriis rebus. Et
hoc uocant hodie, pascere oues Christi.

Ultimo Christus Luce. xxi. cōtendentibus Apostolis de ma-
ioritate dicit, Principes gentium dominantur eorum, & qui po-
testatem super eos habent beneficii (id est, quos nunc gratiosos
uulgo uocant) uocantur, uos autē non sic &c. Hic te lector me-
diam constituo iudicem inter Christum & Papam, Episcopos
quos hodie principes gentium non queunt imitari præ magni-
tudine dominationis & opum Christus statuit ut sint, non sic,
Papa statuit, ut sint utiq; sic. Confer hic principis & uicarii sui
uoces. Non sic, & utiq; sic, & uidebis, quis Christus & quis Anti-
christus sit. Et qui sint Episcopi, & qui laicæ Episcoporum. Ve-
nobis miseris, q in his itæ nouissima tēporibus sub talibus la-
uis, idolis, idiotis, truncis, lupis, pestibus, & monstris nocen-
tissimis, sine Episcopis & presbyteris uiuere imo perire cogi-
mur. Statuimus itaq; autoritate dei, Episcopos Christianos esse
uitos graues & prouectæ ætatis, cōiuges, laicos, doctos in uer-
bo ueritatis, in qualibet ciuitate plures, uel per uicinos coepisco-
pos, uel a plebe sua electos, quales modo essent, quos uulgo pa-
rochos seu plebanos uocāt, & capellanos eorum diaconos, nisi
per tyrannidem superiorum idolorum missas suas profhana-
rent, Euangelium tacere cogerentur, celibes perirent, & nullum
Episcopi officium implere permitterent. Hæc est Apostolica san-
ctio, diuinū decretum, Spiritus sancti ritus ordinandorū Epis-
coporum. Qualis fuere, S. Spiridion, Cyprianus, Augusti, Am-
brosius. At qui nunc super plures ciuitates imperant, nihil tamē
faciunt nisi quod aliquando infulam gestant, lapides & ligna
aqua conspergunt, fumo consecrant, & campanas tingunt,
quia propriis furoribus erecti sunt aduersus decretum diuinū,
Satanae ludibria, & d. i aduersarij sunt, una cum principe & crea-
to-
to-
re-

tore suo Papa prope diem destruendi per aduentum saluatoris nostri, Amen, Hæc omnia cū certis, apertis, fidelibus nitantur scripturis & uerbis dei, oportet pias conscientias securas & liberas esse ad contemnendū cum fiducia, totū hoc corpus Babylonicum cum pompa & specie sua.

Supereft tertia pars huius Satanicæ sacerdotiæ, quod est sylua Monachi.
& arena monachorū, genus mixtum, nec sacerdotes nec laici nec monachi, ne nihil desit, quod monstrorum ratio postulat sed ex omnibus & singulis confusum. Verū quatenus sunt sacerdotes, ad eos simul pertinent, quæ de sacerdotio, sacrificio & misterio dicta sunt. Quatenus uero monachi sunt, proprio uoluntate opus habent describi cum suis stultis, impiis, impossibilibus & a nullo unquā seruatis uotis. Ideo ne prolixiores simus, differemus eos in suum tempus, hoc dixisse contenti, Christianum populum esse simplicem, in quo prorsus nulla secta, nulla differentia personarū, nullus laicus, nullus clericus, nullus rufus, nullus unctus, nullus monachus esse debeat, sed sine ullo discrimine omnes uel coniugati uel coelibes, arbitrio quique suo, sicut modo in ciuilibus communitatibus uidemus naturaliter fieri. Episcopi uero seu presbyteri, seu seniores, seu diaconi, prorsus nulla re differre a cæteris Christianis debent, nisi solo officio uerbi & sacramenti. Sicut senator, nulla re differt a ciuibus suis, nisi officio regendæ ciuitatis. Qui autē sectis introductis, hanc simplicitatem sciderunt, in laicos & clericos, in rufos & non rufos. Deinde rufos in monachos & sacerdotes. Post monachos in uestes & cibos infinitis modis uariatos, similiter & sacerdotes in uarias culturas & dioceses. Hi sunt qui autore Satana, Ecclesiam & scripturam dei uiolauerunt, & astutia serpentina sensus Christianorum corruerunt a simplicitate quæ est in Christo, ut Apostolus ait ad Corinthios. Ideo Episcopi & presbyteri, nullum sectæ nomen habent sed tantū officii. Ut presbyter enim seniore, Episcopus uisitatorem significat. Ex quibus nunc dignitates & status fecerunt impii & schismatici homines. Paulus alias etiam dispensatores, ministros Christi, seruos dei, prepositos uocat. Hæc satis modo sint de impio illorum sacer-

D

dotio, sacrificio & ministerio. Ex quibus puto, p' am conscientiam satis eruditam, ut si se uideat non esse in legitimo sacerdotio Ecclesie, quã ocis. ponat hoc Satanicũ sacerdotium, & uel curet uero ministerio Episcopi aut diaconi initiari aut rursus laicis similem uitam apprehendere, pro stercoribus habito, illo ficticio caractere, & oleo & raso uertice & uestitu pharisaico, istorum sacerdotum. Non enim deo sed Satanæ sacerdos est, qui eiusmodi est. Ideo nec deo, sed Satanæ pepigit, si quid pepigit, cui nullum pactum seruari potest, nisi uoles pactum dei uiuentis. Iactent Papistæ, suas longas hastas & breues pugiones, quod Patres eorum ex spiritu sancto statuerint has pompas & laruas. Nos contra iactamus Scripturas sanctas, certi, quod spiritus sanctus, sibi ipsi non contra dicit nec aduersatur. Non enim est deus dissensionis sed pacis & unitatis. Cum autẽ omnia eorum monstrauerimus esse aduersus dei scripturas euidenter, non antea credemus eorũ gesta ex spiritu sancto esse quam docuerint, spiritũ sanctum sibi ipsi contrarium esse, aut scripturas suas reuocasse. Deinde cõuincant, sua ex spiritu sancto esse sicut nos conuincimus ex scripturis, nostra ex spiritu sancto esse. Bullas & ampullas hominum cõtemnimus, scripturæ ueritatẽ adoramus & reueremur, quã si ipsi contemnunt, ualeant & soli adorent suas bullas. Qui non est mecum, ait Christus, contra me est, ita nos dicimus. Quod non est cum scriptura, contra scripturam est. At sacerdotia, sacrificia, ministeria, Episcopatus eorum, non sunt cum scriptura, ut probauimus, necesse est ergo contra scripturas ac per hoc contra deum esse. At contra deum uiuere, quis nobis persuadebit?

Hastæ & pugiones Emiseri,

Epilogus,

Vide itaq; Satanæ astutiam in Ecclesia uastanda, quã pulchre seruatis nominibus sacerdotii, sacrificii, ministerii, contrarias abominationes sub illis inuexit. Scilicet nihil præciosius ecclesia habuit sacerdotio, sacrificio & ministerio, ideo sub horum specie potissimum nocere cogitauit, & profecit per iram dei. Utile enim fuit suum sacerdotium quaestui. Nam dum missa cepit sacrificium esse, facile totius orbis opes ad suum sacerdotium hoc titulo contraxit. Per opes uero auaritiã, superbiam, pompã,

ocia, libidines & omnia illa infanda nefandaq; quæ hodie uir-
demus inundate, pleno impetu impulit, donec penitus abo-
lito uero sacerdotio, iam nihil sciret orbis præter Missas &
missales sacerdotes, omnibus hominibus uno errore falsis, dū
sperant hac una uia remissionem peccatorū & introitum regni
cælorum opibus suis emere. Ita secure iam regnat & potitur ui-
ctoria, quā quæsiuit, & paulatim promouit suo sacrilego sacer-
dotio, adeo ut multi sancti uiri & electi hunc errorem non solū
non intelligerent, sed etiam iuuarent uerbo & opere. Sic concidit
sacerdotii ueri uirtus, positus loco fide operibus. Euacuata uis
sacrificii ueri, sublatis cruce & passionibus, & accepto ocio ac pa-
ce, extincta gloria ministerii, erecto idolo humanarum tradi-
tionum. Et impleta est prophetia Pauli, quā prædixit. ii. Timo.
iii. Hoc autem scito, quoniam in nouissimis diebus instabunt
tempora periculosa, Erant enim homines sui amantes, auari,
superbi, elati, blasphemi, parentibus inobedientes, ingrati, re-
rum sacrarum incurii, sine affectione, sine federe, criminatores,
incontinentes, immites, bonorum negligentes, proditores, pro-
terui, timidi, cæci, uoluptatum amantes magis quā dei, habentes
speciem pietatis, uirtutem autē eius abnegantes, Et hos deu-
nita. Ex iis enim sunt, qui penetrant domos, & captiuas ducunt
mulierculas, oneratas peccatis, ductiles uariis desideriis. semper
discentes, & nunquā ad scientiam ueritatis peruenire potentes.
Quemadmodum autem Iannes & Mambres restiterunt Mosi,
ita & hi resistent ueritati, homines mente corrupti, reprobi ad
fidem, sed ultra non proficient. Insuperbia enim eorum mani-
festa erit omnibus, sicut & illorum fuit.

D ii

SECUNDA PARS, DE VERBIS

Missæ, Ex quibus probatur Missam non esse sacrificium. Item de Canone.

PRIMA parte sacerdotium illud Satanæ impiū et abominabile fat potentibus scripturis subuertimus. quibus etiam probauimus, Missas non posse sacrificii nomine cenferi, & os aduerfariorum oppleuimus, ut non habeant quod possint cōtrauere, nisi suas opiniones, consuetudines &

hominum autoritates, quas in re diuina, & fundanda fide, nullius esse momenti nemo ignorat. Simul satis confirmatæ sunt conscientiæ infirmiores, ut probe intelligant, nullum esse noui testamenti sacrificium, præter id, quod scriptura docet, crucis & laudis, nec sit ullus amplius locus scrupuli, Missam non esse sacrificium. Nunc secundo loco, post bella, pacificis documentis, idem docebimus, & supra fundamentū positum leuiter & molliter ædificabimus, sermonē proprie ad institutū accomodantes, de missa ipsa tractaturi, nō nostris, ut Satanæ faciūt sacerdotes, sed solis diuinis uerbis innitendo. Quare ab initio Missæ institutionē & uerba instituentis audiamus. Sunt autē hæc.

Verba Euan-
gelij qbus mi-
ssa continetur.

Primus est Matthæus cap. xxvi. Edentibus autem illis, accipit Ihesus panem & gratias egit & fregit, deditq; discipulis suis, & ait, Accipite & manducate, Hoc est corpus meum. Et accipiens calicē, gratias egit & dedit illis dicens, Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum &c. Græcus utrobique habet *ευχαριστίας*, gratias agens, quod noster translator, bene dixit, primo loco uertit. Quod dico, ne intempestiui uerborū obseruatores, opiniones aliquas gignant aut confirmet (uti solēt Sophistæ) super transsubstantiatione, & nescio quibus nugis consecrationis. Sed sciāt idē esse gratias agere, quod benedicere. Quod. n. Matthæus & Lucas *ευχαριστίας*, Marcus semel *ευλογίας* dixit.

Secundus est Marcus c. xiiii. Edentibus autem illis, Accipit Ihesus panem & benedicens fregit & dedit illis & dixit, Accipite & manducate, Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit & dedit illis, & biberunt ex illo omnes, & dixit eis, Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur.

Tertius Lucas c. xxii. Et accipiens panem, gratias egit, & fregit & dedit eis dicens, Hoc est corpus meum quod pro uobis datur, Hoc facite in mei comemorationem. Similiter & calicem postquam cenauit, dicens, Hic est calix nouum testamentum in meo sanguine, qui pro uobis fundetur.

Quartus Paulus. i. Corint. xi. Ego enim accipi a domino quod & tradidi uobis, quonia dominus Ihesus, nocte, qua tradebatur accepit panem & gratias agens, fregit & dixit, Accipite, manducate, Hoc est corpus meum, quod pro uobis traditur, hoc facite in mei comemorationem. Similiter & calicem postquam cenauit dicens, Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine, Hoc facite, quoties bibetis, in mei comemorationem. Vide ut Lucas cum Paulo pene per singula uerba consentiat.

Hic a te, lector pie, impetratum uelim, ut credas hos quatuor testes, neque stultos, neque ebrios fuisse cum ista scriberent, sed plenos spiritu sancto rei ueritatem scripsisse, ut in eorum uerba securissime niti possit totus mundus, ac stare etiam aduersus portas inferi. Deinde non minus impetratum uelim, ut credas, Christum ipsum quoque, & si in cena & nocte ista gessit & instituit, non tamen more hominum ebrium aut furiosum fuisse, sed uirtutem & sapientiam dei instituisse, quicquid ille instituit. Stultus & ridiculus uideor, qui ista petam, sed stultitiam eam mihi extorquet indomitus furor Papistarum, & deplorata amentia luparum, id est, Parrhisien, Louanie, & aliarum scholarum. Qui cum iam dudum sint indurati & inueterati diuturno & perpetuo contemptu, Christi, Apostolorum & Euangelistarum uniuersaque scripturae. Sanctum & catholicum arbitrantur, ut cum furiosis furamus, & posthabitis uerbis diuinis, iactemus cum eis uerba hominum, patres, patres, patres, Ecclesia, ecclesia, Concilia, concilia, concilia, Decreta, decreta,

C iii

Verbis Euan-
gelij ut petrae
incumbendum.

decreta, Vniuersitates, uniuersitates, uniuersitate. Scilicet his terrenis fumis suis audent exigere, ut cedant uniuersa illa, diuina & coelestia fulmina, parati, ubi non cesserint, omnia damnare & exurere. Quo furore quid aliud moliantur, quã ut Christus cum Apostolis suis fuerit in uerbis & factis suis stultus aut ebriosus? ut qui ea dixerit, quæ hominibus longe sint inferiora, ac multo fidelias super patres, concilia, scholas, decreta, in quibus non raro errores fuisse ipsimet fatentur, nos oporteat cõfidere quã super Christum. Quanquã non hoc ex animo agant ut patrũ, conciliorũ, ecclesiæ pietatem firment, sed ut suas proprias infanias & abominationes e patrũ & conciliorũ uel proprio uel male intellectõrũ errore acceptas stabiliant & ueritatem extinguant.

Adhereamus itaq; his uerbis diuinis cum fiducia, siue id egre ferant Papæ siue puppæ, siue lupanaria, siue lupæ, ac obseruemus an hæc diuina oracula permittant, missas sacrificia dicere. Primum religiones illas irreligiosas contemnimus, quas hac in re stulti inuenerunt & multiplicauerunt. Quales sunt, quod uerba hæc (ut uocãt) consecrationis minime uulgata uolunt, ceu solis sacerdotibus, nec iis nisi in intimo sacrarum rerum secreto agẽtib; tractanda, quibus in toto orbe oportuit nihil esse notius neq; uulgatius, cum fides & salus omnium pendeat in illis, uti monstrabimus. Item quod seuerissimo supercilio definiunt, Si quis omiserit dictiunculam Enim, uel Eterni, quæ in Euangelis non habentur, reus sit mortalis peccati, quia contra usum Ecclesiæ pronunciauerit uerba consecrationis, & peccauerit in formam sacramenti. Non quod probem, cuiusuis arbitrio usitatam formam mutari, sed quod temeritatem & audaciã impiorum detester, qui in rebus a deo non præceptis, nec necessariis, nouos infernos condunt, & noua peccata mortalia suo cõco-cerebro decernũt, ubi nulla peccata nec pericula esse possunt, puidas conscientias sine causa excarnificantes, tantum ut spiritũ libertatis extincto, spiritum timoris & seruitutis in cordibus nostris suscitent. Nullum adulterium, nullum sacrilegium, nullum periurium par esse sinunt ei peccato, si formam sacramenti

Oportet notis, esse uerba Missæ.

Nota optimã sanonem.

leferis, omiffa particula Enim. Nec aduertunt data opera, fpi-
ritus fancti, nullum Euangeliftam aut Apoftolum cum altero
per omnia concordaffe in uerbis eiuſmodi, quos tamé maxime
oportuit concordare, aut multo magis, quâ nos peccare in for-
mam ſacramenti. Item quâ inexpiabile flagitium fecerunt, pa-
nem aut uinum, manu uel alia parte corporis, quâ digitis illis
oleatis aut lingua tetigiſſe, cum a palla, calice, panno, deniq; a
muſca, mure, uermibus, ſtercore tangi nihil moueantur. Scii-
cet corpus humanum aut carnem uel non numerant inter crea-
turas bonas dei uel infanos ſeipſos declarant. Tale eſt, quod ie-
iunium nature effinxerunt, ut ſi quis guttam aquæ uel impru-
dens glutuerit, eo die indignus ſit cõmunione. O furorem fu-
rore furioſiorem. Indignum eſt, inquiunt, ut in os Chriſtiani
aliud intret, priuſquâ corpus domini intrauerit. O feſtiua ratio,
Forte nec nebulâ nec aerem prius intrare licet os Chriſtiani, quâ
corpus domini intrauerit, ut ſacerdotibus reſpiratione & uita in-
terdicatur, uſq; poſt miſſam & cõmunione. Cum Chriſtus &
Apoſtoli poſt cœnam cõmunicauerint, ac fere fiat, ut modera-
to ſumpto cibo, & os mundius & caput purgatiuſ & halitus in-
corruptior, totumq; corpus dignius ſit quâ ieiunis & a ſomno
neſcio quid grauedinis & impuritatis referentibus eſſe unquam
poſſit.

Tales in quâ religiones arbitrarias, quæ ultra Chriſti inſtitutio-
nem per homines inuenta & adiectæ ſunt contemnimus, non
quod noſimus eas ſeruari, ſi qui uolent, ſed peccata per eas ſta-
tui & conſcienciis laqueos & ſcandala parari non patimur. Ser-
uet, qui uolet, ſed libere, ſciens ſe non poſſe peccare in eo omit-
tendo, quo uidet Chriſtũ & Apoſtolos non peccaſſe. In iis. n. ſo-
lis peccat, quæ cõtra Chriſti ſtatutũ ſũt. Quæ peccata impii iſti
etiã ſummi meriti loco ducũt, ſcilicet dũ horredo abuſu ſacra-
menti huius ſacriſicium & opus ex ipſo faciunt, fidem & ueram
uſum eius toto orbe damnantes & uaſtantes, ut impleant im-
piorum illud ueriffimum elogium, Trepidauerunt timore, ubi
nõ erat timor, ut iuſto iudicio dei peccata & infernos habeant,
ubi iuſtitia & ſalus liberrima eſt, qui iuſtitias & ſalutem faciunt,

Impii qui con-
ſcientias onerant
traditionibus
humanis.

ubi peccata & damnatio summa est, Sic cū peruerso peruertit deus, psal. xvii. Hæc uero ex multis retuli, ut animo tuo Christiane lector persuadeas, nihil mirum esse, si sacrificiū ex missa facere sint ausi, qui uideas, tam stultis & impiis opinionibus eos agitari in ea re, ut omnia recta peruertant, & nihil dignū sacramento isto sentiant & faciant, ut non modo suspectum sed plane fugiendum esse scias, quicquid eorū usus & consuetudo præscribit. Quid enim reliquū boni faciant in missa, quando memoriam Christi & fidem extinguunt, & opus loco eius erigunt? Veniamus itaq; ad ipsa uerba Euangelica, & per ordinem ea cōtemplamur, quid nos doceant in Missa spectare.

PRIMUM.

Abunde satis esse nobis debuit, ipsum exemplum Christi & Apostolorum, quandoquidē credimus, Omnem Christi actionem nostram esse instructionem, seu ut ipsemet dixit, Exemplū dedi uobis, ut quemadmodum ego feci uobis ita & uos faciatis. Quin hoc ipso loco, uelut præuidens futuras istas lupos & lupos Arabiæ dicit, Hoc facite in mei memoriā. Quid est, Hoc facite? Nonne hoc quod ego modo facio uobiscum? Quid autem facit? Nunquid aureo calice, pallis & infinitis his rerum uarietatibus ornatus sacrificat? Nequaquā, sed panem accipit & uerbo, quo dicit, Hoc est corpus meum, mutat in corpus suū, & dat manducandum discipulis. Si igitur inuenias fideles, qui simplicissimū hunc ritum imitantur aut imitari uolūt, omissis omnibus, quæ per homines adiecta sunt, caue tu hæreticos dixeris, nisi Christum quoq; hæreticum simul criminari uelis, opponent enim tibi uerbum, non Papæ, non lupanum, non patrū, sed ipsius Christi. Hoc facite. Et tu cū audieris, Hoc facite, aliud in illis & Christo factum esse, docere non potens, inuenieris cū Parrhisiē. uel rudis, asinus, uel insignis blasphemator Christi. Finge ergo uel Græcos uel Boemos, hoc simplici & Christianissimo ritu, facientes, quod Christus hic dicit, Hoc facite, Et ex alia parte sedere alto solio buccas illas indoctissimas & impiissimas, Papam, Cardinales, Episcopos, Sacerdotes, Monachos, cum lupanaribus Parrhisiē & Louaniē & sororibus suis Sodomæ &

Lupi deserti
Episcopi no-
storū tempo-
rum.

ma & Gomorra. Quæ ubi uiderint paruulum & contemptum
hunc gregem Christi sic facere, incipiant supercilium tollere,
nasum crispate & turgenti gutture uoces rotare, in hunc modum,
Ecce isti hæretici & schismatici non seruant ritum Romanæ ec-
clesiæ, nec principia fidei & opiniones Parrhisensis almæ facul-
tatis, placeantq; sibi solita philautia de sola multitudine lau-
torum & indoctorum, citra omne testimoniū scripturæ, quasi
errare ipsi non possint. Quid hic facies aut iudicabis? Sequeris
ne turbam & multitudinem ad malum contra legē dei, & dese-
res paucitatem ad bonum? cum uideas hic uerbum Christi, illic
nero uerbum hominū regnare, unde certus esse cogeris, oculos
Christi eo spectare ubi uerbū suum regnat, etiam si duo tantū
essent ibi congregati. Auersos autem esse, ubi uerbum suū exu-
lat, etiā si tot Papæ, quot folia syluæ, tot Cardinales, quot gra-
na, tot Episcopi quot guttæ maris, omnesq; toti aurati, gem-
mati, purpurati & mulati & asinati ibi essent. Nonne præ ma-
iestate uerbi Christi omnes has laruas pro stercore terræ haberes
iustissime? Quid est ergo ut metuas a facie istorum leuissimorū
hominum? qui Christum habes tecum & secundum uerbum
eius facis. Nonne Iohannes de eo dicit? Maior est qui in nobis
est, quā qui in mundo est. Damnent itaq; lupæ & laruæ istæ tuū
factum, & erigant sacrificia quæ ignorant, iactent patres, uehāt
concilia, proferant malthorum usum, tibi sufficiat unus & solus
Christus cum paucis suis in hoc mundo, de quo certissimus es,
non sacrificasse eum panem & uinum in ultima cæna. Nō dam-
nabit te, quod illi te iudicant, sed coronabit quod sese, nō illos
secutus fueris. Tu habes uerbū & exemplum Christi, quod osten-
tes & opponas etiam portis inferi, illi quid habent? Infulas, pi-
leos, rasos uertices, annulos & sigilla. His enim argumentis pro-
bant, quæcunq; probant. Et in his rebus pendet ius & uis decer-
nendi quæstiones fidei, quas si eis detraxeris, non plus Episco-
paliū rerum in eis inuenias, quā in isto asino & trunco.

Cōmendet itaq; diligenter pius animus, conscientia suæ hoc
fidele exemplum Christi, nec dubitet, nulli prorsus angelorum
licere, nedū bullis humanis e sacramento dei facere, qd Christus

Christus non
sacrificauit pa-
nem in cæna.
Non igitur est
sacrificium.

E

ipse non fecit. Quod si qua ratione etiã liceret, per impossibile, adhuc non est integrũ neq; tutũ Christiano, ab exemplo Christi discedere, & aliquid sine exemplo eius innouare, præsertim in re tanta. Vt quid em̃ nos ille suo & exemplo & uerbo docet & præit, si licet aliud tentare, sine uerbo & exemplo eius? Cur uenit in hunc mūdum, si non satis est eum sequi in iis quæ nobis ostendit? Aliud est sane, quod cerimoniais & uestibus additis aliter nunc tractatur, quã a Christo tractabatur. In iis enim hoc solum noxiũ & damnandũ est, si necessario ad rem pertinere credant & conscientias uehent, cũ sint libera omnia, quæ in Christi institutione non inueniuntur, quæ libertas facit ut innoxia sint. At sacrificiũ ex eo facere, hoc nõ est aliquod externũ addere, sed substantiã ipsam sacramenti & totũ quod est a Christo institutũ, mutare. Hoc non modo sine exemplo, sed & contra rẽ ipsam & exemplũ est. Nec libertas hoc malũ potest innoxium facere, sed damnandũ & detestabile est ut summa idolatria & blasphemia.

SECUNDO.

Verba missæ sunt uerba pmissionis, non igit̃ sacrificiũ Missa est,

Euidens est, uerba instituentis Christi, uerba pmissionis esse. Sic enim dicit, Hoc est corpus meum, quod pro uobis tradetur. Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine, qui pro uobis effundetur. Neq; etiam lupanar ipsum Parrhisiense, omniũ infalsissimum & stupidissimum, tam stupidum esse potest, quin agnoscat hæc esse pmissionis uerba, inuolentia pignus eiusdem pmissionis, quod est corpus & sanguis Christi in pane & uino. Promittitur traditio corporis & effusio sanguinis in remissionem peccatorum, quæ est res noui testamenti, ut uidebimus. Ad pmissionem autẽ requiritur fides accipientium pmissionem & pignus pmissionis. Sine controuersia enim pmissio & fides sunt correlatiua, ut ubi pmissio non fuerit, fides esse non possit, Et ubi fides non fuerit, pmissio nihil sit. Atq; ut pmissio gratuita uenit absq; ullis meritis seu operibus donata, alioqui non pmissio sed merces & retributio esset, ita suscipitur sola fide sine operibus, alioqui opera mererent eam. Ideo pmissioni satis fit fide, & fidei satis fit pmissione. Semper enim opera euacuant pmissionẽ, & rursus pmissio eua-

cuat opera. Omnia ergo hæc uerba, promissionem diuinam
fidem humanã spectant, nec ullus apex hic ponitur, qui sacrifi-
ciũ aut hostiam indicet, neq; sane poni potest. Quid. n. sacrifi-
cio cũ negotio promissionis & fidei? Neq; n. ortus tantũ distat
ab occidente, quantũ sacrificiũ a promissione. Sacrificiũ opus
nostrum est, ex nostris rebus exhibitũ deo. At promissio, diui-
nũ uerbum est, de dei rebus, exhibitũ hominibus, ut plane insa-
nia nedam error sit, ex promissione dei sacrificiũ humanum, ex
uero maiestatis, opus creaturæ, facere. Quæ enim proportio,
nedũ identitas uerbi dei & operis nostri? cũ nec nostrum uerbũ
esse opus nostrum possit. Christus autẽ mandans hoc a nobis
fieri in sui memoriã, plãne aliud non uult, quã promissionem
istam cũ pignore suo frequentari, ad alendã & roborandã fidẽ,
quæ nunquã satis potest roborari. In cuius solius robur & hoc sa-
cramentũ instituit & reliquit in terris. Iterata. n. & assidue memo-
rata dei promissione, tam dulci & opulenta, animus saginatur
fide magis ac magis. Vides ergo incredibilem cæcitatẽ & puer-
sitatẽ papistarũ, qui ex promissione dei faciunt opus hominũ,
hoc ipso testes sibi ipsis facti, quã profus nihil intelligant, quid
sit sacramentũ altaris, nec quid agat & intendat eiusdem insti-
tutor Christus. Illi offerunt opus, hic requirit fidem, illi sacrifi-
cant deo, hic promittit hominibus. Finge & pinge absurditatẽ
hinc aliquã similem si potes. Si princeps quispiã te donaret co-
dice aliquo testamenti, quo tibi promitteret uelut pignore certo
hereditatẽ suã totam, nihil aliud spectans quã suã bonitatẽ &
tuã paupertatem, nec aliud ex te quærens, quã ut codicẽ accep-
tes gratisq; custodias, gaudeas & diligas se benefactorẽ tuum.
Tu uero uelut magnũ facturus, eũ ipsum codicẽ nõ acceptes, nisi
ut ei exhibeas & offeras, nõ tuũ comodũ sed illius diuitias auctu-
rus, ut tu potius glorieris, qui dederis, & ille pudeat, qui a te
mendico accepit. Nõne hic iudicaberis, aut extrema dementia
insanire, & nihil intelligere eorũ quæ sũt, aut si intelligeres, sum-
ma neqtia & superbia principẽ irridere & illuderet. Talis est ab sq;
dubio facies & religio absurdissimi huius uulgi papistici erga ma-
iestatẽ diuinã, dũ missam sacrificat, & promissione dei, deũ diui-
tẽ faciũt. O monstra monstrorũ.

Vfus Missæ.

Apta similitu-
do.

E ii.

TERTIO.

Verba sic sonant, Accipit panem, gratias agens, fregit, deditque discipulis suis. Obsecro, quid est frangere? quid est dare discipulis? Cur non potius more legis sic dixit? Et accepit panem & leuauit coram domino, ut intelligeretur, non hominibus sed deo dedisse, id est, sacrificasse? Nunquid hic latuæ & lupæ a deo nihil habent uel grāmaticæ uel cōmunis sensus, ut audeant dicere, dare discipulis id esse, quod offerre deo? Vbi est ergo sacrificium? an in eo quod accepit panem? at accipere, non est offerre, sed ad se potius capere & in suum ius & usum sibi uendicare, nisi iterum non sumus Grāmatici. Cum enim esset facturus & daturus discipulis, necesse erat, ut in manus acciperet, neque enim ore aut auribus, aut pedibus frangeret & daret. At gratias egit & benedixit, Ergo gratias agere & benedicere est sacrificare? Tunc & quinque panes ordeaceos & duos pisces, dicemus ab eo sacrificatos, quādo Iohan. vi. eos multiplicaturus accepit & gratias egit & dedit discipulis, discipuli autem turbis, ubi eundem ritum seruauit, nisi quod non dixit, Hoc est corpus meum, id est, non mutauit panem in corpus suum uerbo uirtutis suæ. Quin gratias agere & benedicere, est testari, sese accipere uel accepisse a deo non autem offerre deo. Oblaturus potius orat, ut acceptum sit quod offert. Gratias autem agens non orat ut acceptum sit, sed gaudet accepisse. ut uideas, omnes apices horum uerborū pugnare, ne Eucharistia sit sacrificium deo exhibitum, sed beneficium hominibus donatum, quod accipiant & gratias agant, non quod commendent & acceptari orent.

Hic uero uide, ut missarum uniuersarum ritus hodiernus cū Euangelio faciat. Omnes tres Euangelistæ una diligentia, similiter & Paulus, memorant panem esse a Christo fractum & datum discipulis, tacent uero an & ipse comederit & biberit cum eis. Quid. n. est frangere, nisi in multa partiri? Quid dare discipulis, nisi partitum aliis distribuere? Si ergo missa institutū & exemplum Christi referre debet, necesse est, ut nulla unquam fiat, nisi Eucharistia frangatur & multis distribuatur per sacerdotem. Si autē aliqua aliter perficitur, non est Christiana missa

Dare deo, sacrificare est, dare discipulis non item.

Multis distribuendū uix esse.

nec cum instituto Christi ulla ex parte conuenit. Quid hic dicitis priuati imo & publici missarii? Nonne hic solus locus merito omnes absterere deberet, ne ullam missam ullus unquam celebraret? Nonne hic euidentissime sequitur, Exemplum Christi referre & institutum eius sequi nullos, nisi eos, qui uel infirmis uel publice accedentibus ministrant eucharistiam, ipsi non accipientes? Hi enim proxime omnium hanc cenam Christi representant, quia accipiunt, gratias agunt, frangunt & dant aliis, ipsi ministri eorum, sicut Christus factus minister non sibi accipit, sed aliis ministrat. Hi uero qui celebrant, quid faciunt? simulant hanc fractionem, dum in tres partes hostiam partiuntur, & una uiuentibus, unam defunctis, unam beatis deputant. Scilicet egregii distributores, qui beatis adhuc necessariam fidem & promissionem faciunt. Sed quid aliud nugarentur, postquam usum fractionis abolerunt? Deinde nullis distribuunt, sed sibi solis uniuersas partes sumunt, aliis auferunt. Confer nunc istos Antichristos cum Christo. Ille frangit & partitur in multos, & partitum distribuit. Isti contra per omnia nullis frangunt & sibi solis sumunt, nisi quod simulant quandam fractionem. Et ubi manet uerbum Christi, Hoc facite? cur illi faciunt aliud & contrarium? Tutissime omnium igitur facit, qui a Missa in totum, ut nunc sunt, tam priuata quam publica abstinet, quia neutra Christi exemplum & institutum amplius refert. Sed ubi consecrauerit aliisque distribuerit, tum & ipse ab alio accipiat. Sic enim & aliorum sacramentorum nullus sibi ipsi aliquid dare debet, sed ab aliis accipere & aliis dare. Sunt haec obscura & dubia? An determinationem almae facultatis Parrhisiensis hic expectabimus? quae ructuet & dicat, Haec propositio est contra almas facultates & contumeliosa magistris nostralibus? At uerba Euangelii stant clara & solida, Fregit & dedit discipulis. Hoc facite. Non dicit, Et seruaui & sumpsit sibi ipsi, Hoc facite. Vides ergo, si usus instituti dominici permanisset, nunquam sacrificium ex eucharistia factum fuisset. Sicut nemo hoc sacrificium uocat, quod minister Ecclesiae infirmis & petentibus Eucharistiam ministrat. At ubi ceptum est, frangere & distribuere, mutari in id, quod est,

sibi soli seruare & sumere. Deinde ministrū, sacerdotem censeri,
ibi inuentū est sacrificiū, scilicet ut haberet quod ageret ille sa-
cerdos, ne ociosus staret corā altari. Quod si omnino sibi
ipsi sumere extra exemplū Christi uolet, saltem hoc curet, ne so-
lusumat, sed frangat simul & det aliis, ne nihil exempli sequi,
sed omnia cōtra exemplū Christi agere inueniatur. Fidelia sūnt
uerba & satis tutā facere conscientia potentia, si credas & sequa-
ris, contempto totius mundi usu contrario.

Q V A R T O.

Qui sacrifi-
cat, dat deo,
In Missa nos
accipimus a
deo.

Et dixit, Accipite, scilicet non solum exemplo & facto ostendit, non sacrificiū deo exhibitum, sed donum hominibus datum, Eucharistiam esse, sed & uerbo confirmat, iubens ut accipiant. Cur non sic ait, Offerre uel sacrificare? An papistas iterū ignorantia grāmaticæ impedit, ne sciant, quid significet, Accipere? Neq; enim accipere hic sonat, ut tollant manibus, ceu alienam bonum alteri exhibitari seu oblatari, sed ut sibi ipsis uendicent & in suū comodū uerrant, tanquā donū ac iā rem propriam. Possessores enim facit doni, cum dicit, Accipite, nempe illud quod dedit & fregit. Nihil ergo offerri deo permittit hoc uerbum accipiendi, sed probat a deo uenire, hominibus accipientibus donum. Quid potest contra tam clara uerba opponi? Adhuc Sodoma illa & Gomorra nos accusant, quod nobis solis arrogemus intelligentiā scripturæ? Surgant, resistent, dent aliā, & cōfigant oculos tam aperti Euangelii. Nō. n. sufficit dicere. Hæc propositio est scādaloſa. Scimus & uolumus Christū esse scandalum Iudæis & signū cōtradictionis Israeli & lapidem offensionis Synagogæ Satanæ, & abominationē lupanaribus papisticis.

Q V I N T O.

Comedite, & bibite. Hoc est uniuersum opus, quod in Eucharistia facere iubemur. Ideo. n. frangit, dat, iubet accipere, ut comedamus & bibamus, & post hæc memoriā eius prædicemus. Sic & Apostolus, nullum aliud opus in eucharistia nouit nisi comedere & bibere, dū uerba Christi repetit dicens, Quotiescūq; ergo manducabitis panē hunc & calicē bibetis, mortē domini annūciabitis, donec ueniat. Nihil hic offerre, nihil operari, sed

accipere tantū comedere & bibere mandatur. Neq; n. quod comedimus & bibimus, offerre possumus, cū potius auferamus & nobis demus & intra nos recipiamus. Et non pudet, aduersus tam euidentia & certa uerba, sacrificiū facere & offerre deo, quod comedimus & bibimus. Natura. n. sacrificii est, praesertim perfectissimi, quod holocaustū uocant, totū deo offerri, nihil ex eo hominibus relinqui. Si autē uictima aut pro peccato fuerit, saltē aliquā partē deo relinqui totā, cur ergo nos, panē & uinū totā comedimus & bibimus, nihil relinquentes deo? Cur non totū ei relinquimus, cū uelimus hoc perfectissimū esse sacrificiū? ubi hic subsistet ratio sacrificii? Neq; em̄ garrere sufficit, Christum offerri a nobis sub pane & uino. Nā & ipsum sumimus sub pane & uino, at nihil sumi a nobis debet de sacrificio & holocausto domini. Pugnāt, offerri deo & sumi a nobis. Accipiebant leuitae olim a populo Israel oblata eorū, sed nihil eorū sumebāt, quae offerenda erant deo. Sic & dū corpora nostra & laudes sacrificamus, nihil nobis, sed oīa soli deo exhibemus, ut stet ratio sacrificii, etiā spiritualis. Prorsus inauditū igif monstrū est, sacrificiū istud papisticū, ut fere ipse Papa cum suo corpore toto non sit aequē monstruosus. Totū nos uoramus, & totum deo offerimus, hoc est tantū dicere, neq; uoramus si offerimus, neq; offerimus si uoramus. Et ita dū utrunq; facimus neutrū facimus. Quis audiuit unquā talia? omnia sibi pugnātissime contradicunt & in uicem sese consumunt, aut necessario & infallibiliter concludūt Eucharistiā sacrificiū esse nō posse. Diluāt hęc rogo, Louanieñ. & Parrhisieñ.

SEXTO.

Hoc est corpus meū, Hic est calix sanguinis mei. Hic pignus & signū promissionis apponit. Ita. n. habet consiliū diuinæ bonitatis, suas promissiones aliquo pignore ceu sigillo signare & munire. Sic Abrahæ imposuit circūcisionē pro signaculo pacti & promissionis de femine suo donatæ. Et Noe cū promitteret se fore deū semini suo, nec ultra terrā dissipaturum, apposuit pro signo memorabili arcum in nubibus. Sic deinceps fere omnes promissiones aliquo signo firmauit, adeo ut hec more Isaias iuberet Achaz regē Iuda, ut peteret signum a domino promittentē liberationem populi de manu regis Syriæ & Samariæ.

Ratio sacramenti.

Promissiones
signis confir-
mantur.

Apud homines quoque pacta, promissa & federa non solum uerbis aut literis, sed additis aliquibus pignoribus aut testibus firmantur. Si uerbis promittunt, stipulantur manibus, si literis appendunt sigilla, in robur pacti & promissi. Ita ut hæc promissio diuina nobis omnium esset certissima, fidemque nostram tutissimam redderet, apposuit pignus & sigillum omnium fidelissimum & preciosissimum, scilicet ipsummet precium promissionis, corpus & sanguinem proprium sub pane & uino, quo nobis emenduit promissionis diuitias donari, quod & impendit, ut promissionem acciperemus. Quomodo ergo sacrificium & opus nostrum facere possumus, ex pignore & sigillo dei, nobis donato & promissioni suæ appenso? Quis inter homines sigillum & pignus promittentis offert ipsi promittenti, ac non potius accipit a promittente & sibi seruat, hoc ipso tenens sibi obstrictum promissorem, certissima fiducia expectans eius ueritatem & impletionem. Ita & nos diuinam maiestatem hoc inestimabili pignore nobis donato tenemus obstrictam, de cætero cum summa certitudine & dulcissima, pacatissimaque fiducia expectantes, ut impleat quod promisit, & cuius promissionis tam preciosum sibi que carissimum pignus dedit. Et tam impia turba Papæ, nos offerre & a nobis abicere doces hæc incōparabilia dona & gaudia.

O quot Hieremias opus habet Ecclesia que deplorat hæc.

Et quis non summa indignatione scrutietur super hos crudelissimos inimicidas, qui nobis hanc dei charitatem obscurant, hanc certitudinem cordis labefactant, hanc securitatem fiducia proscibunt, & pro charitate dei, iram dei, pro fide opera, pro certitudine trepidationem, pro securitate confusionem statuunt. Dum enim sacrificium faciunt ex Eucharistia, nonne incertos nos faciunt? Quis enim sciat, an placeat suum sacrificium? Da unum ex istis sacrificialis, qui audeat certum sese asserere, suum sacrificium esse acceptum. Omnes enim in incertum currunt & aera pugno uerberant, semper & ubique sacrificantes, nunquam autem ad certitudinem peruenientes, quia amissa promissione infallibilis dei, suis sacrificiis & operibus incertissimis feruntur. Deinde cum sacrificant, necesse est, cogitent deum placare. Velle autem deum placare, est eum iratum & implacatum credere. Credere autem

autem

autem iratum, est expectare iram potius quã charitatem, mala
potius quã bona. At Eucharistiam salubriter accepturis necesse
est credere deum summa charitate iamdudum placatissimum,
ultra donare: id quo nihil habet charius, ita ut nihil eque pug-
net aduersus Eucharistiã fructum, atq; hæc sacrilega opinio pa-
pistarum, & nocentissima conscientia, deum esse iratum & hoc
sacrificio placandũ, qui nisi summe esset placatus & amantiss.
tantas suas opes nec exhiberet nec effunderet. Vides ergo ut sa-
crifices isti uerius carnifices, suo sacrificio nos docent incurere
horrenda & pericula, & omnia bona in mala, uiuifica in mor-
tifera, salutifera in damnabilia, certa in incerta, fidẽ in dubiũ,
securitatem in pauorem. Breuiter, ipsam diuinam charitatem
in iram, & amorem in odium, patrem in hostem, cœlũ in in-
fernum, & summa in infima uertere, omnia miscere, confun-
dere & perturbare. Non autem sic incertus es, nec iram cogitas,
si Eucharistiam solũ promissionem non sacrificium esse cog-
noscis. Certus enim es, deũ mentiri non posse in suis promissio-
nibus, sed sicut placatum & amantem sese promittit & exhibet,
ita um absq; dubio habes, si saltem promittenti credis. Dein-
de cũ illum non nisi bona sua promittere ibi intelligis, mox ex-
onerata & leta conscientia intelligis, nihil a te exigere bonorũ quæ
tu offeras, sed tantũ inuitari & blandissime allici ut bona acci-
pias quæ ille tibi proponit. At ubi sacrificare uolueris, necesse est
tecum afferas conscientiam oneratissimam, quæ cogitet, non
nisi infinita exigere, quæ offeras, prorsus præ angustia nihil uidẽs
bonorum, quæ accipere debeas. Ita fit, ut ubi summa dulcedo-
cordis erga deũ regnare debet, ibi tyrãnisset summa angustia &
tribulatio. Hoc scilicet uoluit Satan per istud impium & peruer-
sum sacrificium.

SEPTIMO.

Quod pro uobis datur. Item, qui pro uebis effundetur in re-
missionem peccatorũ. Hic signatur res ipsa promissionis, quæ
est, remissio peccatorũ. O dulcis & potens promissio, sed simul
impacientissima sacrificii. Ideo enim datur corpus & sanguis, ut
nos salui simus, remissis omnibus peccatis. Ecce hæc sunt illa bo-
na quæ tibi exhibentur in Eucharistia, putas hæc posse exhiberi

Æ

Remissio peccatorum. ab irato & implacato deo, ac non potius ab indulgentissimo, amantissimo, sollicitissimo pro nobis patre? Quid amplius promittere potuit, quã remissionem peccatorum? Quid est remissio peccatorum, nisi gratia, salus, hæreditas, uita, pax, gloria æterna in ipso deo? Et tu insane & impie papista tuo sacrificio, aliũ tibi fingis deum in Eucharistia. Nonne iam dudum uides, omnes sacrifices idolatras esse, & toties idolatriã perficere, quoties sacrificant? Non. n. uere deum cogitant, sed idolum sui cordis formant, cogitantes & credentes, esse hic deum aliquem iratũ & placandum, qui plane in Eucharistia nec est nec esse potest. Atq; uere iratus tibi est & manet, sicuti credis, quia extra Eucharistie fidem es, & promissioni eius non credis, nihilo differens ab Ethnico & Iudæo, nisi quod maiori peccato in hac bona peccas, dum sacrificio tuo magis irritas & incurris in iram, cæterũ infidelitate & impietate similis es, tantũ titulo Christianus, & tantũ rasura sacerdos. Deniq; ut sacrilegam placandi cogitationem tibi adimeret inter uerba, ipsemet tibi signat & indicat, quo sit placandus & placatus, dum dicit, Quod pro uobis datur, Qui pro uobis effundetur. Desine, rogo, tuas perditas placationes præsumere. Vnum est, quo placatur (ut ita dicam) solissimũ & unicissimum, ne speres ultra hoc, ullum aliud placandi aut sacrificiũ aut consiliũ reliquũ esse. Maior est illa maiestas, quã ut totius orbis sanguine & omniũ angelorũ meritis placari possit. Corpus Christi datur & sanguis eius funditur & sic placatur. Pro te enim datur & funditur, sicut dicit, Pro uobis. Cur pro nobis, nisi ut placetur ira dei, quæ imminet peccatis nostris? Placata autẽ ira remittuntur peccata. Hoc est, quod dicit, dari & effundi in remissionem peccatorum. Nisi em̃ daretur & effunderetur, ira maneret & peccata retinerentur. Hic uides quã nihil ualeat opus satisfactionis aut sacrificiũ placatiõis, sed sola fides dati corporis & effusi sanguinis pro placatione. Ne fides ipsa quidem placat, sed apprehendit & obtinet placationem per Christum factam, quanto magis tua stulta placatio, & sine fide & sine Christo, nihil impetrabit, nisi maiorem iram. Stat firma sententia, Hoc corpus datur pro uobis. Vos

nihil dare nec offerre potestis in placatione aut remissione, sed gratis donatur uobis, sed non gratis donatur Christo, hoc donum dei in uobis, quia corpus & sanguinem pro eo, propter nos tradit, ut diligamus, gaudeamus, grati simus diuinae misericordiae, pro inenarrabili suo hoc dono, indignis nobis donato. Non ergo sacrificandum & dandum est in Eucharistia ab hominibus, sed tantum credendum & accipiendum a deo.

Ex quibus nunc euidenter sequitur, Eucharistiam seu missam prorsus nulli alteri posse applicari & communicari. Quid enim ad me, quod usus uniuersi orbis papistici aliter sentit & facere praesumit? Nunquid fidem dei illi euacuabunt? aut ignoramus praedictum esse, totum orbem seductum in erroribus Antichristi, qui est Papa? Verba dei non fallunt nos, nec deserunt etiam in medio umbræ mortis. Quæ ut uides quæ nihil exigant, nisi fidem, cum sint purissimæ, tenerrimæ, opulētissimæ promissiones. At fides in promissionem sua cuique seorsum est, nulli potens applicari aut communicari. Neque enim ego pro te credere possum, sicut nec tu pro me, ita non est meum, promissionem dei tibi applicare uel communicare, sed tua propria fide eam tibi applices necesse est. Stat enim sententia, Qui non crediderit, condemnabitur. Proinde Cananei isti Missarii & turpissimi lucri sacrifices, dum fraternitates iactant, missarumque participia uendunt, nihil aliud faciunt, quæ stultum orbem dementant & illudunt, secumque ad inferos trahunt, simul rapientes eorum substantias sacrilegis mendaciis & ludificationibus. Et hic reuelantur fundamenta orbis terræ ab increpatione huius spiritus. Apparet enim, super quod fundamentum Episcopatus, Collegia, Monasteria, templa, sacella, altaria & uniuersum regnum hoc sacerdotale Papisticae Ecclesiae sit ædificatum. Nōne omnia super Missarum sacrificia sunt ædificata? hoc est, super idolatriam pessimam omnium, super mendacia impurissima, super abusum Eucharistiae peruersissimum, super infidelitatem plusquam gentilem. Et hinc iusto iudicio dei factum, ut opes horum non seruiant, nisi profusissimæ luxuriæ, libidini, pompæ, ocio. breuiter, soli abominatiōi Romanæ, sicut dignum est. Talibus. n. remunerari debuit, autor huius blasphemii sacerdotii.

Missæ quæ
alijs cōmuni-
cantur.

Habent tamen, quo sese aduersus hæc consolentur & securos faciant. Nempe, quod eis incredibile sit, unum Lutherum recta sapere, sese uero omnes errare, sicut Zedechias percutiens unicum prophetam domini Micheam, non putabat credendum esse, omnes prophetas alios spiritu mendacii possessos, & unum illum spiritu domini plenum esse, dignissimum plane argumentum papistis, quod a multitudine trahitur, aduersus clarissimum uerbum dei. Quid enim placeret mendacibus supra mendacia ædificatis nisi mendacium? Quid autem odio haberent dignius, quam uerbum ueritatis, redarguens eorum mendacia, siue eos.

OCTAVO.

Quid testamentum.

Nouum testamentum. Ecce testamentum ipsemet uocat Eucharistiam, quo quid pugnantius esse potest sacrificio? Si Parrhisiensis Sodomam & Louanien Gomorra & uniuersa Babylon Papæ suam Aristotelem didicissent, agerem cum eis per definitionis locum, si quo modo possent tam crassa capita aliquando uidere, quid differret sacrificium & testamentum. Sed quia sola multitudine rasorum sua stabiliunt, nec diuinam nec humanam auctoritatem spectantes, dimittamus a finis mutuo suis rudibus plaudere & nostra prosequamur. Testamentum hoc differt a promissione, quod testamentum est morituri, promissio uiuentis. Sic enim Heb. ix. dicit, Vbi testamentum est, ibi mors testatoris intercedat necesse est. Testamentum enim in mortuis confirmatum est, alio qui nondum ualet, dum uiuit qui testatus est. Cum uero deus in scripturis promissiones suas passim testamentum uocet, eo uerbo significauit se aliquando moriturum esse, rursus enim promissiones uocat uicturum se significat, ut uno hoc uerbo sese futurum hominem, simul moriturum & semper uicturum comprehenderet. De quo nunc non est locus dicendi. Est igitur testamentum, Nuncupatio morituri, qua disponit suam hereditatem certis hæredibus. De qua re cum in Galatis meis dixerim, hic breuior esse debeo. Quattuor ergo integrant testamentum, Testator, Verbum uel codex nuncupationis & promissionis. Hereditas, Hæredes, quæ in hoc testamento uideamus. Testator Christus est moriturus, Verba testamenti sunt, quæ nunc uerba

consecrationis uocant. Hereditas est remissio peccatorum in te-
stamento promissa. Heredes sunt, omnes qui credunt, nempe
sancti & electi filii dei. Vnde Apostolus Tit. i. fidem Christianam
uocat fidem Apostolorum. Tu nunc ipse lector, uide impietate
sacrificum istorum, qui e testamento sacrificium fecere. Deus te-
statur & largitur, at illi offerunt & sacrificant. Quid ergo faciunt
Primum negant testamentum esse & cogunt deum aut mentiri aut
insanire, dum testamentum ipse uocat. Afferuisse enim sacrifi-
cium, est negasse testamentum, cum impossibile sit, idem sacrifi-
cium & testamentum esse, cum illud demus, hoc accipiamus,
illud ad deum, hoc a deo ueniat, illud per nos, hoc sine nobis
fiat. Et quid pergam differentias dati & accepti afferre, cum &
bestie & inanimata hoc sentiant? Nec patet hic Sophistis cau-
landi locus, quod alio respectu sit sacrificium alio testamentum,
tantum unus est deus, & una tantum Ecclesia, inter quos solos
mediat deorsum testamentum & sursum sacrificium. Fateor, sa-
crificium est respectu dei papistarum, at hic idolum cordis eorum est,
respectu nostri & ueri dei, non nisi testamentum esse potest.
Secundo & testatorem Christum esse negant. Quomodo enim
testatorem agnoscerent, cuius testamentum negant? Non enim
accipere ab eo quicquam, sed tantum offerre ei uolunt, qua per-
ueritate non suspiciunt eum, largum testatorem suorum bono-
rum, sed inexplebilem exactorem alienorum seu nostrorum.
Tertio & hereditatem negant, non enim querunt gratuitam re-
missionem peccatorum eam quam Christus dato corpore & san-
guine suo nobis parauit, sed propriam & nouam suo sacrificio im-
petrare laborant. Laborare enim oportet hos sanctos, ne mise-
ricordiam dei gratis accipiant. Insuper unus est furor omnium,
preparatoris, orationibus, confessionibus, preuiis, sic sese mur-
dos & sanctos reddere, ut Eucharistiam digni accipiant, ne si
aliquid ibi, quod remitti debeat, sed omnino spectabiles in mun-
dicia sua compareant, & sanguinem Christi in remissione pecca-
torum solum rideant, quæ tamen peruerstas alia nascitur ori-
gine. Nempe quod peccatum nullum cognouerunt, nisi actuale
propositum mali in uoluntate. Cætera omnia sunt naturales ui-

res & imperfectiones, aut ad summū sōi reatus quārdā relatio-
nes, quæ Christo non egent. Ita fit, ut momentanea contritiōe
hoc sanctissimum sacerdotium, sese plene purget, nec amplius
opus habeat testamento remissionis peccatorum. Et sic mundi
accedunt, quo non debent accedere nisi qui remissione pecca-
torū egent. Verum de peccati cognitione hic non est locus.

Quarto, negant & hæredes, Hæredes enim diximus esse eos so-
los, qui credunt huic testamento, ipsi uero sacrificantes faciunt
capaces & hæredes. Eos em̄ adducunt, qui operibus suis & sacri-
ficio nituntur, scilicet tam inquietas, pauidas, & confusas con-
scientias, ut non solū non credant, sed ne hoc quidē sciant, an
credendum sit. Ignorant em̄ esse promissionem & testamentū,
quod fidem exigat, sed sacrificium esse opinantur, quod opera
requirat. Ita uides, papisticum sacerdotium infœlix hominū ge-
nus, pro fus ægyptiis tenebris captū, nihil omnino intelligere,
quod sit eucharistia, quod præter, & quo usu, quo fructu sit tractāda.

CONFUTATIO EORVM QVAE

pro sacrificio traduntur.

Et hanc eorum sapientiam super Eucharistia spirant omnes
eorum disputationes, sermones, cantica & quicquid de hac re
tractant. Verba consecrationis uocant, non uerba testamenti.
Et hic uideas sudare heroes istos in stadio, ut probent mirabilia
istius consecrationis, ut panis transeat, ut fiat nihil, ut corpus
Christi sub pane esse possit, tantum est Aristoteli mortuo & suæ
gloriosæ philosophiæ negociū, ut hic eius infernus uideri possit.
Cæterum ut fides & testamentum populo tradatur, tantū abest
ut aliquando cogitent, ut nihil æque hæreticum ducant, atq; si
pestilentissimis eorum nugis contemptis fidem & testamentum
in hac re quæras. Extat historia corporis Christi sic tortis de-
prauatisq; scripturis confuta, ut uideas a summo dei hoste cōfla-
ta, nisi sint alicuius phrenetici aut arrepticii somnia. Ibi Melchi-
sedech producit panem & uinum offerens. Producit hedus
filiorum Israël imolatus, panis subcinericius Eliæ, carnes Iob,
manna patrum, Isaac imolatus. Et quid nō? Hæc omnia sunt
bello isti auctori, figuræ Eucharistiæ. Mitum quod & asinam Ba-

Historia festi
corporis Chri
sti.

laam & malam Dauid non intexuerit, cum nō minus apte po-
tuerint figurare, quod ille asinus & mulus prādictis historiis fi-
guratum uoluit. Tum pontifex in lectionibus surgens in mediū
sesquipedali hiatu, ut speres ipsum spiritum sanctum meras de
fide & testamento delicias & diuitias effusurū, incipit proœmio
papa digno, tum mox proripit sese ad philosophiam Aristot.
egregiam illam & pulchre Christianam contionem de acciden-
tibus & subiecto, de transsubstantiatione consumaturus. Vbi ue-
ro Aristotelem finiuit, & adhuc esuriant animæ imo stercora
hominum pro uerbo dei uorauerunt, largitur sanctissimus in
Christo pater, de plenitudine thesauri nubes indulgentiarum iis
qui has uocum & rerum babylonas audiuerunt. Et tamen au-
det hic bonus autor in proœmio fingere, sibi dulces lachrymas
stillare per oculos, dum ista diuinæ bonitatis beneficia medita-
tur. Tu nūc uide an Aristoteles contemnendus sit, qui mortuus
Papam tam eruditum & pium facit, ut præ pietate lachrymet.
Me miserum, qui ista portenta & ludibria Satanæ uidere cogor,
per iram dei inestimabilem, pro seriis & salutaribus rebus pro-
poni infelicissimis Christianis. Vbi sunt hic lachrymæ & ubi qui
se murū opponant deo pro Israel in hoc die furoris dominici?

Vt finem huius loci faciamus. Caueat Christianus præser-
tim sacerdotes ne sacrificium e testamento dei faciant. Neq;
enim uetus testamentum per angelos dispositum, patitur sese sa-
crificiū dici, cū sit uerbū legis confirmatū quidem per sacrificia
pecudū, sed non oblatū. Angeli. n. dederunt legē, populus acce-
pit legē, non obtulit legē. Multo minus nouū testamētū sacri-
ficiū esse potest, per ipsum dominū dispositū, cū sit uerbū pro-
missionis seu gratiæ, confirmatum quidē per sacrificium Christi
in cruce, sed nō etiā ipsum oblatū. Quā stultus itaq; uel impius
ille esset, qui uetus testamētū, scilicet legē datā & acceptā dice-
ret sacrificiū esse, tā stultus atq; magis multo est, qui nouū testa-
mentū, scilicet promissionē datā & acceptā, dicit sacrificiū esse.
Atq; ut uetus testamētū lex, mandabatur diligentissime doceri,
inculcari & ubiq; memorari. Ita & hoc nouū testamētum man-
dat CHRISTVS publice doceri & omnibus & ubiq; memorari.

Est enim in eo summa tota Euangelii, sicut Paulus ipse explicat, Quotiescumque enim manducabitis panem hunc & calicem bibetis, mortem domini annuntiabitis. Si enim quæras quid sit Euangelium, recte respondebis, nihil aliud quam quod uerba huius testamenti habent, scilicet Christum de iisse corpus suum & fuisse sanguinem suum pro nobis in remissionem peccatorum. Hæc est prædicatio, quæ in Ecclesia uigere debet, Et impii illi, nobis uerba consecrationis ex eis fecerunt, & sic cælanda ut nullum Christianum, quantumuis sanctum, uelint ea nosse. Et digne pro suo sacerdotio, quo fidem & uerbum extinguere debuerunt toto orbe, ut hoc priuatim in missis signarent, quod publice per mundum operantur. Imprimenda itaque sunt hæc uerba omni Christiano cordi, seu compendium totius Euangelii, & instituendus ipse, ut horum memoria assidue exerceat, alat & roboret fidem suam in Christum, maxime uero tum, cum percipit Eucharistiam. Id quod uult minister, dum eleuat hostiam & calicem, nullo enim uerbo meminit sacrificii inter eleuandum, quod tamen oportuit quam maxime, quandoquæ quid referret, si nihil eleuaretur? Ex hominibus enim ea est eleuatio, non ex instituto Christi. Potest tamen significare, ut sicut pignus istud promissionis eleuatur ad prouocandam fidem populi, ita & uerbum promissionis seu testamenti eleuandum esse ad publicum auditum populi, ut omnes & testamentum audiant & pignus uideant, utroque ad fidem excitentur & confirmentur.

Mor autem uiros istos prudentes non cogitare, quod Christus non in templo sed in cenaculo, non super altari sed super mensa, Eucharistiam instituit & perfecit, cum lex Mosi tanto rigore prohibuerit, quicquam offerri extra templum seu locum a deo electum. Et Apostoli Act. iiii. cum alias ubique legem seruarent, tamen panem frangebant non in templo, sed circa domos, ut Lucas ait. Quare etiam hac ratione Christus pulchre præuenit, ne sacrificium esse possit donum suum, hoc salutare. Arbitror autem eos fuisse motos ut sacrificium facerent, præter uerba canonis, ex ipsa eleuatione. At quid facient de hostiis pro populo consecratis? Nunquid illæ eleuantur? Et quid differt sacerdos & populus.

& populus in Eucharistia percipienda, nisi quod sacerdos consecrat & ministrat aliis? Si ergo infirmi aut accedentes percipiendo Eucharistiam non sacrificant, ut nemo dubitat, quæ demerita est sacerdotis Eucharistiam sacrificium facere? cū in ea profus nihil habeat præ illis. Sed populum deus seruauit in simplicitate manentem, eos uero qui seipsos sacerdotes fecerunt, & aliis prætulerunt, tradidit in sensum reprobum ut & fidem communem populi amitterent. Hæc modo dicta uolo de uerbis his salutaribus, quæ spero satis abunde fidem factura piis conscienciis, ut omni posito scrupulo cum fiducia ponant & sacrificii opinionem, teneantque testamenti certitudinem. Reliquum est ut obiectionibus eorum respondeamus, quanquā ubi uerbis diuinis certi facti sumus, obiectiones, magis contemnere quam repellere oporteat, tamen infirmis conscienciis, ex omni parte seruiendū est, ut undiq; firmæ sint, & non nutent.

DE CANONE.

PRIMO obiiciunt canonem (quem uocant maiorem) in quo sacrificex dicit. Hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacrificia illibata. Et infra post consecrationem, Hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam &c. Hoc obiectum aliud nihil uult, quā quod solent iactare, patres, patres, decreta, decreta, ecclesia, ecclesia, quoties nos a uerbis dei in uerba hominum trahere conantur. Rursum si uerbum dei opponas oclusis auribus clamant. Non intelligis sane, expositioni patrum credendum est. Ita sub nomine patrum, pulchre nobis exterminant uerbum dei. Nos quoque hic dicimus & multo fortius clamamus, Euangeliū, Euangelium, Christus, Christus. Cur non sic iactemus Christum, ut illi iactant patres? Cur non Euangelium ut illi decreta? Quod si canonem opponat, iterum eorum quoque more clamemus. Non intelligitis sane canonem, expositione opus est. Quis, rogo, hic nostram literam componet? Si dixerint, aperta sunt uerba canonis, glosa non egent, dicemus & nos, Aperta sunt uerba Euangelii, glosa nota

¶

egent, & quicquid de suo & pro suo canone iactabunt idem de
nostro & pro nostro Euangelio multo magis iactabimus, do-
nec stemus & æquales iactando facti fuerimus. Deinde mox tri-
umphabimus cū negare non possint, Euangelio cedere debere
quicquid non est Euangeliū. Hanc. n. iactantiā patribus & decre-
tis suis dare non audebunt, ut eis cedere debeat, quicquid patres
& decreta non fuerit. Quare hic uicimus & dicimus, cede canon
Euangelio & da locum spiritui sancto, cū sis uerbū humanum.
Et quanquā habeā quod pro sano sensu canonis dicere possim,
quod & alias feci, tamen nunc nō dignabor eū tali honore, sed
gloriā dabo plenissime Euāgelio, indubitata fide ei inherendo,
& iuxta regulam Iuris peritorū, uerba obscure loquentis interpre-
tabor contra eū, non pro eo, dicamq; ei iuxta parabolam, Do-
mine canon uos estis inuitati ad nuptias & sedistis primo loco,
sed ecce honoratior est inuitatus, imo ipse dominus inuitator
adest, date ergo huic locū & sedetis nouissimo loco cū rubore,
cū nō in eo sedistis ab initio. Si habetis aliquē piū sensum, quē
uiolenter emunctis literis exprimere quis possit, habeatis, sed
uos aperte contra Euangeliū sonatis, ideo uos damnamus & cō-
temnimus auctoritate diuina Euangelii. Et cur canonē uehamus
tam sublimiter, cum superius monstratum sit, sacrifices istos nō
uno modo circa Eucharistiam delirare, ut nihil mirū sit, si &
canon eorū alicubi deliraret. Quis etiā non uideat eum esse com-
positū ab aliquo uerbofo & parū spirituali? Quid enim attinet
uerbis ita superfluere? Hæc dona, hæc munera, hæc sacrificia.
Item, hostiā purā, hostiam immaculatam. Et multa alia in
eo iuste possunt redargui, licet ab istis sacerdotibus suis eleuatus
sit supra omnes articulos fidei. Nihil enim sanctius habent hoc
canone, adeo ut & ipsum Euangelium ei collatū sordeat corā
eis. In quo tamen nihil a moribus suis alienū faciunt, cū aliud
non studeant, quā ut iactent humana, contemnant diuina, ob-
seruent quæ nullius precii sunt, negligant quæ summi precii
sunt. Negamus itaq; & damnamus canonē in hac parte, tanquā
aduersarium Euangelii. Nec audimus si clament, Ecclesiam nō
potuisse errare. Sacerdotes papistici non sunt Ecclesia, & quo-

Nō esse inter-
pretatōe aper-
ta uerba rex-
tus mutanda.

modo sancti in hoc errore habuerint statim dicemus.

¶ Secundo obiiciunt sanctos, qui & hoc canone usi sunt, & missam pro sacrificio habuerunt, ut Grego. Bernhar. Bonaueram & alios. Hic respondeo, Nihil esse sub caelo periculosius gestis sanctorum, testimonio scripturarum non roboratis. Cum enim constet, Iustum septies cadere, & sanctos uarie peccare, quis nos certos faciet, hoc non esse peccatum, quod sine scripturae testimonio gesserunt? Laudo in hac parte S. Antoniū, qui hoc maxime inculcauit & consuluit, ne quis aliquid operis tentaret, quod non haberet auctoritatem e scriptura, imo tutius est, hoc inter peccata sanctorum numerare, quod sine auctoritate scripturae fecerunt, quā pro exemplo bono imitari. Sanctos enim non multum leseris, si incertum eorum factum peccati daminatis. Agnoscunt enim sese peccatores. At uehementer offendes, si exemplo eorum tete ad praecipitium impuleris. Proinde Christus uult nos nō humanis gestis, sed certis & fidelibus suis uerbis niti. Jam & hoc constat e psal. iiii. quod dominus mirificat sanctos suos. Et psal. lxxvii. Mirabilis est in sanctis suis, finit eos in multis & diu tam ignorare quā errare. Peccauit Moyses & Aaron, lapsus est Dauid & Salomon, cecidit Petrus trina negatione, & lapsus cogebat gentes Iudaizare. Et quanto tempore quāto finit eos in peccatis uolui antequam conuertat? Nonne omnes cantant, Priusquā humiliarer ego deliqui? Et, Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. Dauid in media tribulatione peccauit, credens adulatori Siba aduersus Miphiboseth. Lot in summa tribulatione peccat cum filiabus suis. Quis uero ea uideat, de quibus ipsimet dicunt, Delicta quis intelligit? ab oculis meis munda me domine. Minima portio peccatorū cognoscit etiam ab ipsis sanctis. Sed ut in his peccatis & erroribus seruentur sancti & pereant impii, duplex est causa. Prior, quod sancti habent fidem Christi, qua absorpti, etsi multa faciant ignorantes, quae impiis essent ad mortem, semper resurgunt & seruant, imo nunquam cadunt in malum. Incredibile est iis qui experti nō sunt, quanta sit uirtus fidei, maxime in peccatis. Hac fide cū careant impii, etiā si optima sanctorū opera imitentur, peccant.

Periculosa exempla sanctorum.

S. Antoni iudicium.

Excusat peccata sanctorum.

Posterior, Quod sancti hac fide eruditi, prorsus in sola misericordia nituntur, nulla sua opera æstimantes, quin omnia inutilia & peccata esse ex animo consententur, perpetua humilitate. At hæc confessio & humilitas non sinit, ut pereant in suis peccatis & ignorantibus & erroribus, cum deus humiles derelinquere, & consententibus non parcere non possit. Talis fuit Bernhardus, de tota uita sua dicens in agone. Tempus meum perdididi, quia perdidite uixi. Talis August. Ve hominum uitæ quantumcunq; laudabili, si remota misericordia iudicetur.

Augustini exemplum.

An non uideamus in Augustino, quomodo retractet multos errores, in quibus utiq; perditio erat, nisi fide seruatus fuisset? Impii enim sunt pleriq; eius errores, sed confessio & timor dei fecit eos ignoscibiles & innoxios sibi, quos tamē si quis pro exemplo & lege sequatur, nonne in perniciem suam sequetur? Sicut & contingit multis, qui patrum dicta ceu infallibilia oracula sine iudicio sequuntur. Ex quibus clarum est, sanctos errare aliquando etiā in pietate & ueritate fidei, quod est eos nondū esse perfectos, & tamen ob ceptam & crescentem fidem non perire. Perire autem eos, qui errorem hunc pro ueritate arripiunt, & in exemplum trahūt, ut prorsus nihil iuuat neq; excuset, sanctorū gesta fuisse imitatum quempiam sine autoritate scripturæ agentium. Si enim sancti non errarent, in fide, pietate & scientia ueritatis, cur Apostolus Petrus doceret, crescere in fide & cognitione Christi? Et Paulus, crescere in Christum, ne sicut pueri circumferamur omni uento doctrinæ. At quod fidei deest, error & impietatis reliquū est, secundū quod, sanctos aliquando agere, dura huius uitæ miseria & necessitas cogit. Sunt ergo eo modo facta sanctorum sibi ipsis innoxia, propter fidem, sed impiis q̄ sacrificiis & operibus fidunt, perniciosissima exempla, quia nolunt discere fidem, sed tantum opera in sanctis. Cum Apostolus Heb. xiii. mandet, ut conuersationem sanctorū intueamur, sed sic ut imitemur eorum fidem. Nostri autem papistæ dicunt, S. Bernhardus sic fecit, ergo sic est faciendum. S. Augustinus sic fecit, ergo sic est faciendum, animalia scilicet immunda nec ruminantia, nec unguam diuidentia, solum in opera intenti, it̄

ruunt cum tota securitate. Ita & hic in sacrificio missæ illis con-
tingit & adhuc absq; dubio bonis & electis uiris contingit, ut sim-
plici cordis fide celebrent, arbitantes pio errore sacrificiū esse.
Verum quia non in sacrificium hoc confidunt, imo pro inutili
& peccati opere habent quod ipsi faciunt, pura & sola misericor-
dia nixi, seruantur, ne errore pereant. Quos cum imitantur se-
cui isti operum sacerdotes, sine hac fide, sacrificium suū egregie
tollunt, & secare aliis uendunt, unde merentur errorē hunc sibi
non ignosci sed imputari, & sic perdi exemplo erroneo sancto-
rum. Corda enim & renes intuetur, iudicat & probat deus. Ideo
unius errorem fert & ignoscit, & eundem in alio damnat & pu-
nit, ob cordium in fide & humilitate diuersitatem. Tales autē
fuisse sanctos, quales dixi, illud Bernhaldi mihi persuadet, dū
pusillanimum fratrem coegit celebrare, dicens, Vade frater, cele-
bra in fide mea, qui cum sic faceret liberatus est. Vides, ut in fide
uir sanctus totus inceserit, quæ non potest permittere ut per-
dat, quantumlibet magnus error. Hæc scio sophistis mire displi-
citura, quos contemno, modo piis conscienciis profuero, quas
ipsi excarnificant.

Immunda ani-
malia, quæ nō
discernūt ope-
ra spirituum.

S. Bernhald
exemplum.

Cognito itaq; errore, iam non licet denuo errare, & missam
pro sacrificio habere. Hoc enim iam esset in totam fidem & con-
tra conscientiam peccare. Neq; hic fides, aut confessio excusaret.
Non enim potes dicere, uolo pie errare. Pius error est ignoran-
tiæ non scientiæ, quales Apostolus tolerare iubet in infirmitate
eorum Roma. xiiii. Ita eos qui ignorant adhuc errorem, si ta-
men fide misericordiæ dei uiuunt, non licet damnare aut sper-
nere, donec & ipsi errorem intelligant. Hoc autem agendum
est, ut error reueletur, & non pro ueritate statuatur, ne multi-
plicentur peccata impiorum & infirmis scandala in uia relin-
quantur. De isto errore sanctorum, & pernicioso exemplo eorū
dicit Christus Matth. xxiiii. Dabunt signa & prodigia, ut in er-
rorem ducant, si fieri potest, etiam electos. Neq; enim uult Chri-
stus hoc loco, Electos suos non esse erraturos. Quid enim hoc
ualeret ad magnitudinem exaggerati periculi, si nullus electus
periclitetur? Sed sensus eius est, quo in oratione dominica di-

Error piotū.

Sanctos erra-
turos esse.

est, Et ne nos inducas in tentationem, non ut non tentemur, sed ne deficiat fides Petri in hac tentatione, & praualeat tentatio in finem, ut non sit reditus e tentatione. Ita hic in errorem non inducentur electi, nō ut nō errent, imo ut maxime errent una cū impiis. Hoc. n. faciet periculi magnitudo, sed nō deficient in errore, nec praualebit error in finem, quanquā uix euadant ne praualeat. Inducunt (inquit) in errorem, si fieri potest, electos, hoc est, in ductos in errorem tenebunt, ut uideantur cum eis in errore manere & perire. Nonne hoc in Bernhard, Grego. Bonauen. & multis aliis uidemus, qui in multis & magnis erroribus permanferunt cū impiis. Bernhard. & Bonauen. Franciscus, Dominicus cū suis, Papā ignorantes & suū regnū coluerunt, credētes omnia eius bona & recta & ex deo esse, quod est manifeste contra Euangeliū in multis locis. Deniq; ipsemet Euangelium in Papam interpretati sunt multis & magnis erroribus. Nonne impiū est, petram Matth. xvi. papam credere? Nonne impiū est, mare facere homines, supra quos Petrus & Papa ambulant, id est, dominantur? Nonne impiū est, uerbo pacendi tyrannidē Papae stabilire? & tamen sanctorum sunt hi multi similes errores, sed ignorantium & fide simplici in Christo herentiū, unde eis ignouit deus. Atqui cognitū errorem tuentur, & in illum nituntur ceu in ueritatē, patres sequūtur, sed ad patres non peruenient, quia id quod patres tandē reliquerunt, & pro quo ueniā obtinuerunt, sequūtur sine uenia, & nunquā relicturi, sed ut articulum fidei seruari.

**De manibus
seu spiritibus
mortuorum.**

Tertio obiciunt syluam illam exemplorū, in quibus multi spiritus etiā bonis & sanctis uiris apparuere, petentes missarum sacrificia, pro sui redemptione. Hic mihi libere loquendum est. Dubium non est, quin totū sit Satanæ negotiū, quicquid uspiā est spirituum appatentiū, tumultuantium, querulantium, & quoduis quouis modo machinantium in hoc potissimū anhelantis, ut Eucharistiam euacuet & de terra aboleret, & in ludibriū suum uerteret. Videbat enim hac una re & uerbum & fidem feliciter plantari, rigari, crescere & roborari in uastitatem principatus sui tenebrosi & mali, ideo plane angelica sua astu-

tia uisus est ad abolendū hoc uictoriosum mysterium, & profecit, donec missa ferme solis mortuis seruiat, quæ pro uiuis solū est instituta, nisi quod sacrificos istos totius orbis opibus pascit & saginat. Probabo igitur, non esse animas mortuorum, quæ obambulant, & uel saluandas uel damnandas sese confitentur. Primū, quod huius rei proflus nullum habet exemplum diuina scriptura, sine cuius autoritate (ut diximus) quicquid fit, suspectum esse debet, siue per homines siue per angelos fiat. Verbum enim suū uult deus esse nobis lucernam in loco isto squalido, ut Petrus ait. Et psal. c. xviii. Lucerna pedibus meis uerbū tuum, & lumen semitis meis. Et Christus Iohan. viii. Ego sum lux mundi. Vbi ergo ista lucerna & lux non lucet, quis audeat sequi & credere? Nonne in tenebris ambulat, qui sic ambulat, sicut dicit, Qui sequitur me nō ambulat in tenebris. Procul dubio uolens quod in tenebris ambulet, qui illum non habet præ eantem quem sequatur. Esto, S. Gregorius præ cæteris in dialogo scribat, Paschasium & alios mortuos apparuisse, suffragia postulasse & responsa dedisse. Quis nos certos facit, Gregorium cum suis non fuisse hic fallum? Quo minus enim tutum sit ei credere, obstant prædicta oracula, tum illud in primis, quod Christus seducendos electos prædixit. Et Paulus operationes erroris uehementer intentat. Tutius itaq; fuerit totum purgatoriū negare, quā Gregorio hoc loco credere, quod hic sit periculum erroris, illic nullum periculū, ut qui tum falli potuit, teste Christo, tum sine scriptura loquit & facit. Nam deus ipse, sua signa nunquā sine uerbo operat. Primū. n. loquit, deinde addit signa. Et ut Marcus ait, sermonē confirmat sequētibus signis, nō utiq; præcedentibus aut solis ueniētibus. Sed & Amos. iii. dicit, Nō faciet deus rem, nisi reuelauerit secretū suū ad seruos suos prophetas. Itē Apostolus Heb. ii. dicit, deū fuisse contestatū signis, prodigiis, uirtutibus & distributiōibus spiritus sancti, sed præcedēti uerbo salutis. Signa. n. diuina sunt testimonia & robora uerbi diuini, ceu sigilla & signaturæ Epistolarū. Scilicet ut his scripture armis munitus nō dubites, ea signa, quæ sine uerbo sola ueniūt, aut ante uerbū ueniunt esse certissimas operationes Satanæ, per mittente deo, tentari fidem tuam.

De his q̄ Gregorius adparat etc.

Signa dei non carent uerbo.

Tam cum certus & securissimus sis, nihil credi oportere, quod deus non exegit credi, cur non istos spiritus contemnis cum fiducia, siue per sanctos, siue per peccatores, celebratos et cum sine peccato & periculo contemnere possis liberrime, nec habeas timere ne deum offendas non credendo, qui solum suis uerbis te uult credere. Contra, quid periculo te committis credendo eis, sine causa & necessitate et ut etiam hac ratione uideas eos spiritus Satanae esse, quod liceat eis non credere. Non enim deus talia operatur, quibus liceat non credere. Hoc enim ad leues & illusorios spiritus pertinet, dei seria sunt opera fidem exigentia per uerbum & ministros tibi proposita. Neque ipsum Christum nasci, pati & resurgere uoluit, summum operum eius, nisi praecedentibus prophetis uerbis & testimoniis. Quid quod euidentis est Gregorius esse falsum, per animam oeconomi sui? quem ob tres aureos inter chartas reptos post mortem eius magno sed inani terrore fratrum uelut damnatum, cum aureis sepeliuit anathemate percussum, & postea triginta dierum missis de purgatorio liberauit. Quis hic non uidet sancto uiro a Satana esse impositum et puerili plane errore, sed qui fide & humilitate in ipso regnantibus damna bilis ei non fuit. Scilicet spiritus nequam finxit se ob tres aureos passum ignes purgatorii & triginta missis liberatum, ut prosperarentur signa & prodigia, quibus in errorem ducerentur electi, & efficax fieret operatio erroris in uindictam incredulorum. Quis enim credat, oeconomum hunc peccasse in deum, qui tres illos aureos forte nullo malo animo, sed mera incuria inter chartas reliquit, quasi non multo plures furari potuisset, si pecuniae studio id fecisset, aut non alio loco recondidisset, si peccare placuisset. Deinde, si quam maxime malo animo fecisset, non tamen nisi in traditiunculam istam humanam peccasset. Gregorius uir sanctus, sed non uno tantum loco, supersticiosior, arripuit occasionem, pro terrendis conscienciis, & stabiliendis traditionibus hominum, quibus quam libens & promptus cooperetur Satanas satis docet Paulus. ii. Timot. iii. quod sciat per has feliciter opera erigi, & fidem aboleri.

Sic & illud de S. Seuerino manifestissimum est Satanae commentum,

Oeconomus
Gregorij.

Capitulum
de
S. Seuerino

de
S. Seuerino

mentum, quod passim uulgatur, qui postmodum respondit
intolerabiles penas sese pati, non quod in diuina mandata pec-
casset, sed nec in humana, nisi quod horas canonicas, exigentibus
Seuerini ex-
emplum.
tibus occupationibus, non suis statis temporibus, sed praeueniens
mane uno tempore & tenore absoluerit simul. Pudet tam ridiculis
& puerilibus in Ecclesia ludificationibus Satanam iocari, & tamen
tanta serua conscientiarum per haec etiam in magnis & bonis uiris ope-
rari, adeo ut iactent papistae id unicuique, Ecclesiam non errare, quasi
Christus mentiatur, qui electos fallendos esse praedixit, qui utique
pars ecclesiae sunt, aut quasi ecclesia non sit ecclesia, si aliquando
erret aut peccet, cum Christus eam quotidie ab errore & peccatis
purget, sicut palmites in uite, aut quasi error non possit stare
cum fide & sanctitate. Caeci, caeci & stulti. Quid igitur ille nequam
spiritus & fictus Seuerinus uoluit nisi ut ministeria & opera ca-
ritatis a deo praecipita conculcarentur, & opera traditionis hu-
manae, magno conscientiarum terrore iactarentur. Siquidem Se-
uerinus non solum bene fecit horas praeueniendo, propter im-
posita negotia, sed etiam in totum omittere potuit. Quod enim
negotia curauit, dei praecipitis obediuit, ubi Paulus docet seruos
debere ex animo seruire dominis carnalibus. Praecipitis autem dei
cedere debent etiam angeli, nedum frigida ista hominum tradi-
tio de legendis horis, imo ego magis credo peccare eos, qui le-
gunt frigiditas horas, quam qui omittunt. Hypocritae enim sunt,
frangunt se orare & loqui cum deo, cum nihil faciant minus, ui-
denturque tentare & illudere deum, atque id Satanam uoluisse hac
lana Seuerini, ut hoc uno mendacio infinitas tentationes, illu-
sionesque dei, tum laqueos & falsos pauores conscientiarum mul-
tiplicaret per orbem, quod & obtinuit. Non est enim peccatum
hodie in sacerdotio papistico quod aequari possit, neglectui ho-
ratum, cum reuera uix sit maius peccatum hoc laborioso & ta-
men simulato cultu dei, qui per horas istas boando & murmu-
rando peragitur, ut quale est sacerdotium, tale & peccatum. O-
nos male & infeliciter Christianos, qui sine iudicio spiritus, le-
gendas & exempla sanctorum, apparitiones spirituum, & doctri-
nas hominum arripimus, posthabito uerbo dei, & contempto

H.

Prophetia secundū analogiam fidei.

consilio spiritus dicentis in Paulo, Omnia probate, quod bonū est tenete. Petrus dicit, Si quis loquitur quasi sermones dei, si quis ministrat quasi ex uirtute, quā administrat deus. Nihil uult dici in Ecclesia, nisi quod certum sit esse uerbum dei. Nihil fieri aut geri, nisi quod certū sit, a deo fieri & geri. Hoc & Paulus uult dū dicit Roma. xii. siue prophetiā secundū rationem fidei, scilicet ut exigantur omniū uerba ad regulam fidei. Et. xv. nihil eorum audet, quæ nō efficit in ipso Christus. Nos autē post tergum reiectis his uerbis dei, nostras bonas intentiones audacter sequimur, secute statuimus, ordinamus, credimus, mandamus, remandamus, facimus & omittimus quicquid uisum fuerit, quæ omnia postea ab Ecclesia non errante & spiritu sancto recta, iactamus esse facta, & sub nomine Ecclesiæ mundū replemus operationibus erroris & uerbis mendacibus. Vainā mihi esset tempus legendas istas & exēpla aliquādo castigare, aut alius quispiā maiore spiritu id tentaret, monstris enim abominandis sunt refertissima oīa.

Consulere morales, Deut. xviii.

Non ergo ignoremus amplius cogitationes Satanæ, cum simus Christiani, & spiritus istos uagantes non credamus animas hominum, sed ipsos demones esse, qui hoc agunt suis responsis & simulatis redemptionibus, ut e saluberrimo & uiuifico testamento dei ludibrium faciant, fidem perdant, & scdam illam abominandamq; nondinationem missarum, quæ orbem nūc occupat, stabiliant. Tenta solum animosa hac fide spiritus istos, & senties statim eos desistere ab ineptiis suis. Quod si te nō satis roborant prædicta oracula, non licere sequi quod sine autoritate scripturæ sit, saltem roboret & amet te, quod scriptura hoc genus illusionis damnat & prohibet. Moses enim Deutro. xviii. dicit, Cum intraueris terram, quā dominus deus tuus dabit tibi, non disces facere abominationes gentium istarum, non inueniatur in te qui lustrat filium aut filiam per ignem, ariolus, somniator, augur, magus, maleficus, pythonicus, diuinus, & qui cōsulat mortuos, quia abominatio est domini faciens hæc, & propter abominationes istas delebit eos dominus deus tuus, ante faciem tuam. Hoc diuinum præceptum, sicut Iudæi ita & nos proiecimur retrorsum, cum audiamus esse abominationē

dei, a mortuis responsa querere, quasi non sit in nobis deus, qui nos omnia docere possit aut uelit, quæ scire nos oporteat, nec uerbis eius contenti sumus. Quid igitur mirum si in errorem tradat & deserat, deserentes præceptum suum? Vides igitur spiritus bonos non esse, qui ueniunt & de statu mortuorum nos doceant. Spiritus enim bonus obedit mandato dei, & deus ignorari uult non sciri quid post mortem agatur cum hominibus. Hinc spiritus sanctus tam rigide obseruat hoc mandatum dei, ut nullam proflus exemplum de mortuis in tota scriptura prodat, ut & mandato & exemplo negatiuo prohibeat, ne spiritibus istis credamus. Nam quod de Samuele. i. Reg. xxviii. legitur, suscitato per pythonicam mulierem, manifestum ludibrium est, nõ solum ex eo, quod mulier Satanae spiritu plena hoc fecisse scribitur, quasi dignum sit credere animas iustorum in manu dei & sinu Abrahæ, esse sub potestate Satanae & impiorum hominum, sed etiam, quod plane contra hoc mandatum dei tam mulier qui Saul agebant, quærentes a mortuo ueritatem, cui impossibile est, ut contraueniat spiritus, aut sanctos suos sinat uel contrauenire, uel contrauenientibus consentire & cooperari.

De Samuele
exuscitato.

Quod autem scriptura eo loco tacet, an uere uel non uere Samuel fuerit, imo Samuelem aperte appellat, ideo facit, quod ad opinionem Saulis uerba temperat, qui Samuelem esse credebat, & spiritus omnia Samuelis uerba ingeniose imitatur & auget. Caterum præmonitum uoluit spiritus, atq; præmunitum, præcedente mandato suo lectorem quo remittit eum occulte, ut sciret, quicquid secus fieret, non a bono spiritu nec a filiis boni spiritus fieri. Hoc modo & ii. Reg. i. inducit armigeum Saul narrantem esse Saul a se occisum, ita uerisimiliter, ut Dauid ei credens iusserit eum occidi, quod Christum domini occidisset, ut assererat. Neq; hic scriptura aperit, an uerum dixerit, uel mentitus sit, sed mendacium eius lectori cognoscendum relinquit ex superiori loco. i. Reg. ultimo, ubi iuxta historiam Saulis mortem uere descripserat, quo nisi recurras, credas hunc armigerum uera loqui, ita remittit & in Samuelis mortui suscitatione mandaci, ad mandatum uerax, superiori libro positum.

H ii

Locus Eliaze
c. viij. de non
cōsulē. dis mor
tuis,

Repetit hoc mandatum Isaias. viii. dicens, Et si dixerint ad uos, quærite a Pythonibus & diuinis, qui strident incantationibus suis. Nonne populus a deo suo queret, pro uiuis ad mortuos? ad legem & testimonium. Quod si nō dixerint iuxta uerbum hoc, non erit ei matutina lux. Hic uides populū dei prorsus nihil debere querere & discere nisi a deo suo, in lege & testimonio eius, adeo ut si aliter fecerit, neganda sit lux auroræ. Et insigniter damnat uiuos, qui mortuos consulunt. Et dicit, Ad mortuos? quod refertur ad uerbum, quæret, hebraica syntaxi, quæ dicit, quæro ad deum, quæro ad mortuos, id est, consulo deum, consulo mortuos. Itaq; pro uiuis illis qui querunt mortuos, hoc est, prestantiores quærent a uilioribus, sicut si homo querat a ligno. Populus dei querat a se prestantiore, nempe a deo suo, non ut quisq; singulare expectet de cælo responsum, sed in lege & testimonio querat a deo seu consulat deū. Et Christus hæc omnia confirmat Luca. xvi. inducens Abraham cum epulone diuite loquentem, nec consentientem ut Lassarū mortuum ad uiuos docendos mittat, sed remittit eos ad scripturas dicens, Habent Mosen & prophetas, audiant illos, consonans Isaiæ, ad legem & testimoniū. Quo satis monstrauit, non esse ex deo, mortuos illos, qui ad uiuentes ueniunt, & nobis sufficere

Epistolus, cur
nō possit tuto
cre. ii. v. mbris.

debere scripturas. Proinde cū fiducia hos tres testes opponamus spiritibus istis fallacibus. Primū, Mosen dicentē, non quæras a mortuis. Secundum, Isaiam, quære a lege & testimonio potius quā a mortuis. Tertium, Abraham cum Christo, Habent Mosen & prophetas audiant illos. Nec moueamur, infinita multitudine missarum, uigiliarum, anniuersariorum, prebendarum, sacerdotiorum, altarium, templorum, super has apparitiones & responsa spiritū fundata. Vides enim hic, quod supra mendacia Satanae, & super signa & prodigia pseudochristorū, quæ Christus prædixit multos esse seductura, omnia nituntur, ut impleant mundum horrendis impietatibus in cælum clamantibus, & diem iudicii magno furore prouocantibus, sicut decet papisticum & antichristi sacerdotium.

Cum ergo ex his omnibus probetur, missas non nisi Satanae

operatione & cōmuni errore mundi in sacrificia uersas esse, ad
uersus Euangeliū & fidem & caritatem, quæ hac machina abo-
lentur, tota fiducia abrogandæ sunt uniuersæ nobis, qui Chri-
stiani esse uolumus, nec spectandū, quod pauci, pio errore, illis
utantur sine perditione. Curandumq; ut rursus ad formam & ^{Forma euāge-}
institutionem Christi quā proxime accedamus, scilicet, ut ^{licæ: Millæ.} fin-
gulis dominicis diebus & iis solis, & unica tantum Eucharistia
consecratur, sicut modo fit in die paschæ, & illic conueniant esu-
rientes & sitientes, id est, piæ & afflictæ cōscientiæ, quæ a pecca-
tis optent sanari, exclusis iis, qui palam secundum carnem am-
bulant in medio, memoria Christi, publico uerbo fidei per-
agatur, in cōmuni oretur & gratias agatur, sicut ex Epistolis &
actibus Apostolorū, & Euangeliis facile est ordinare.

TERTIA PARS. DE SACERDO- cio, legibus & sacrificiis Papæ.

VANQVA Min superioribus satis mon-
strauimus, ut abominabile & dānabile pa-
pistarum sacerdotium per Satanam intro-
ductum, uastauerit catholicum hoc nostrū
Christianum sacerdotium, sicut promise-
rat Papa summus sacerdos huius sacerdotii
in proemio decretaliū suorum, promittens
se se translaturum sacerdotium Christi in seipsum, amplius ta-
men id cognoscemus, si uiderimus ut & legem Christi transtu-
lerit, & nouas leges, se & suo sacerdotio dignissimas condiderit.
Alio igitur principio sumpto, uideamus legum translationes &
positiones, forte & hic elucescent principia illa sacratissima fidei
Sodomarū & Gomorrarū Parrhisiensis & Louaniē scholarū.

Omne sacerdotium legibus formatur, & unumquodq; suis
propriis, ab alterius sacerdotii legibus diuersis, ut bene dixerit
Apostolus, trās lato sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat,
cum & sacerdotium sine lege & lex sine sacerdote esse nō possit,

loquuntur de lege, quæ instituit in iis, quæ ad deum pertinent, & conscientias regit. Ciues enim leges, substantiã mundi regunt. Ita quodq; sacerdotium habet & sacrificia & opera & sacerdotes in lege sua definitos, ubi fiunt peccata & errores & iusticiæ & bona secundum eam legem. Iam inter sacerdotes habet unus, qui fit summus & princeps sacerdotum. Hæc omnia etiã in gentilibus sacerdotiis Vestæ, Iouis, Apollinis, Bacchi, Cereris &c. facillimũ est uidere. Simile est in papisticis diocæsibus, ubi quilibet sedes habet suum Episcopum, suas leges, suos ritus, sua peccata, suas pœnas, suas cerimonias, diuersas ab aliis Episcopatibus. Et ipse Episcopus est princeps & summus inter eos. Huc trahunt papistæ illud psal. xliiii. Altitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato, circumdata uarietate. Hanc uarietatem spiritus, quã Petrus uocat multiformem gratiam dei, aptant lauali isti & mundanæ uarietati ab hominibus inuentæ, sicut est mos & ingeniũ tractare scripturas sanctissimis Papæ & suis papistis. Rectius autẽ illud Hiere. ii. aptaueris, secundum numerum ciuitatum tuarũ, erant & dii tui Iuda. Sic in toto papistico sacerdotio, Papa est & dicitur uerissime summus pontifex, maximus pontifex, & uere sanctissimus, sanctitate sui sacerdotii, totusq; & solus Apostolicus, apostolatu sui sacerdotii. Non enim est summus sacerdos dei sed Satanz.

Discrimen sacerdotiorũ Leuitici, & Christiani.

Inter omnia igitur sacerdotia, duo sunt uera & diuinitus instituta. Vnum Leuiticũ, in quo summus sacerdos fuit Aaron. Lex, liber Mosi. Sacrificia, pœcora, & res corporales. Peccata & iusticiæ carnales, in sanctitate, uestiũ, cutis, pilorũ, escæ, potus, uasorũ, locorũ, dierum, personarum, Sed hæc omnia mortua nihil prestabant uitæ suis cultoribus. Alterũ sacerdotium Christianũ & spirituale, in quo summus sacerdos est solus Christus, æternus, uiuus, sanctus, unde & totũ sacerdotiũ eius & quicquid in eo est, sanctũ, uiuũ, æternumq; est. Lex eius, fides, id est, uia illa & spiritualis flamma, scripta per spiritũ sanctum in cordibus, quæ hoc uult, facit, imo est, quod Mosi lex uerbo mandauit & exigit. De qua dicit Hiere. xxxii. Dabo legem meã in uisceribus eorum & in corda eorum superscribam &c. Et Paulus. iã.

Corint. iii. Epistola Christi estis, ministrata a nobis & scripta, nō
a tramento, sed spiritu dei uiui, non in tabulis lapideis, sed in ta-
bulis cordis carnalibus. Inde legem fidei uocat Ro. iiii. & legem
spiritus uitæ Roma. viii. Et predicatorum fidei, ministros spiri-
tus. ii. Corint. iii. quia ad uerbum Christi uiuificum, quod præ-
dicant, sequitur spiritus, qui scribit igne uitali in cordibus legē
dei, ut Act. x. in Cornelio patet, & Gal. iii. Ex operibus an ex au-
ditu fidei spiritū accepistis? Inde Euangelium uocatur uerbum
uitæ Johan. vi. Ita & sacrificium eius uiuū est. Corpus suum in
etate semel oblatum, & nostra corpora quotidie oblata in ho-
stiam sanctam, uiuentem, rationabile obsequium. Opera uero
seu iusticiæ, sunt fructus illi spiritus Gal. v. Fides, spontanea casti-
tas & mitas, seruitus libera erga proximū. Peccata uero, incre-
dulitas, libido, ira, hypocrisis, idolatria, falsæ religiones &c.
quæ non sunt in speciem, sed reuera ex animo bona uel mala,
scilicet uiui fructus & uiua peccata. Lex itaq; Christi proprie nō
est docere, sed uiuere, nō uerbum, sed res, non signum sed ple-
nitude. Verbum autem Euangelii est huius uitæ, rei, plenitudi-
nis ministerium & uehiculum ad cor nostrum.

In hoc gloriosum, beatū & iucundū sacerdotiū irruit porcus ^{Sacerdotium}
ille Satanæ Papa, & heu miserā Ecclesiā huius tēporis, trās lato ^{Papæ.}
abolito & extincto eo, aliud propriū erigit, ex omnibus sacerdo-
ciis gentilibus constatū, ceu sentinā quandā confusissimā, ac pri-
mū discernit sacerdotale populū Christi in clericos & laicos, cle-
ricos facit suos sacerdotes, quorū se principem & summū cōsti-
tuit. Et hos initiari sancit, rasura capitis, unctioe digitorum &
ueste longa, fingens indelibilem characterem sese cordibus impri-
mere, qui potius est character ille bestię in Apocalypsi. Ita sacer-
dotē papisticū esse, nō est Christianū esse. Sordet. n. hoc nomen
nilissimū sanctissimo illi, sed clericū unctum, rasum, characteri-
satum & bene uestitū esse. Et hæc institutio uocatur, ordinatio
seu consecratio, unū de septē sacramentis, longe baptismo ue-
nerabilius. Lex eius est, Ius illud canonicū sacerdotiū, in quo de
cibus, potibus, uestibus, personis, locis, calicibus, pallis, corpo-
ralibus, altaribus, libris, thure, cera, uexillis, aqua benedicta,

cantibus, sectionibus, uocibus, festis, ieiuniis, prebendis, censibus, litibus. Et quis syluam illam numeret sanctitatis Romanæ religiose & seuerè statuit, sub pœna mortalis peccati & æternæ damnationis, maxime uero coelibatus ad legem eius pertinet, ut credas ipsum tartarum non esse tantæ confusionis, ut est lex sacerdotii huius. Peccata uero sunt, aliquod horum transgredi, quod grauius est, quã si omnia mandata dei blasphemaueris. Iustitiæ sunt & bona opera studiose ista coluisse. Hic enim obedientia Ecclesiæ est uirtutum regina, sine qua cæteræ uirtutes nihil sunt. Sacrificium uero est Eucharistia, & pecunia laicorû. Ea tibi sacerdotiû eximium, ut taceam execratissimam impietatem & summã idolatriam, quæ pium cor dolore queant conficere, nunquid apud ullas gentes tam stolidum, puerile & phreneticum fuit sacerdotiû? Et tamen transtulit hæc abominatio gloriosum sacerdotiû Christi, & sub nomine eius se in locû sanctû eius erexit. O nimis uere, domine Ihesu, pseudochristos dixisti eos, Nimis uere falsi Christiani sunt.

Hoc igitur maledicto maledicendoq; sacerdotio transfert & euacuat Christianum nostrum sacerdotium. Nam nemo ferme est, qui iam aliud sacerdotium norit quã hoc papisticum. Ut n. audierit uocabulum sacerdos, mox nihil nisi rasuram, uncturã & longam uestem cogitat. Ita & legem uiuam Christi euacuat, cum enim spiritus non detur, nisi ad uerbû Euangelii, ille autẽ suum ius canonicum solum doceat, impossibile est, ut spiritus per ipsum detur. Sed nec iam queritur aut noscitur etiam spiritus, sed satis esse putant ad salutem, obedientiam Ecclesiæ, & si non incurrant indignationem bullarum. Impossibile est igitur Euangelium simul cum iure canonico regnare. Illud em̃ aduehit spiritû, hoc impedit & fugat spiritum, illud liberat conscientias, hoc illaqueat conscientias, illud fidem docet, hoc opera docet, & opera stulta, puerilia, ludicra, quibus tamen fidem extinguit. Quot putas esse Christianos, qui audita lege Christi, intelligant fidem & spiritum habitantem in cordibus nostris? Quot autem sunt, qui obedientiam aliud cogitent, quã subesse Papæ, quod est aduersari deo? lacet, iacet prohdolor, imo in
cruce.

crucis mortuum pendet, sacerdotium Christi cum lege sua blasphematum & damnatum, per istos bis perfidos Iudæos. Ita sacrificium iam nemo audiens cogitat, Christi & nostri corporis crucifixionem aut laudem dei esse, sed solam missam & laicorum argentum. Et de sacrificio quidem missæ satis dictum est superius. Pecuniam autem laicorum pene asini & porci sentiunt non esse sacrificium dei. Sic peccata quoque pene omnia euacuat, quia ira, libido, rapina fere nulla sunt. Tum maiora illa incredulitatem, desperationem, contemptum dei, hypocrisis, odiū iusticiæ, amorē sui, pro iusticiis coronat, & per obedientiā Ecclesiæ sanctificat. Ve mihi. Superior rerū execratissimarū & abominatissimarū magnitudine & infinita copia. Bona opera uero iam nemo etiā cogitat esse, proximo seruire, inimico benefacere, sed dare ad alta, emere missas, lac & carnes non edere, & ut dixi, leges eius seruare. Sic uides sacerdotiū Christi minus posse cū sacerdotio, quā uita cum morte, cœlum cum inferno consistere. Vere uere uicarius Christi est Papa, qui expulso Christo, uice & loco eius regnat & pro sacerdotio spiritus, non saltem leuiticum sed puerilissimum & laruaticum erexit.

ANTITHESIS DECALOGI

Christi & Papæ.

Parum uero est abominationi huic, Christum, Euangeliū, Scholæ pudentem, uniuersumque sacerdotium eius aboleuisse, manum ultra licet portendit & inuadit etiam uetus sacerdotium, euacuans & legē Mosi, erectis in locum eius nouis principiis fidei. Consentunt ei in hoc & fidelissime cooperantur, meretrices illæ procacissimæ & impudentissimæ facultates Theologiæ, Parrhisiensium, Louanienſium, Colonienſium cum suis sororibus errorum matribus & fontibus. Videamus nouum illum decalogum papistarum, & incipiamus a nouissimis & crassioribus præceptis. Moses dicit, Non concupisces, ut repetit Paulus Roma. vii. Concupiscentia ergo peccatum est, sic habet Mosi principium & lex diuina. Contra, principium fidei Parrhisiensium & Louanienſium Sodomarum cum suo Papa, est hoc. Concupiscentia non est peccatum, sed pena & infirmitas, & cū caro concupiscit aduersus spiritū, non est peccatū.

Licet ergo secundū decalogum Papæ sanctissimi sanctissimum, concupiscere, sine peccato, & Moses mentitus est dicens, Non concupisces, & omnes qui cum Mose senserunt, & ille qui Mosen iussit loqui. Euacuato autē Mose, simul Christus euacuatus est, quippe cum gratia eius non sit opus habentibus illam sanctam concupiscentiam, decalogo Papæ defensionem & libertatem donatam. Sic Barabam oportet dimittere & Christum crucifigi.

Dispensatiōes
Papisticæ.

Scriptū pecto
ris.

Parrhisiensium
furor.

Predæ Papi-
sticæ.

Secundo Moses dicit, Non dices falsum testimonium aduersus proximum tuum, in quo omne mendacium contra proximum prohibetur. Decalogus Papæ quid statuit omnia iuramenta, uota, promissa, pacta, federa, dirumpit de plenitudine potestatis, si quæ facta sunt, præter uel contra auctoritatem Romani pontificis, præsertim si uergant, in Ecclesiasticæ libertatis & personæ, rerūq; spiritualium (id est, pecuniæ Sardana-palorum) diminutionem. Deinde etiam solum pontificis scriptum pectoris, propriūq; motus sufficit ad rumpenda quæcūq; promissa uel pacta. Quia plenitudo potestatis residet in eo. Euacuatum est itaq; mandatum dei, & secunde licet mentiri, fallere, mutare proximo, modo accedat principium fidei Papisticæ, & decalogus sanctissimi Parrhisiensium uero dilatabūt hanc partem decalogi Papistici, dum docent, non præceptum sed consilium esse, diligere inimicū, & benefacere malefacientibus. Si igitur inimico quicquā promiseris, tuto poteris negare, falsum testimoniū dicere, & non seruare sine peccato, cū seruare fidem sit opus dilectionis. Quod si Moses exegerit præceptū suo decalogo, remittes eum ad dominū decanum Parrhisiensium, qui decreuit esse consilium. Et ubi noluerit acquiescere, scribes contra eum iratam Epistolam, & damnabit eū Apostolorū exemplo, fineratione adiecta. Quia damnatio animæ facultatis equipollet uni articulo fidei & est principium fidei.

Tertio, Moses dicit, Non furtū facies, in quo omnis contrectatio illicita alienæ rei prohibet, Decalogus autem Papæ dicit sic, imo furtū potes libere facere. Exempli gratia, si habeas res iniuste acquisitas, da mihi partem, de reliquo tecū dispenso, ut possis retinere, Ecce (inquit) bullā & sigilla, uel illam Episcopi Cardinalis Moguntini, nuper Halli promulgatā. Vides hic deū

ipsum cuius sunt omnia, nosse dispensare in te proximi, sed mandat reddi & non teneri, adhuc Papa audet impudenti fronte in os creatoris sui dicere, imo retineat, modo mihi & Cardinali meo partem pendat. Hoc principium fidei, iterum Parthienses iuuant, consilio illo dilectionis, cum non sit necesse diligere inimicum, possum eius bona furari & retinere, optima conscientia, cum sit opus dilectionis, non nocere aut reddere ablatum inimico. Si non diligere non est preceptum, nec ullum opus dilectionis preceptum est. Vide magistrorum nostrorum sententia & principia fidei Christianissima.

Quarto, Moses dicit, Non mechaberis, in quo tota libido prohibetur. Ut sanctissimus hoc mandatum enervet, longum fuerit recensere, nusquam enim sic insanit Satanas per Papam, atque in castitate & libidine tractanda. Primum & si non prohibet uerbo castitate nec scortari docet, cogit tamen scortari, decreto suo intolerabili & perditissimo de coelibatu totius sui sacerdotii, tam late patens, cum tam rara & angusta sit castitatis gratia. Quid ergo facit aliud dum fert legem castitatis super eos, qui continere nec possunt nec debent, quam ipso opere dicit, Ite, scortemini & quod & faciunt & ipse permittit impune. O quis queat hanc unam rabiem Satanae in perdendis animabus, hac lege plusquam sacrilega satis cogitare? Non ergo docet libidinem sed duobus peioribus modis ea auget. Cogendo ad impossibile per prohibitionem, & permittendo peccare per indulgentiam. Ego credo, si scortari preciperet, non tantas libidines multiplicaret. Præter hæc in quibusdam casibus a seipso tyrannice confectis, dirimit coniuges, alios copulat, sed sic ut alter coniugum debiti petendi iure careat, tum aliquos nec reddere posse decernit, sed pati debere ut alter accipiat. Hoc nihil aliud est, quam conscientiam adulterio illaqueare, ubi adulterium non est. Sic dum eos copulat, alterum urget ad adulterium, & pro solatio docet, ne petat nec reddat ex animo. O furiosum furorē, sexus copulare nudos, & mādare ne petat aut reddat sed patiantur debitum. Scilicet his impossibilibus legibus Satanas delectatur, in perditione animarum. Quid ergo ista lex aliud docet, quam, Ite & adulteremini, sed inuolutarii &

Celibatus pa-
pisticus.

O calamitas
calamitatum.

Satanæ in hoc præcepto defuit operculum & species, cum sola libido sit crassior & manifestior, quã ut possit ulla specie præcipi, ideo uertit se in aliam partem, & prohibendo negandoq; eam, multo uulgatiorem & liberiolem fecit. Certissimus enim fuit, impossibilem esse tam uulgatam castitatem, ideo quod præ publica turpitudine præcipere non audebat, per impossibilem legem præsumpsit & effecit. Quid uero Parrhisienses hic facient, cum consilio suo, inimici illi inimicorum, forte cū abstineret ab uxore, filia, famula, inimici sit solius dilectionis opus, quæ sola implet legem, teste Paulo, licebit iuxta principiū fidei Parrhisiensis adulterari, scortari, libidinari, sed non nisi cū uxore inimici.

Quinto Moses dicit, Non occides, Hoc uero mandatum, cum in eo caritas eximie præ cæteris emineat, Papa cū suis Gommoris, præcipuo ludibrio habet, ut de euacuando taceam. Primum, cum omnis ira hic prohibeatur, Papa docet bellare & sanguinem fundere, etiã suos Episcopos & sacerdotes. Deinde gladium & brachium seculare in manu sua esse iactat, & quos bellare iusserit, cælo sublimiore donat. Breuiter, homicidarum Episcopus est, Papa, audacter docens & iubens occidere, quoties uoluerit. Hic non dimittit tantum Barrabam, sed iubet esse Barrabam, coronatq; gloria ut obedientiæ filios, qui hoc mandatum dei, se autore, quã audacissime præuaricati fuerint. Iam uero inimicos diligere, iniuriam ferre, alteram maxillam præbere, pallio tunicam addere, fonti huic iustitiæ, summa iniquitas est nullo modo cõmittenda. Vim ui pellere iura permittit, inquit sua decretalis sacerdotio isto dignissima. Sic irã, inuidiã, & omnia mala hoc præcepto prohibita alit in hominibus, & crucem Christi extra mundi fines eliminat. Atq; hic omitto recensere pontificū bella, Neapolitana, Veneta, Gallica, Germanica? Deniq; ubi nõ bellant furiose istæ bestie. Parrhisienses uero principatores fidei hic paulo sunt subtiliores, quanquã & ipsi præcipue in hoc præceptum, id est, in caritatem insaniant. Non docent iniquitatem, sed consilium esse, inimicos diligere, o dientibus benefacere, orare pro persequentibus, benedicere ma

Bella papisti
ca.

ledicentibus, prebere maxillam alteram, dare gratis, mutuare sine spe. Quæ omnia Christus Matth. v. inter præcepta numerat, aperit enim ibi os suum & docet, non consulit. Et in fine dicit, Qui audit & non facit hæc, similis est uiro ædificanti super harenam. Et in medio, qui ista non faciunt, nihil esse meliores publicanis & peccatoribus. O audacem, o temerariam, o plane furiosam & blasphemam scholam Parrhisiensem, ut impudenti & impuro ore in Christum dominam omnium blasphemant! Igitur iuxta principium fidei Parrhisiense, nihil minus licet facere, quàm Papa facit contra hoc præceptum, quia cum caritatis sit, non occidere, non maledicere, possumus secure inimicum perdere, in corpore, rebus & fama. Nihil differunt Papa & Parrhisienses, nisi quod ille iubet, hi licere dicunt. Principia ergo fidei Parrhisiensis in summa sunt, licere facere contra sex ultima præcepta dei, absq; peccato, si spectes intentum Satanae per os eorum loquentis.

Sexto, Moses dicit, Honora patrem tuum & matrem tuam. Hoc præceptum quâuis passim uulgi licentiosissime transgreditur, sicut & omnia alia, ut est hodie in Ecclesia iuuentus nimis libera & misere neglecta. Neq; enim eius instituendæ & curandæ ulla ratio habetur, præsertim in Academiis, & uulgariibus artificibus. Ruit ipsa præcepta, in omnia flagitia, libidinis, comestationis, ebrietatis, luxuriæ, ut nulla sit spes etiam futuræ alicuius unquã moderationis. Papa autem, Episcopi & Theologi pro hac re omnium maxime necessaria, uentrem suum curant, cum hic proprie & unice uigilare deberent. Sed urget Pauli prophetia dicentis, Etunt in nouissimis diebus parentibus inobedientes. Tamen singulari modo soluit Papa cum suis ^{Scandala Ecclesiae.} morris hanc legem dei. Nam si nondum intelligis lector, non hoc detestor in Papa & Academiis, quod more uulgi, diuina mandata opere transgrediuntur, & ipsa uiuendi conuersatione priuatim peccant. Non super hac re mihi cum eis quaestio & lis est. Ferendum enim sicut & uulgi, erat hoc eorum malum, cum sit peccatum in solos mores, & nulla specie commendatū, ipsa sua manifesta turpitudine coram omnibus reprehensum, ideoq;

spei & pœnitentiæ & respicientiæ est adhuc locus in ista miseria. Sed hoc detestor, hoc pugno, quod cū sint uice pastorum, lupos agunt, & uerbo rationeq; ipsa docendi, mandata dei soluant, non solū minima, quos Christus minimos, id est, nullos facit in regno cœlorū, sed ipsa maxima & prorsus uniuersa, & sic docent ac perdūt homines. Hic nō in mores sed in fidē peccatur. Hoc malū specie ueritatis & principioꝝ fidei cōmendat. Quod si receptū fuerit, nec spei nec pœnitentiæ ullus locus reliquus est. Imo spem faciunt, si errorem istum anima sequantur, pœnitentiā exigunt, si nō sequantur. Hoc malū abominatæ peruersitatis uulgus nō operatur, sed patitur a suis Episcopis, magistris, pastoribus, cuius nulla prorsus est comparatio ad peccata operū. Ideo hic non tacendū, nulla patientia habenda, nulla modestia seruanda est. Sic dum concupiscentiā negant peccatū in nono & decimo præcepto, simulant se utrunq; præceptū docere in speciem, reuera autem docent concupiscere & soluūt dei mandata. In octauo dum mentiri & fallere docent, simulant tamen, hoc non esse fallere neq; mentiri, sed obedire Papæ & Ecclesiæ, per hoc & deo, uoluntq; hoc credi pro ueritate & principio fidei, siue seruetur opere, siue nō seruetur. In septimo, in speciem docent non furandū, & iactant dei mandatum, sed reuera docent furandum, dum res iniuste possessas iustificant. In sexto nihil ita iactant, ut castitatē & cœlibatū in specie, sed impossibili & non necessaria lege, tum casibus suis efficitis, plus, libidinis occasionaliter docent, quam ulla tentatio aut pruritus carnis unquā potuisset inuehere. In quinto, docent non occidendū magno boatu, ut credas eos impensissime uelle dei præceptum docere. Verū dum docent, licere irasci, bellare, uindicare, pacem rumpere, tum inimico non benefacere, non benedicere maledicentibus, non orare pro persecutibus, nō dare gratis, non mutuū dare absq; spe, omnibus modis hoc præceptum docent transgredi, & in uniuersum, dum docent, consiliū esse, diligere inimicū, totā legē dei non solum ipsi transgrediunt, sed aperte & negant & contrariū docent, cum Paulus dicat. Plenitudo legis est dilectio. Ideo de eis dixit Paulus, quod in hypocritis lo-

quuturi essent mendaciū. Et iterū, Speciem pietatis habituros,
cuius uirtutē abnegarent. Et Christus, uenturos pseudoprophe-
tas & pseudochristos, sed in nomine eius, & lupos rapaces sed
sub uestimentis ouiu. Dicunt. n. se docere dei mandata, idq; uo-
lunt credi pro principiis fidei, sed docent mandatorū omnimo-
dā transgressionem. Quare super doctrina mihi cū eis bellum
est, & esse debet omni Christiano, non super uita solum. De doctrina
contendi.
Vnde quod apud eorū Aristotelem dicit Demodocus. Milesi inspi-
pientes quidē nō sunt, faciunt tamen ea quæ faciunt insipientes.
Ita possumus & nos dicere, Parrhisienses & Papistæ, Ebionitæ,
Montani, Pelagiani, Turcæ & Antichristi nō sunt, faciūt tamē
ea quæ faciūt Ebionitæ, Montani, Pelagiani, Turcæ & Anti-
christus. Neq; n. ulli unquā hæretici fuerunt, qui possint Parrhi-
sienibus & Papistis comparari. Nulli em̄ totū Euangeliū, totā
fidem, totū Christum, totā legem Mosi negauerunt, damna-
uerunt, contraria docuerunt, nisi isti Parrhisienses seu Papistæ,
sed sub specie & nomine Christi, ideo omniū hæreticorū abo-
minationes prædictæ sunt confluræ ceu in sentinā quandam
nouissimam sub Antichristo. Et huius sentinæ lacunas esse pro-
bant iā seipsas, alma ista facultates Theologiæ, Parrhisiensis Sentina om-
niū hæreticorum
secta Papisti-
ca.
Academiæ, & suæ sorores Odollæ & Olibamæ.

Videamus itaq; ut & in hoc quarto præcepto libidineſ Papa-
cū suis. Species eius est, dū dicit, Parentibus esse obediendū, sed
res eius est, Parentibus non esse obediendū, dum obedientiam
Papæ & Romanæ Ecclesiæ aduersari & extolli facit, nō solū su-
per parentū, sed & super regū & principū, imo super dei obedi-
entia. Quā secure quā impudenter docet, quātas aureolas in cælo
pmitit, si qs autoritate Ro. pōtificis, etiā parentes occiderit, ut
obedientia & reuerentia taceā. Nōne Imperatoris Henrici quarti Imp. Henricus
V.
filiū hoc principio fidei docuit & armavit in patrē donec & im-
perio & uita patrē filius spoliaret ignominiosissime obediens
ille filius Romanæ Ecclesiæ & sanctissimo uicario dei. Quoties
autem populos docuit, a suis regibus desciscere, rebellare, &
nihil minus facere quam obedire? Receptum itaq; est hoc prin-
cipium fidei, Parrhisiensibus principiis quam simillimum,
ut is summo merito pius sit, qui parentibus suis inobediens,

In ipsa con-
uerſa ſcholarū

& aduerſatus fuerit autoritate Ro. pontificis. Quia (Inquit) ſpi-
ritualis pater & mater maior eſt quā carnalis, cum maledictus ille
& abominandus, in hoc ſpiritualis eſſe pater deberet, ut doce-
ret filios obedire parentibus & noſſe mandata dei, niſi ubi pa-
rentes aduerſus deum aliquid mandarent. Nunc autem ſoli ſuæ
libidini & abominandæ uoluntati cedere docet obedientiam
parentum. Hæc portenta audiunt lupanaria illa ſcholarum, &
ſedent ſicut ſcorta proſtitutiſſimæ libidinis, & ſui lenonis uerba
cum deuota obedientia & reuerentia amplectuntur & ſequuntur,
ſicut obedientes filii Eccleſiæ, ſuntque illam fulmine illo ſuo
piſto & ludicro, quoties libet, rumpere obedientiam parentū,
regum, principum, pacta, federa, & omnia tam diuina quā hu-
mana, cui oportuit unumquemque noſtrum mille ceruices obie-
ctare, ſi haberet, dum uidemus miſerum ualgū illius futiſſimis
bullis territum, nihil non facere & omittere, quod ille execran-
dus per Satanam cogitare poteſt.

Huc pertinet, quod laqueo animabus poſito, prohibet clau-
deſtina matrimonia, & tamen contracta confirmat, inuitis pa-
rentibus, ita filios & filias parentibus rebellare, & contra eorum
uoluntatem, matrimonium ſeruare docens, qui ſi dimitteret
ius parentū intactum, & obedire doceret filios parentibus, nihil
opus foret ſua ſtulta & ſtolida lege de claudeſtinis matrimoniis.
Quin autoritate parentum, iam dudum nulla eſſent, nunquam
etiā fuiſſent claudeſtina matrimonia, ſcientibus filiis, non paſſu-
ros parentes, eorum occulta ſponſalia. Et tamen hanc inobe-
dientiam ueſtit non ſolum ſpecie prædicta Ro. pont. obedi-
entia, ſed quod matrimonium ſacramentum & liberū eſſe uult,
quod ipſe tamen infinitis laqueis uexatum, tenet captiuiffimū.
Ita docet mandatum dei tenendum ſpecie uerborum, reuera
autem docet conculcandum, impiis ſuis legibus. Sciant itaque pa-
rentes ſibi ius eſſe, matrimonia filiorum irrita faciendi, & filii
ſciant ſeſe obedire debere in his & in omnibus, quæ contra deū
non ſunt, parentibus ſuis, & matrimonia ſua occulta nihil eſſe,
niſi ea demum impetrent humili prece a parentibus rata habe-
ri, & execrentur, Papam iſtum aduerſarium dei cū ſuis legibus.
Dic mihi,

Die mihi, cur non fuere clandestina matrimonia in populo
Israel & unde hic titulus iuris in Ecclesia, nisi ex Satana &

Idem de filiis religionem ingredientibus iudicandum est, ut
parentes ius habeant eos extrahendi, si inuitis eis fuerint ingressi
uel opus eis habuerint, nihil curata hypocrisi, si interim uoue-
rint, rasi & uncti in sacerdotes fuerint. Nihil est coram deo, qd'
per parentum inobedientiam gestum est. Sicut nihil est, si con-
iunx inuito coniuge religiosus aut sacerdos fiat. Quā enim hic
nihil est, si iacet coniunx, ad cultum dei sese transiisse, tam
nihil est, quod Papa mentitur, dum filiorum inobedientium
religionem defendit aduersus mandatum dei, dicens, cultū dei
esse super parentum obedientiam. Non est cultus dei religio,
sed fingitur. Cultus dei est, obedire mandatis eius, alioqui oēs
monachos fieri oportebit, cum cultus dei cōmuniter & idem sit
omnibus praeceptus hominibus. Nō enim est distinctio ulla in
uero cultu dei, sed in hypocritico illo ex hominibus introducto,
qui ut mandato dei, id est, uero cultui cedere teneatur, quis est
tam Louanienfis aut Parrhisienfis Theologus ut non uideat?

Hæc de secunda tabula, uenimus nunc ad primam tabulam,
& tria prima mandata, ubi nescio, an tacendum uel loquendū
sit, adeo non possum consequi uerbis, monstra & abomina-
tiones papistarū in his praeceptis. Iocum dixeris ea, quæ in præ-
cedentibus horrendis horroribus uidimus, quibus tantum in le-
gem dei insaniunt. In illis uero non tantum legem damnant,
sed omnia quæ in gratiam, fidem, Euangelium, Christum di-
ci & fieri (excepta specie) possunt, dicunt & faciunt. Quid em̄
amplius facerent, dū non modo contraria docent, sed & dam-
nant, exurunt, maledicunt, blasphemant, persecutur man-
data dei, ut summam omnium hæresim, blasphemiam & abo-
minationem sed sub nomine Christi, pro gloria dei, zelo fidei,
& amore pietatis, quam Paulus *μόρφωσιν* pietatis uocat. Atque
ut inde ordiamur. Principium fidei illorum capitale est huius-
modi, Hominem posse ex naturalibus uiribus faciendo quod
est in se implere omnia mandata dei. Ex quo capite, quæ mem-
bra pendeant, uide. Primū, quod gratia dei hominibus nō est

Reuocare e
monasterijs, fi-
lios.

Primā tabulā
legis prorsus
inductam esse
a Sophistis.

K

Hofes gratie
qualia doceant.

neccffaria, ex parte facientis, neq; ex parte faciendorum, quod etiam rotundis uerbis impudenter habent eorum libri, fed ex parte exactoris dei, ut qui mandata fua impleri non eft contentus, nifi in gratia impleantur. Ex quo ulterius fequitur, coelum effe claufum & infernum paratum homini, fuma iniquitate dei. Nempe, non propter peccata hominis, neq; propter non impleta mandata dei, fed propter tyrannicam & arbitriam exactorem dei. Prima ergo gloria dei, qua habet a Parrhifienfibus & omnibus Papiftis, quod deus iniquus eft, inique damnat, inique negat regnum, nulla hominis culpa, fed fola fua proterua, non neccffaria uoluntate, fic eos ex animo sentire, arguunt praedicta dogmata, quantumlibet fimulent amorem dei. Non poteft cor tuum non odiffe eum ex animo, quem credis fuperflua & non neccffaria, tum impoffibilia, a te nulla caufa, nifi mera propria libidine, exigere, fic ut illi de deo credunt & docent. Sic baptifamur, no quod neccffe fit, pro uincendis peccatis, cum naturalia fint integra, qua poffunt peccata uincere, & mandata dei implere, quia crudelis libido dei hominum uexandorum, nulla neccffitate id exigit. Ita Chriftum cogimur crucifixum credere, non quod nobis eo fuerit opus, fed libidini diuinae tyrannicae, fic oportet fatifieri. Breuiter, quicquid Chriftus eft, & in Chrifto nobis donatum eft, fuperfluum & non neccffarium eft, fi nos & naturalia noftra fpectes, fed neccffarium folum, fi dei exactorem fpectes. Poteftis haec negare uos Parrhifienfes a uobis fentiri & doceri? Nonne libri ueftri extant, ipfaq; a deo nouiffima determinatio, in qua principium hoc fidei afferuiftis? Et quomodo poteftis negare haec omnia ad ipfum fequi? Chriftum plane non neccffarium facitis ex parte noftri. Ideo aperte negatis ipfum effe Ihefum, id eft, faluatorem hominum, affertis autem potius fatifactorem exactorem iniqui dei. Nec liberauit nos a peccatis, qua nulla funt, fi liberum arbitrium uelit facere, quod eft in fe, fed ab exactore, ultra peccata & mandata, in homines fauiente. Ecce corpus facrae theologiae Parrhifien & Papiftarum ex latere uno.

Ex alio latere, aliud principiu fidei, Homine poffe faciendo quod eft in fe, infallibiliter & neccffario mereri gratiam, fed de

congruo? Nonne sic docetis almæ facultates? Docetis ergo per hoc, posse nos satisfacere et vobis, etiam iniquæ dei tyrannidi, ut misero & superfluo Christo non reliquus sit saltem blasphemissimus ille honor, quo non saluator hominû seu Ihesus, sed satisfactor diuini tyranni & exactoris diceretur. Iam enim nos ipsi gratiam possumus absq; mediatore impetrare, ac sic iâ bis superfluus est Christus, iam nec necessarius etiam ex parte dei exactoris. Vereor autem ne lector pius non credat hæc horrendis horribiliora doceri in Academiis. Quapropter te oro Christiane frater, uera me credas loqui, testes inuoco, eorum libros extantes, & conscientias tum ipsorûmet, tum omnium qui legerunt eorû libros. Scio, dices, rabiem istam superare omné captum, omniumq; fidem, sed ut audis, ita res habet. Sequitur ergo ut Christum dupla rabie negent, utraq; immensa, dum naturalia nostra affirmant. Quid enim refert simulata confiteri eum, quæ duplo hoc sacrilegio non necessariû affirmas. At uides ergo Petrum Apostolum in nullos alios, quâ in istas lacunas Papistice sententiæ fuisse locutum, ubi dixit. ii. Pet. ii. Erunt in uobis magistri mendaces, qui opiniones perditionis iuxta introducent, & dominum qui eos mercatus est negantes, per quos uia ueritatis blasphemabitur. Quæ sunt opiniones perditionis nisi dogmata ista perditæ perditorum hominum, principia fidei Parrhisiæ & Papeñ? Qui magistri mendaces, nisi Magistri illi nostrales, Quercus illæ, pastores potecorum, imo spinæ rhamni & uepres in uinea domini? Iam Christum negasse, deum negasse est. Siquidē diuinû consiliû & beneplacitû (quo Christû esse uoluit) nõ necessariû sed superfluû asserere, quid est, nisi deû ipsum nõ necessariû & superfluû asserere, atq; idē est nullû deû asserere. Tu nunc uide, ubi manent illa tria mandata, Vnum deum cole, Nomen eius honora, Quietem ei sanctifica? Ista Theologia potius sic dicit, Dico deum colendum, sed tu ipse esto tibi in deû. Dico, nomen eius reuerendû, sed tu ipse nomen tuû extolle. Dico, Quietē eius sanctificandâ, sed tu per teipsum operare, nõ illû sinas operari. Sed nûc locus nõ est præcepta interpretari. Sûma autē est hæc, q; cû homo ex seipso sit massa iræ,

Contra mer
tū de cōgruo.

Mandata primæ tabulæ interpretatur.

non potest nisi peccare & iram mereri de die in diem magis, donec audiat & credat Christum esse saluatorem suum, pro se mortuum, ut a peccatis liberaretur, cum quo auditu intrat spiritus, & diffusa charitate, deum diligit, glorificet nomen eius, & ferrius a propriis, sinat deum solum sua opera in ipso operari. Sic tria mandata dei, summe necessarium requirunt Christum, quæ illi superfluum faciunt, dum naturalia peccato liberant citra Christum, & sic loco Christi lib. arbi. loco dei idolum cordis, perditionis opinionem erigunt, & sic Christum cum toto nouo testamento negant, & tria prima precepta solunt.

Vtinam aliqua Parrhisiensis quercus aut porcus eius glandi uorax surgat, & rationem suæ determinationis Parrhisiensissimæ reddat, quo liceret, abominationes istas copiosiore tractatu sub lucem producere, & orbi ostendere portenta ista tartarea in Academiis titulo Theologorum regnantia. Nunc ratio temporis & suscepti argumenti latius agere non finit, alioqui & de dispensatione uoti dixissem, in quo Papa abominabilis sibi regnum arrogat, quod tamen agam, ubi de monachorum uotis scripsero, pro liberanda misera iuuentute ab immunda ista castitate uotorum. Comparemus itaque hos duos dei & Papæ decalogos, ut uideamus, quæ non aliter, sub nomine legis diuinæ legem transtulerit, quæ sub nomine sacerdotii Christiani, sacerdotum transtulit, & pro lege dei, leges suas, pro sacerdotio Christi sacerdoti suum, id est, abominationem in loco sancto statuerit.

DECALOGVS.

Antithesis legum dei & Papæ.

DIVINVS,

PAPISTICVS.

Nō habebis deos alienos coram me.

Dicito, non habendos deos, sed habeto deos alienos.

Non assumes nomen dei tui in uanum.

Dicito, nomen dei non assumendum, sed tamen assume.

Sabbatum sanctifices.

Dicito, sabbatum sanctificandum, sed tu operare.

Honora parentes.

Dicito, parentes honorandos, sed rebella & occide eos.

Non occides,
Non forniceris,

Non furtam facias,
Nō dices falsum testimoniū
Nō concupisces uxore proximi tui.
Non concupisces rem proximi tui,

Ita & sacerdotia comparabuntur aduersaria sibi maxime.

SACERDOTIUM,

CHRISTIANVM,

Christus summus sacerdos,
Lex eius, gratia uitæ,
Sacrificium, corpus uiuum.
Opera bona, seruire pximo,
Peccata, prædictorū omissio
Pœna, mors æterna,
Merces, gloria æterna,
Ministri, prædicatores Euan-
gelii.

Vsus, crux leta,

Vides ex prædictis lector, me nihil falsi dicere, de papistico & sacerdotio & legislatione, atq; si hæc non satisficiant, offero me paratum adhuc pluribus conuincere eos, ex propriis eorum scriptis, esse tales, quales iam publice accuso. Scito ergo Papam esse germanum illum & tota scriptura prophetatum Antichristum, abominationem ultimam mundi, quem iam cepit Christus interficere spiritu oris sui, destruetq; prope diem illustratione aduentus sui, quem certissime expectamus & uocamus. Et cur non recreandi spiritus gratia, etiam sacra allegoria aliqua ludamus in istam abominationem, cōparantes synagogam ecclesiæ?

ALLEGORIA SYNAGOGAE.

Fuere in synagoga, quæ insignius celebrantur. Primo, sanctum illud & legitimum a deo institutum sacerdotium Aaron.

K iii

Dic nō occidendū, sed tñ occide
Dic non fornicandum, cogitamen fornicati.

Dic non furandū & furare.
Dic, nō mentiendū, sed mētire.
Dic, non concupiscendum, sed nega hoc esse peccatum.
Dic non concupiscendum, sed scias licere concupiscere.

PAPISTICVM.

Papa summus sacerdos.
Lex eius, traditio iuris canonici.
Sacrificiū, Eucharistia & pecunia
Opera bona, ceremoniæ.
Peccata, prædictorū omissio.
Pœna, excōmunicatio ficta.
Merces, pax & opes mundi.
Ministri, buccæ bullarum.

Vsus, mala conscientia.

Antithesis sacerdotiorum, Christi & Pa-
pæ.

Deinde sacerdotiū Bethauen uitorū aureorū erectū per Hiero-
boam. Ad hæc sacerdotia Excelforū. Insigne etiā sacerdotium
Baal per Achab institutū. Vltimo omniū terribilissimū, cultus ido-
li Moloch. Inter quæ uidemus mitissime omniū aīgū, sacerdo-
cia excelforum, acerrime uero sacerdotiū Baal & idolum Mo-
loch. Erant præterea diuersorum idolorum uariæ idolatriæ, ut
Baal Phogor, Astarte dea Sidoniorū. Item idolorum Amon &
Moab, sed non ita diuturna & uulgares. Igitur sacerdotes ueros
omnes pie Christianos arbitramur id esse in Ecclesia, quod sacer-
dotes Leuitici erant in synagoga. Sacerdotes uero collegiatis &
Episcopos Papist. eos esse id, quod sacerdotes Bethel. Antiquos
uero monachos, & Eremitas sacerdotes Excelforū. Baalitas, reli-
giosos posteriores & mendicantes fratres. Moloch autē, uniuersa-
firates studiorū, quas & Gymnasia Epheborū & græcas glorias
uocat liber Maccabeorū. Atq; ut illic multitudo eorū impleuit
terram, ut de tanto populo, Eliæ diebus, tantū septē milia fue-
rint reliqua, ita hæc multitudo impiorum occupauit orbem,
ut non plures appareant modo ueri sacerdotes, quam tunc ueri
propheta. Arguebant autem & illi a multitudine dicentes, Po-
pulus dei non errat, sicut modo dicunt, Ecclesia non errat, seu
ut Hiero. xvii. eos recitat. Non peribit lex a sacerdote, nec consi-
liū a sapiente, nec sermo a propheta. Siquidē & ueri Leuitici sacer-
dotes, & ueri propheta & uere sapientes aliqui, cū illis errabant
& seducebant, sicut & Christus dixit, In Ecclesia sua uere Chri-
stianos & electos esse seducendos, per multitudinē illā impiorū.

Videamus igitur nomina & ritus, ac primū sacerdotiū excel-
forum nitebatur exemplis patriarcharum, qui in locis illis deū
adorauerāt. Sic mulier Samaritis Iohan. iiii. arguit ab exemplo
patrū, qui in monte Garisim adorauerant. Et in Amos, allegat
Galgala, quod in eo loco circumcisi fuerint, & alii alia loca, nō
multum absimili studio, quo etiam nunc solent loca erectis sa-
cellis honorari & uisitari, in quibus, sanctos aliquos fuisse con-
uersatos constat, ut est S. Vuolfgangi in alpibus, itē S. Meynar-
di, S. Galli, & multorū aliorū, Non malū opus, nisi usu tandē
fieret malū exemplū superstitionis & operū (contra fidem, quæ

Excelsa Iudæ

cōmunis ubiq; sanctificat omnē locū & personā & exaltaret glo-
riā & opinionem. Quo significati sunt monachi illi & Eremitæ, Monachi ve-
teres.
qui sanctos uiros, externa cōuersatione imitantes, tandem fide
posthabita, in sola specie operū illorū herent & sese sacrificant
deo, existimantes se deo perfectius seruire reliquis Christianis,
cum sine fide agentes, multo sint peiores. Atq; hi ferendi sunt,
dum fidem patrū imitantur. Quales a principio S. Benedicti,
Augustini, Antonii fuere discipuli. Sic excelsa aliqua nō duplici
erūt, ut illud in Gibeon maximū. iiii. Reg. iiii. in quo Salomon sa-
crificauit. Et illud in quo Samuel moratus Saulē unxit, q̄a in fi-
de agebāt, nō in solo externo patrū exēplo, sicut posteriores fa-
cere solent. Atq; hi oēs adhuc in præceptis dei hypocritæ sunt.
Excelsa. n. ista, iustitiæ legis diuinæ sunt operib. sine fide partæ.

At sacerdotiū Bethel, nullius boni usus est, sed semper aduer-
sus Leuiticū sacerdotiū. Ita sacerdotiū Papisticū, quia traditio-
nibus hominū constat, semper aduersatur, non tantū fidei &
Christiano sacerdotio, sed & legi dei ac Leuitico sacerdotio. Ia-
ctantia tamē penes ipsos est, q̄ soli sint Ecclesia & populus dei, Bethauen Sa-
maria.
quia locus eorū, Bethel, id est, domus dei uocat, qd̄ propheta
Oseas mutare est ausus, & appellare Bethauen, id est, domū ini-
quitate seu doloris, hoc est, iustitiæ impiæ, quæ cōsciētias excar-
nificat, sed nō impune, nec sine sanguine. Sicut si modo papistis
Ecclesiā iactantibus, nomē id mutes & appelles eos synagogam
Saranæ, id qd̄ uere appellant, sed nō impune. Hæreticus. n. es &
exurēdus, q̄a Ecclesiā sicut Oseas, Bethel, blasphemasti. Huic cō-
sonat & nomen Hieroboā, qd̄ intelligit̄ autor, magister, maior
populi, ut cuius autoritas in populo ualet ad docendū. Sic. n. Pa-
pa de seipso dicit, Vbi est maioritas, ibi est mandandi auton-
tas. Et maiorē se om̄ibus, deniq; magistrū Ecclesiarū, rabi scili-
cet populorū, hoc est, reuera Ieroboam facit. Vituli aurei sunt,
dogmata suo spiritu conflata. Sacerrimū illud ius canonicū, in
quo nō minus ueritatē pietatis iactat inueniri, quā ille olim ia-
ctabat, deū uerū in uittulis aureis coli. Constat. n. dogmata per
idola significari, multis locis scripturæ, quod & uittulus aureus
Aaron factus mōstrat. Stilo enim formatū illū scribit Moses, id
est, scripturis sacerdotum & pontificum sunt impia dogmata.

Sacerdotes Pa-
pisticū.

Quod autem duos facit uitulos, unum in Dan, ad aquilonē, alterū in Bethel ad meridiem ponens, significat idolum Papæ sibi arrogare (sicut scribit) iura utriusq; imperii cœlestis & terre- ni. Nō solum enim conscientias coram deo regere, sed & impe- ria & regna & omnes res mundi iudicare, transferre & disponere præsumit, in aquilone temporalium, & meridie spiritaliū re- rum gloriosus. Dan enim iudicantem sonat, & est ius canonicū ea parte, ubi crepat, iudicantium thronos a sede Apostolica sen- tentias expetere. Bethel uero, ea parte, qua in templo dei sedet, aduersatus & elatus supra omnem deum. Templum enim dei conscientia sunt, in quibus ille posito idolo suo regnat. Sunt igitur, uitulorum & Bethauen cultores, omnes isti sacerdotes ra- suræ, uncturæ & longæ tunicæ, qui in iis iuribus sanctissimi, deo seruiunt die & nocte. Iste est Hieroboam, de quo toties repetit scriptura, quod peccare fecit Israel, quia fidem extinguit & ope- ra exaltat, quod est summum peccatorum.

Baal Sacerdotium uero Baal, deuotarium imo impietati deuotū
Monachi re- dum malum, religiosos scilicet, substantialibus suis tribus uotis
centiores, factos uxores ipsiusmet dei. Sibi enim arrogant proximū locū
apud deum, propter uota sua. Achab, dicitur frater patris. Et
hoc hominum genus, non alio nomine se patitur nominari,
quā fratres, patres, hoc est, Achabitæ. Vxor eius Isabella seu Je-
sabel, cohabitaculum uel cohabitationem sonat, quasi spiritus
diceret, Cenobitæ, conuentuales, cohabitantes sunt isti fratres,
patres. Baal uero idoli nomen, maritum proprie significat, seu
uirum coniugem. Quia dogma eorum est, sese perpetuo uoto
obedientia deo obstringere, deo non iubente, sicut uxor uiro
obstringitur. In qua re differunt a priscis monachis & eremitis,
qui patrum exempla libere sequebantur. Hi uero uoto sese ma-
Samarita, ritant deo, ultra imo contra fidem in perpetuum. In Samaria
autem uiget hic cultus. Quid est hoc aliud nisi in externa obser-
uantia locorum, uestium, ciborum, sicuti uiderimus in eis fieri &
Samarita enim obseruantia uel custodia dicitur. Lanceis uero &
culturis sese incidunt ritu suo, dum statutulis & articulis indies
nouis.

nouis seiplos discrutiant, semper discentes & nunquã ad uerita-
tis scientiam peruenientes. Nam Achab cultu Baal, non puta-
bat, nisi uero deo sese obsequi, quod ex O. ea patet, ubi domi-
nus promittit, Non uocabit me amplius Baalim, sed Baali, id
est, Non uocabit me uiri, sed uir meus, scilicet simplici & una
fide, nõ multis operum uarietatibus me colet. Ita & hi suis uo-
tis, non uid. nt, ut sibi ipsis, non deo seruiunt, cum deo sola
fide, nõ autem operibus a nobis electis seruii possit. Quicquid
enim ille non mandat & a nobis ipsis eligitur, damnatum est
per illud Deut. xii. Non facies quod tibi rectum uidetur. Abun-
de enim præcepta sunt, quæ facere debemus, ut electiciis nihil
sit opus, quin Electicia semper aduersantur præceptis dei, prop-
ter speciem suam, sicut Baal aduersatur deo uero.

Vitimum est idolum Moloch, quod a Malach, id est, reg-
nauit. uenire non est dubium. Et seruus ille pontificis, cuius Pe-
trus abscidit auriculam, Malchus uocatur, Reginus scilicet *ἡ βασιλῆος*.
Huius cultum describunt Moses & Hieremias fuisse
eiusmodi, ut filios ei igne exurerent, arbitrati scilicet deo maxi-
mum & summum obsequium sese prestare, quod exemplo Abra-
hæ, filiis propriis non parcerent, non modo non uocati, sicut
Abraham, sed etiam sine fide, & cum summa impietate, ideo
non deo sed demoniis eos lustrasse filios suos, psalmus. lxxvii.
testatur. Quod enim illo uocante & mandante non fit, non sibi
sed demoniis, qui hoc suggerunt, fit, quantumlibet nomen dei
pretextatur. Academiæ ergo hic putabo figuratas, in quibus op-
tima & electior pars iuuentutis Christianæ offertur, quasi in ho-
locaustum deo, ut ibi erudiantur & toti diuini fiant. Credit enim
uulgus non esse locum sub cælo, in quo possit iuuentus rectius
institui, adeo ut & religiosi huc conuolent. Extra enim Acade-
miæ didicisse est nihil didicisse. In Academiis uero studuisse est
omnia nosse. Ibi diuina & humana omnia doceri putantur. Ne-
mo enim huc filium mittit, alia opinione, quã quod nõ possit
usquã melius mitti. Summum deo obsequium prestant, quod
filios offerunt formandos, ad eruditionem pietatis, utiles futu-
ros facerdores, prædicatores, rectores, qui toti fiant peculiarius

Moloch sacrile-
gus & male-
dictus scholæ.

dei. deo & hominibus necessarij. Huc pertinet nomen Moloch, quod regem uel regum significat, quod hoc genus studij faciat insignitos gradibus promotionibusq; & idoneos ad regendum ceteros. Videmus enim ex Academijs sumi omnes, qui ad gubernacula adiuuentur. Et qui non est graduatus aut membrum Vniuersitatis, non est qualificatus, ad ambonem, ad plebanum &c. (ut loquuntur) Coronetur uero primus asinus, & sic imperet. Et non uident parentes, nec qui uident curant adulescentes hic pessimis moribus perdi, nullo prohibente. Iam scortatio, comestatio, & alia manifesta flagitia, mitius perdunt. At quod imbuunt philosophicis, gentilibus, humanis, impijs & sacrilegis opinionibus, hic est ille ignis Moloch, nullis lachrymis satis deplorabilis, cum per eum ii maxime deuorentur & pereant, qui sunt studiosissimi & pudicissimi in Academijs iuuenes. Tanta est furor dei super istam uallem Tophet & Hinnam, ut ii peius pereant qui plurima discunt, & modeste uiuunt, quam ii qui nihil discunt & libidinibus corumpuntur. Hi enim nihil discunt quod dediscendum sit, sciunt enim sese male facere, illi uero uenenum hauriunt, quod forte nunquam euoment, tenentes pro bono, quod malum est, imbuturi & eos quos docendos suscipiunt similibus opinionibus. Et iis puteis abyssi imputandum est, quod sol Euangelij obscuratus est fumo putei. Ex isto enim fumo prodeunt locustae istae, quae omnes cathedras occupant, omnia gubernacula administrant, ut Academijs ab initio mundi Satanas nihil excogitaret praesentius, ad uastandam fidem & Euangelium toto orbe, nec conueniebat hoc malum surgere, nisi in fine mundi, cum iam ira dei grauatus mundus, peccatis preualentibus ad tartarum & damnationem suam appropinquasset. Talia enim necesse est audire populum miserum, qualia sui Molochitae didicerunt in Academijs. Didicerunt autem non nisi summas blasphemias dei, ut ex decalogo Papistico liquet. Nec licet alios pastores, quam tales aspiciam haberi. Apud Hieremiam uocatur uallis illa Gehinnam, unde Christus sumpsit gehennam, quod quid significet non satis scio. Ge, uallem sonat, Hinnam, potest sonare uania, quae quia iudicare non possum, omitto. Mihi a uerbo

Considerate
hęc Christiani
adulescentes.

Quid Gehenna.

733 Iam uenire uideretur, quod significat depascere, deglubere & attenuare, quomodo tyranni uel usurarii deglubunt & exungunt populum, ut sit Gehinnam, uallis deglubentium eos & depascantium eos, qui cum populo praesint, uice pastorum, & eos pascere uerbo uitae deberent, pestilentibus uniuersitatum doctrinis, insensibiliter depascunt & deuorant in corpore, rebus & anima. Et tales quidem nobis dant Academiae, synagoga illae perditionis. Vides ergo, ut Ecclesia synagoga per omnia respondeat hac allegoria, & quia pauci sint, qui ab his perditionibus seruari possint, cum hac non solum eant optimi, pingues, & quidquid aliquid est in Ecclesia, sed & electi hic seducantur. O miseros nos, qui sub hac nouissima, sub tot Baalitis, Bethelitis, & Molochitis, speciosissime fulgentibus, totum orbem deuorantibus, nomen Ecclesiae solis iactantibus, securi sumus & ridemus nec flemus die ac nocte sanguinis lachrymas, super contritione hac Ioseph pessima, & super interfectione filiae populi nostri crudelissima.

In fine, Si haec omnia non mouent, sinant tamen a se impetrare me miserum, quotquot sunt sacrifices missarum, quod omni humilitate & toto corde ab eis peto. Nempe ut saltem hoc concedant suae propriae salutis aliquod remedium, ne inuiti sacrificent aliquando, aut intuitu census & comodi sui. Vtinam hoc saltem obtineam. Probet itaque sese quilibet, & ubi talem sese inuenierit, ut nullo modo esset celebraturus, nisi cogere uel timore amittendi sacerdotii seu praebendae, uel infamiae & obloquutionis humanae, uel affectu capiundae (quam uocant) praesentiae, uel quocumque alio affectu, qui non sit fidei rectae. Hic (inquam) caueat, ne celebret, sed potius tota uita abstineat, si non potest aliter. & mandata uel uerba hominum ad celebrandum cogentia prorsus conculcet pedibus. Melius est enim hominum mandata conculcare, in quibus non potest peccari, quam incurere in diuinae maiestatis tam salutare & uiuificum mysterium. Neque enim mundus premitur maioribus & pluribus peccatis, etiam si peruersitas deesset impii sacrificii, quam hac indigna celebratione sacrificum & communione laicorum toto orbe inundantissima. Fidei autem rectae affectus est, non accedere, nisi animo quaerendae misericordiae

Crassiores ab
usus missae.

Pius usus Eucharistiae quis
sic.

& remissionis peccatorum, hoc est, esurire & sitire iustitiam. Esu-
rientem enim & inane animam requirit & replet, hoc regale
& magnificum conuiuium. Diuites, saturos, fastidientes aut ho-
minum gratia & pecuniæ intatu uenientes dimittit inanes, imo
cum Iuda tradit Satanæ ad æternâ mortem. Non quod confir-
matum uelim celebrandi negotium, sed cum præualente tradi-
tionum & inolitæ consuetudinis tyrannide, desperata sit catho-
lica instauratio huius diuini testamenti, id saltem efficiamus, ut
fide recta incedentes, minus peccemus, si forte cum errantibus
electis tandem saluemur. Video enim quâ plurimos incredibili
redio, alios autem perturbata, seu, atq; tandem contemptrice
conscientia accedere, nihil quærentes, nisi ut opus ipsum perfici-
ant, & debito sese liberent, aut lucro potiantur, aut ruborem
euadant. O horrendam hanc & miserabilem præsumptionem.

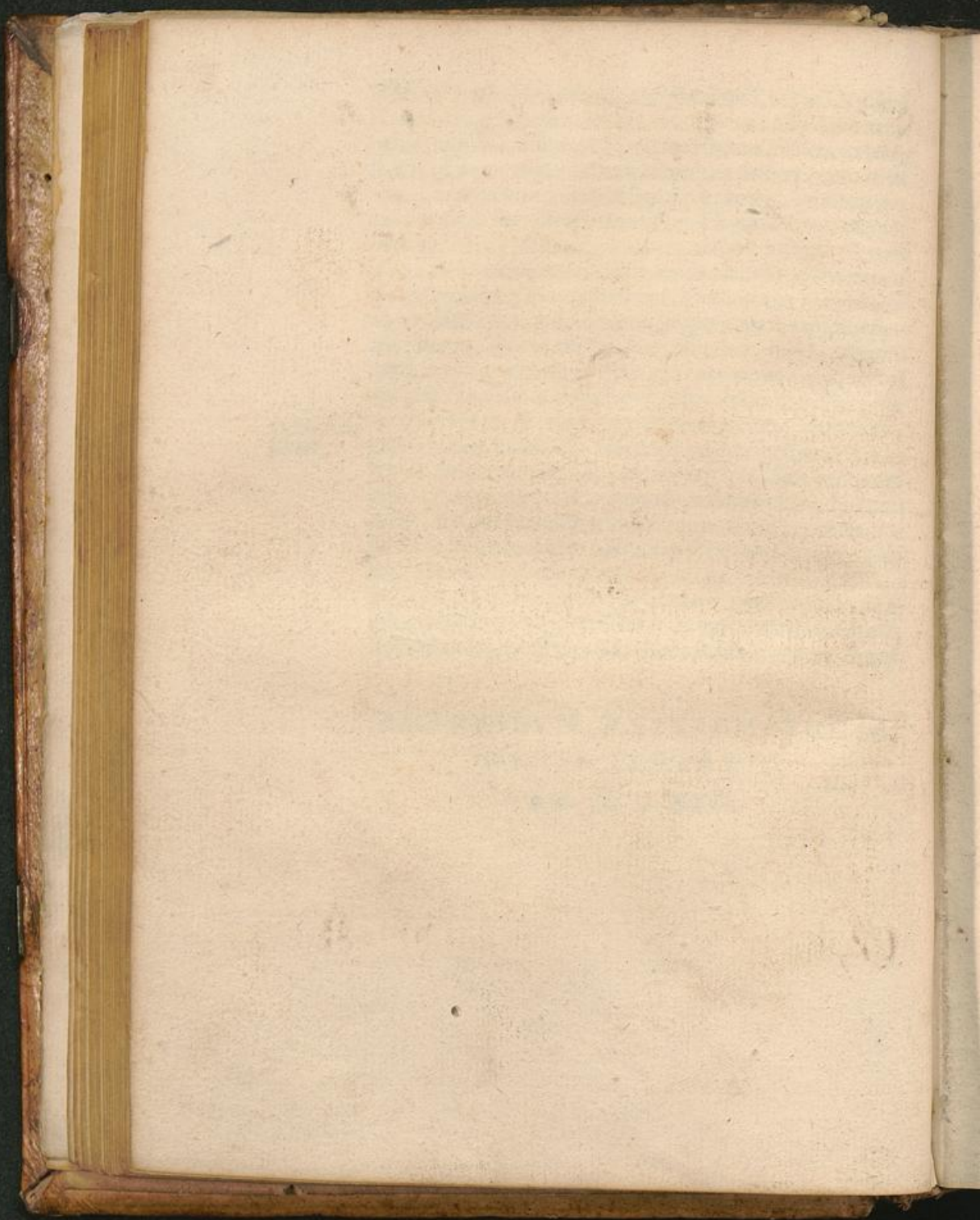
¶ Et, ut ad uos Wuitembergensium meos reuertar. Utinâ apud
uos saltè crescat & impleatur scandalû hoc pharisaicû, & aliquâ
do orbis papistarum iacet & dicat. Ecce Wuitembergæ cessauit
cultus dei, quiescunt uoces & organa, & nemo amplius celebrat,
facti sunt omnes hæretici, Antichristiani & insani. O utinam
mihi contingat audire, Rapaces istos rabidos & blasphemos,
qui latent. Nonne iste est Ezechias, qui abstulit excessa & alta-
ria dei & dixit Iudæ & Hierusalem, coram altari isto adorabitis?
rursus uos esse, qui cum Isaiâ subsannetis etiâ dominum eorû
Sennacherib, loquatur Syriace siue Iudaice. Missas quiescere &
clamores horarum silere mirabuntur Papistæ, at charitatem se-
uientem proximo, & hostiam uiuentem corporis, ira, contem-
ptu, libidinibus, luxu extingui rident, sicut decet Papistarum
& sapientiam & pietatem. Habetis & uos Bethauen quandam,
domû illam omnium sanctorum, Sanctificationem principis
Fridrici, quâ hereditate accepit, & per Papistas deceptus uehe-
menter magnificauit & ampliauit. O quanti pauperes in ista re-
gione, poterant tantis sumptibus iuuari, quos amicos sibi pa-
rasset de mammona iniquitatis, qui deficientem aliquando in
æterna tabernacula reciperent, ut hoc exemplo metuendû sit,
Principum & Heroum opes raro dignas esse, quæ piis causis ser-

uiant, quod raro & parte sint sine Nimrodi exemplo. Sed hoc uno uos per gratiam dei superbire potestis, quod princeps est minime tyrannicus, neq; stultus, neq; preceps, neq; sauius, tum ueritatis patientissimus, & a temerariis iudiciis abstinentissimus nō minus tamē & malis metuendus & bonis suscipiendus. Quarum rerum praesidio cū sitis oportune adiuti, tanto facilius uobis est perficere, quod cepistis. Vocante uos, per has occasiones deo & manū suam porrigente. Celebris est in terris istis, me puero, saepe cantata propheta, Esse redimendum sepulchrum dominicum per Fridricum imperatorem. Et ut mos est prophetiarum, quae pro obscuritate ante implentur quam intelliguntur, tum longe in aliud spectant quā uulgo sonant, uidetur mihi & ista, in hoc Fridrico nostro impleta. Quod enim sepulchrum domini rectius intelligas, quā diuinam scripturam? in qua ueritas Christi, per Papistas occisa, sepulta iacuit & custodientibus militibus, id est, mendicantium ordinibus & prauitatis haereticæ inquisitoribus, ne discipulorum quisquā eam raperet? Nā sepulchrum illud corporale, quod Saraceni tenent, non magis est curae deo, quā boues illi esse curae, Paulus dicit. Negari autē non potest, apud uos sub Fridrico isto, scriptura uiuam ueritatem refluuisse. Quid si ego gloriar me uel angelum uel Magdalenam fuisse? At mouet forte, quod Imperator non sit. At quantū satis est ad implendam prophetiam, nonne in Comitiis Electorum, concordibus suffragiis & designatus & petitus est in Imperatorem. Eratq; uere Imperator, nisi nolisset. Apud deum nihil refert, quā diu fuerit Imperator, modo fuerit aliquando. Ludere fortassis hic uideor. At Iudam sane, quin & addam, ut etiā insaniā, & admirabor, unde fiat, ut in isto abiecto angulo terrarū deus uoluerit suscitare suū uerbum, tum quod praeter Iudaicam terram nulli parti terrarum accidisse putem, ut oppida & pagi, quin & ciues hebraicis nominibus uocentur. Unde enim uobis, Ephrata, Hebron, Resen, Panrec, Globoc, Zidon, Iesse, Damascus, Dibon & multa similia? tum ipsa Vuittemberga a candore montis dicta, quid est nisi mons Libanus? Libanus enim candidum sonat. Sed satis haec ad ludum.

Hoc seruum est, esse uobis donatum præ cæteris, ut purâ & primitiuam Euangelii faciem uideatis, nunc quoniã & spirituũ amulatores facti estis, uestrum est, eandem faciem proferre in lucẽ, & aliis quoq; exemplo uestro spectandam prebere, tantum id curetis, ut unanimiter idem & sapiatis & faciatis, & mutuas manus porrigatis sine disceptatione. Quod si quis infirmus est, olus manducet & manducantẽ nõ iudicet, rursus qui firmus est, non manducantẽ non spernat. Cæterum si aduersarii uel etiã amici, qui res nouari a uobis ægrius ferent, pro humana illa prudentia & ciuilitate malignius uestrum propositum interpretati fuerint. Scitote, quoniã nisi theatrum sitis, deo, angelis & hominibus, nondum Christiani estis. Quis enim omnium obstruat os? aut quis omnibus & singulis propriam rationem reddat? Verus prouerbium est, eum qui ædificat in publico, multos magistros habere. In omni spectaculo plures sunt spectatores quam actores. Sint hominum uerba & maneant folia. Sint hominum iudicia & maneant bullæ, uos quod conscientia secundũ deum dicitur, absq; personarum respectu sequamini. In hoc enim uolui hanc Epistolam libro non uno prolixiorem ad uos confirmandos mittere, ut cooperator & particeps fierem uestri spiritus in Christo. In quo si non frustra laboraui, gratias ago domino qui uos multiplicet, augeat & seruet in cognitione Ihesu Christi, domini nostri, cui est gloria in omnia secula seculorum Amen.

Scitiss. Adagium:

IMPRESSVM VVITTEMBERGAE
MENSE IANVARIO.
AN. M. D. XXII.

6117

Th
6117